

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Samaritanus christianus - Cod. Schwarzach 18

Rauber, Placidus

[St. Blasien], [1633]

Liber secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-227164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-227164)

LIBER secundus. 162.

Scrupulosus
Subschemate Perichontini Viatoris
Inducitur.

Aluius
Pulnere et plage monstrantur;

Quibus
Certatua malagmata et remedia
prescribuntur.

CAPITULUM I.

Quid Scrupulus, et Scrupulosus.

Scrupulus, si ex Aluaro Grammatico per-
tinetis, Est lapillus, qui forte captivus in
tulleo Viatoris, cruciatus pedi per quaz molestus
parit: Si Perronem, vel aliud ex Thestoyis audi-
as, Est Vacillatio quedam, dubiatio, vel for-
mido, consurgens ex aliquibus coniecturis debi-
libus, et incertis. Differ à Scientia fide,
opinione, dubio. Scientia est, siquid per
causam cognoscis, et quia impossibile est aliter
se habere. Fides est, perfecta vnius partis persuas-
io, propter Auctoritatem dicentis, vel p multa

a. p. 3. lib. 4.
de Contro. de Uso,
logica. fol. 56.

De iuvandis Scrupulis. lib. 2.

probabilia. Opinio est acceptio unius partis
cum formidine alterius; ~~non~~ habes expressam rationem
aut alteram formidens, sed formidas propter debilitatem
unius, alterius partis. Dubitatio est, si
non magis tenes ad Sanam quam ad illam partem,
tam Sanam credis, aut non credis, quam credis
aut non credis illam. Scrupulus tenuiter mo-

^a S. Antonius ver^o ad unam partem. ^a. Omnis Scrupulus non
de Conscientia.
c. 10. §. 9. tit. 3. tm^o est formido ex debilibus et incertis coniectura
p. 1.

ut Cancellarius loco citato; Aut, quod idem est
dicere, Metus quidam et suspicio quae animul
sine legitima causa discruciat, ut Equanimitas
in Inductis suis m. s. c. 18. de Melan-
cholia et Scrupulis; Terec, est Anxietas
ex nulla causa aliquando orta, ut Buscus
in Arca Medici vbo Conscientia Scrupulosa
fl. 32, scribit.

II.
Anxietas haec, siue formido est omnino
quadriplex.

Prima est de preteritis, et haec ipsa
quadriplex dividitur. Vel anxitur ob
praesentia aperte mala et certa, quae omni-
no vix se committit De: sic est ipsa et realis

Cap. 1. Quid Serupuly, et Serupuloty? 167.

certitudo. 2. Vel anxietur ob preterita, sed
ambigua, de quibus non satis est certus, cum
aliquis tri facti probabili indicio: ut si certo et
evidenter de facto non constet, pluribus argumtis
verisimilibus inducitur saltem ad credendum,
et magis vult factum esse, quam factum non esse;
sic est certitudo moralis. Et, siue hoc, siue
illud sit, metum inde ortu et anxietatem
improprie Serupulus, proprie remorsum
dicimus. 3. Vel anxietur ob preterita am-
bigua, sed sine omni facti probabili indicio,
ut si putat a se facta esse, que reuera non
fecit: tunc putat, nec ullam causam potest sibi
ipsi dare, nisi frigida illa, sic puto. Ita
multi audiendo, legendo in libris hinc inde
uarijs examinanda conspici formis, peccatu-
rum series uaria, confestim cruciantur,
et eadem se admisisse, sed obliuisci uanissime
suspiciant, et perniciosissime tenent. 4. Vel
anxietur ob preterita bene facta; si disquirat
num debito modo, num recte satis aliquid
fecerit. v. g. si integre, si plene secundum Deum

De iuuandis scrupulosis. lib. 2.
 circumstantiis uerbis sufficientibus Censetur
 iam olim factam aperuerit. Talis Anxietas
 uere uana, et metus hic, Scrupulus est.

Anxietas 2^a. Trepidat et angitur de
 presenti: Omnia sua et uerbu, et facta suspecta
 habet: Oes cogitões, tentões inter peccata graui
 ora ponit, et reprobandus se, male credit.

Anxietas 3^a. Angitur, quia sñ sua culpa
 aridus; quia nullam Spūs dulcedinem in opibz
 pijs sentit: à Deo se desertum putat.

Quarta. Si nimius est, et in omnibus
 bonis actionibus plusquam diligens, perfectè
 ut uult, assequi omnia quia non potest,
 tristatur; et plus tñ, contra uires temper
 conatur, nec sibi in quibusdam satisfaci
 unquam. Ergo timet, et malus se, et opera
 sua quantumuis iusta, ut praua deplorat.

In singulis his scrupuli res et nomen est.
 Scrupulosus est qui aliquo ex his
 metu siue ab uno siue ab omnibus tenetur
 quem alij ei pusillanimum dicunt, vel

cap. 2. ^{quatuor} ~~quatuor~~ classes. Crupulorum, et plage.
eum qui dat ^{antologia} ~~antologia~~ ^{timidam} ~~timidam~~, ^{erronea} ~~erronea~~. 166.
Spississimus sane Jerichonimus Viator ~~plenus~~
plagarum, spoliatus, semivivus.
Crupulosi multi nimis, iſq̄ diuerſi qm̄
ſunt, in quatuor classes omnes rexiimus,
et ſingulos ex ſingulis ſub aspectu, p̄ducere
in commodu Lectoris, est Statutum.

Cap: 2us.
Crupulosi diuerſi quatuor clas-
sibus diſtinguuntur, et plage
ſingulorum ad oculum
monſtrantur.

In prima^a Classe

1^a ſunt, qui inter m̄xos peccatores, hanc ultimi ali,
q̄n fuerunt, et inprimis quos Superbia animi
nimia inflauit, et captiuos nedum plane dimiſit.

Superbi.

2^a Qui callum in malis obduperunt, et cor ſuū
aliquo recto Bonū omni imperiū fecerūt.

Indurati

3^a Qui in Deū ſuum et Celites blaſphemias
expuere vel in corde mutire conſueuerunt.

Blasphem.

4^a Qui Veneris foeditates et ſpuiticitias uoluntarij
caſij.

Caſij.

167.

De iuuandis scrupulosis. Lib. 2us.

Quos nulli non Virtuti anteposuerunt.

Ex his plurimi alia atq; alia via tandem ad cor
perio reducuntur.

Alij in Concionibus, diuino uerbo tamquam ful-
mine sternuntur, et continuo clamant Quid
me vis facere!

Alij, libi similes in subitas calamitates, in igno-
minias ab offenso Humine et homine datos quos
uident; Aeternitatis alij terrore, et Incendij
aeternum duraturi, latam deserere viam, et
angustam virtutis semitam instituunt am-
bulare. Alios alia retrahit ab interitu ratio.

Multos sua propria, in qua incidunt uel corporis
vel fame, vel bonorum pericula et damna capere
dolerent, et subito quos non putabas homines
sunt, sed alij prorsus. Incipiunt paulatim qui
fuerint, videre; resiliunt iam Orco propin-
qui, et uno saltu petere Coelum connituntur; Ab ex-
tremo ad extremum deueniunt; Ut modo sine
modo in quaeuis mala precipites ruerunt,
ita nunc sine omni modo primi inter bonos
se volunt, et paulatim fiunt ueri Scrupu-

Cap. 2. Quatuor Classes Scrupulorum et plaga. 168.
1° id quod ipsis saluberrimum est, dummodo
sint per quem ducantur ab hoc extremo in
medium. Reliquarum Classium Scrupulorum,
homines ei boni, innocentes, simplices esse
possunt et solent.

In secunda Classe sistuntur tentati

Et in primis a Blasphemia, contra Deum,
& Virginem, Calices; contra Fidem, fidei &
speram, contra S. Eucharistiam: Contra spem
à desperatione: Contra charitatem, ab ira,
murmure, impatiâ aduersus Deum, proximum
et seipsum. Item tentati à superbia Calitibus
semper odibili monstro, à Venero Fodra & alijs
quibusuis enormibus Flagitijs.

2° Huius spectant Scrupulosi ex Melancholia,
Mania seu naati, seu Hypochondriaca, aut
alia quavis ex capitis lesione debilitate.

In tertia Classe

sunt Frigidi, frigidi, Indevoti, quibus omne pietatis
et Virtutis exercitium fellis instar amarum, in-
sipidum, et insuaue est, subtractâ ipsis à Neo-
gatiâ dulcedinis intime: sed non illi quibus

169.

De iuvandis scrupulosis. Lib. 2.

Obvitiium suum et inertiam hoc contingit;
et in malis aliis cum prompti sunt et
indefecti.

In quarta classe

Apparenti scrupulosis in Venialibus
aliqui solis.

Alij in sola orone.

In sola alij confessione peccatorum.

Quidam hos aliquando nimium Conscienti-
as,

omnium miserissimi sunt in prima Classe.

Non sunt sane morbi, non miseria, non aegritudi-
nes ullae, non sunt, quas conferas cum calamita-
te cum plagis, scrupulis siqua inueteratis
qui Animum illudum premunt. Ter infelix
fuit, qui incidit in latrones, ad tuos, o Jericho-
muros, Viator: ab illo tantis per oculos in
horum aliquem si deflectas, protinus eundem
et depronunciabis. Quos alij cum scrupulosis
in animis suis, sub vna aliqua Classe
certis limitibus, et numero ferunt, totis
agminibus ex omni classe in eum irruunt

scrupulosis
miserissimi.

Cap. 2. Classis Serupulorum eo playe.

170.

non raro simul omnes, qui ex prima est.
Proximus huic est, qui in secunda classe
inter Tentatos, et melancholicos sedet.

~~Proditio~~ ^{salen} Serupulosum, quem
non ad unam tm, sed ad omnes classes referre
debet; qui unus singularu' playas et vulnera
habet. ~~Proditio Serupulosum primae et secundae~~
~~Classis est.~~

Numero, mala, tu ficum in singulis staturas
oculum.

1. Continua memoria uita negligentius acta,
aia peccati singularis, cum morsu et angore
magnos lancinat.

2. Ingenti tristitia deprimi, a qua nunquam
deseritur.

3. Gutes hinc in oculis lacryma diurna ^{Vulnera}
nocturna. ^{1^o classis.}
^{Serupulosi.}

et alia ex alijs sine omni ordine sic tristem
obruunt cogitones, circumagunt, confundunt,
perurbant, et medelam exoptanti, consili-
um primu' ultimunq; quibus nescio furis
obducta ratione, suffurantur.

Cum Tentatis ex 2° classe
Repentinas in phantasia sua suboriri sibi

171. De iudaicis Scrupulosis. Lib. 2.

blasphemias sentit; audire quasi qui
dicat; Negadeum; putas te Deus, et tu, curat?
minime: Meus es, mihi seruis, horrenda et ita
tota blasphemus demon suggerit.

Vulnere
2^a de classis
tentati.

2° Contra B Virg; et ea sepe animus incantat
subeunt, quae impurum, C. & Deus! O Virgo
Aej mater parce. De quavis alia et tupa somni
are evubescit.

3° Displicere fidem Romana, hereses placere sibi
putat putat in has se consentisse, ab illa se dissentisse
dissentisse. Et circa Eucharistia veritatem
specialiter multa somnicat, et n' pauca subinde
dubia sibi ipsi mouet.

4° Impellit ad desperoem. Ugitat à Celo se excludit
adscriptu' reprobis C.; temerariu' oculu' in
predestinatio' mittit, et n' nisi occidat u' recipiat
retrahit. Hinc; Non es se sibi uires, non gratia
ad emendate uiuendū; se unus omnium miserum
mū, aliu' sibi similem nullu', nec esse à quo
liberet, homine. Accedunt somnia, Visa, sed
uana; haec narrat, obseruat, et pro ueris adm
credit. Bona ei quaecunq; fecit, facta esse
n' uult, et dolet. Mori uult et n' uult.

Cap. 2. Clases Impulso: et pluye. 172.

multos, gladios, si uideat, aut tractat, fugit, abijcit,
ex se ipse hinc ipsius lacrimis, et sicariis semper accipit,
aruit et formidat. Si loqueris de veneficiis, si de
trebris à Genio malo, unus se ex horum continuo
tuetur (ee numero); si serpo, sit de tormentis, de
supplicijs aliorum, horret, trepidat. Multi si
fascis, si cingula, se uertendo, truant, ~~audire~~
~~ut~~ si flumen, transeunt, ex improvviso
misteribus habent; his fascibus, hoc funiculo,
hoc cingulo tibi frange gulam; in aquas te
precipita, quid uiuis. quid unus tamdiu miser
us? uno malo omnia claudere, et fini mala.
Dicit insuper, more amat homines, rarior nunc
culis, mox esse frequentior cupit.
5° Impugnata in ipso Charitas de se et spem.
Non amat, sic puxca) Deu, non spem.
Pedit omnia iudicat q̄ audit, quod uidet ipse.
facilis ad iram, nec Inuidia omnino caret.
Anxus in aliorum mores, centum oculos habet.
6° Loco malo Humilitas habet. Altius
de se uno nunquam assentit, sua ipse narrant,
singularis in multis, in agendis rebus, in

173 De iuandis. Scrupulis. Lib. 2.
in poliendo corpore. Impatiens iniuria, et
minime est offensionis. à corpore toto, ab ore,
à uoce, ingenio, uirtute, ab arte. quæ noui
uult celebrari, predicari. Ad omnem Actus
humilitatis inuitus, tritius, difficilis est.
7° Patitur et Caritas. Eusmodi in hunc ferè
quicquid spurciorum, sordium impudentissime
marris obdissimus notus Cupido ipsius turpibus
Amoris preses orem non habet. Obijciunt animo
turpitudinum quarumlibet Imagines, nota
ignota, uisa, audita. his colloqui, dare aures,
assentiri his se putat; ~~perat~~ uigilare, dor-
mire secus nec in somno uel unguem à se
discedere querit miser. Quicquid in sola phan-
tasia apprehendit, hoc se uelle, hoc facere
dicit, et tenet. Est cum alijs. Sentiens ignes, et
nature, infideliem subinde paruum fidelem se
inuit. Sed non fidam temper oculis nec auribus
nec ori custodiam, nec animo temper habet
suam culpam qui facilis hinc se solet, inopia uidet,
legit, audit, querit; uisa, lecta, audita mente
uigilat secum; et amans ubi est, uoluntarius

Capitulum classes scrupulorum. et plura. 174

capitulum uiscerumque ante illectum offert. hic
sponte se insinuat, illaqueat, et uiscum affi-
gendo aëo minimè subolat, uel certe nō multu
curat. Et est Varius, inconstans, mobilis
emper. Idem

In Tertiam Classem
Venit.

i. Cum Aëris in omni opere bene apper & ^{frigid}
a maus est. Et lapide uel sibi datus lamentari. ^{Vulnere}
~~et classe~~

Nullus affectus, sensibilis amor nullus ad
preces, orationes, liberos pios, ad diuinum deniq
epulum. Et quō se maxē parat, in summis pre-
seuim festiuitatibus, et possibilem omne paranda
victoris laborem adhibet, et sub ipsam hanc
omnium maxē deserit, friget, lapidescit, sine
gustu est, quin oīa ipsi tū uīa, materu prelia
mouent. Nunquam longius est à Deo, quā cū
est propinquus, de manu scilicet sacerdotis iamq
ore capereus et corde. Idem cū scrupulosi

In quarta Classe

totus scilicet: et saepe nimium ante alios ^{Vulnere}
qui Religiosus est. Quae totius Ordinis, qua scrupulosi in
tū aia Huius usu licito, consuetudine saluā ^{Venialib.}
licent, in dubia scrupulose tradit: ut ^{et classe.}

175.

De iustitia. Scrupulosis. lib. 2.

carnes, dormire in plumis, tali veste tegi,
 bibere vinum, bis accedere mensam, prandere
 cenare. Quae summa in pace alij communiter
 oēs iuste recteq; ad Superiorū voluntatē faciunt
 in ijs angitur, punyit, alia somniat et tenet.
 Durū, si alij reficiunt, si dormiunt vigilet;
 Est Diogenes, contra populum ei bonū uiuentem
 nititur semper; et ultra quā iusti possunt
 hoc loco audeat. Venialia ut mortalitā habeat.
 Obluiscit se esse hominem; purus omnis erroris
 cui facillima venia datur, esse, uani laborat.
 In minimis rebus, que de proximo loquitur, uel auid
 detractiones mortales, noxias estimat: hinc
 illi ingens dolor, testes cui sunt lacryma copiosa
 de quolibet uirō uerbo, quod imprudenti effugit.
 Talis, de quolibet minimo motu iracundia,
 displicentia, de cogitōe fortuita sū omni
 dolerōe, desiderio aut uoluntate perpetrando
 mali.

Cum scrupuloso In
Oratione.

Vulnera sua, omnes suas uires in misericordie tentat et cogit.
 Mente, oculo, abripit, contra uoluntatem.
 haec uidet, illa audiat, huius agi, in templo

Cap. 2. Clades scrupulorum et plaga. 176.

positus, in toto uagus oberrat orbe. Incidit; Diabolo
non de preces fundis; feda sunt vota, spurca,
Fedor ipse animus tuus, non audit Caly, Dorret, &
execratur. Bis, ter, quater, et sepius ab initio
repetit inceptas preces, neq; toties iteratas finire.
audis et teris hoc tam inani bello in una dicenda
nica orone, in recitanda vnica Angeli saluoe
totus a ligno quadrans, non rari integra hora.
orari iteru' et iteru', iteru' et iteru' ^{intercedit};
indignari, lacrymar', deycir' aia, deserit opus
et uictum Impatice se dedit meticulous et
delicatulus miles.

cum scrupuloso in Confessione
si in uenire ad tempus, frequis, quotidianus,
in confitendo; et Confessio ipsa plane copiosa,
historica, a primis Annis semper ex semper
aliquid repetit, quod neglectu' et obliuione tectu'
fuisse putat. Praeteritas prouent utis suae
infectiones et suspectas de sufficientia dabet.
occurrit menti, n' eu' tu' fuisse illatm', non se
iri iam, ^{iratum} cognouisse modus, circumstantias
confessus, quantum ei cu' diligentia examen
fecerit, nunquam quiescit, rodit et roditur ipse

De iuuantis scrupulosis. Lib. 2.

animi viribus potes, et Venialia quantum potes,
deuita: Ne putes ad omnia hec, omne omnibus
esse libertatem; sane nulli. Ad pigritiam tibi nunc
et otiosam in cursu boni stationem doctor esse
nolo. Alaris loquax, charitatis, compassiois,
Necessitatis est, quod dixi, uerbum. Laudo si tunc
semper Deum, et leuia ut magna fugias, sed quantum
prodest, non nimis, ut obicit. Qui nasum nimis
emungit, sanguinem elicit.

Vnde De inuidia Dei sapienter meo cogitet, tunc
presertim, quod angitur. Ad rem est c. XI. fol. 271

Quem specialiter pater caueat et fugiat detracti-
ones, et has amantes. Vir enim in aliquo gra-
pectati tot sibi chymeras huius classis scrupulosis
fringit, quam lingue detractorice.

Curiositatem pro ea expugnet, et sapere
ad sobrietatem discat.

Quem Oret frequenter Deum, ut eius diuina uoluntas
comprenderet: et si post omne diligentiam tamen ignorantia
remaneat, sciat ad culpam sibi non imputari, et
resignet se totum Optimo Deo quotidie.

Fit ~~seu~~ aduicij D. Viny. huius Rosarij creberrimis

Cap: 4 Syllabus remedior. pro scrupulosis.

198.

recitet.

9um Sit quod in 1^a classe v^o est fidei f^o
fidei et Charitatis actus moueat frequenter.

10um Semper se Deo totaliter resignet. vide
in c. de Resignat. 24. fol. 439.

11um Fugias et vitet libros Casistarum illorum, uel
eos in his locis saltem; alios et quosuis homines,
et Scriptores, a quibus in suis scrupulis confir-
matur.

12um Si qua in re scrupulosa dubitat, de qua
Auctores graues diuersa sentiunt et scribunt,
eligit una partem pro se, et secundum eam operetur
seuere, dummodo si scandalum potest, et e lecta
opinio notabiles doctores sat. et non sit expressa
contra Auctoritatem Scripturae diuinae, nec contra
determinem Ecclesiae Catholicae. Quae eo t^o ut
et hoc cu' consilio sui Samaritani faciat.

Legat huc qui plura uolet S. Antonini p. 1. tit.
3. c. 2. Regula 4ta de remouenda scrupulosi-
tate.

13um Ex consilio uero sui Samaritani scrupu-
losa repelle animose repellat, contemnat,
contra eorum aget.

199 De iuramentis scrupulosis Lib. 2.

14um. Preceptorum omnium discretam interpretationem et benignam accipiat et sequatur, deserens rigidiores. Ut autem salubriter et rationaliter interpretetur, doctores audiat.

Ex S. Antonino quem utiliter huc consulere potes p. 1. tit. 3. c. 10. de Conscientia. Sex doctrinas ad hoc remedium facientes, presertim Religiosis scrupulosis utiles proponimus.

Doctrina 1^a
Nec Deus, nec Ecclesia, nec Religio, nec Regula cuiuscunque Ordinis, et Minoris qualiscunque Superior intendit obligare ad uix possibile alicui.

Doctrina 2^a
Nec Deus, nec Ecclesia, nec Religio, nec Regula nec Superior intendit suis preceptis alicui obligare ad hoc quod sit fatuus. Patet in votis Deo reddendis, in Jeunijs &c.

Doctrina 3^a
Indubius, bonum et probum iuxta alios debet esse uiuendi Regula, et tanto magis, quanto meliora sunt. Tales enim per Virtutem, que Grecis ΕΠΙΧΡΙΑ, Latinis Alacritas dicitur, quam Iustitiam Doctores definiunt, pensatis omnibus Circumstantijs particularibus, dubi-

Cap: 4. Syllabus remedium p. scrupulosus. 200

ore in die temperatam. Presumpti debent
rectum habere iudicium, quia habent rectum
affectum. *Stantonia.
loco citato.*

Quarta.

In his quo solum sunt mala, quia prohibita, ut
communiter positiva precepta, multum excusat
uel in toto, uel in tanto, consuetudo si sit pre-
scripta. Imo aliqui tollit totam legem scriptam
positiuam.

Quinta.

Homo ubi nunquam peccat mortaliter, nunquam in-
currit sententiam excommunicatis Juris.

Sexta

In quocumque casu preceimittas facere quod lex
imponit, potest excusari a peccato, puta, quia
in facie in contemptu per Virtutem, Alacritatis
seu per Epikuriam, ratione alicuius periculi cog-
noscitur, quia quia potest fieri quicquid contra uerba legis.

15um Non permitteat quocumque uult, suos
exponere scrupulos et dubia, quantumuis impor-
tunis in precibus et modis urgeat, tamen non audias,
sed libis tuis absterreas, et dimittas.

Aliqui ex plebe iusto, risu humano, aut in ari
quasdam accommodata tamen scrupulo fabulata
quasi per ludum, pacem homini dicit imperito
facere potest.

201. De iudicandis Scrupulosis. Lib. 2.

16um Dubia eius, in meliorem et mitiorz
partem semper interpretaris.

17um Nullo modo permittas, ut de dubijs
et scrupulis confitear, sed ea tñ afferat que
manifeste peia, et à se commissa, non per somnium,
sed uerò uoluit.

18um Pari modo nunquam admittas ut emittat
Verum nisi cu scitu ex voluntate tua, aut si
Superioris si Religiōsus est, Et si emiserit aliqui
querat. Videas, si forte sit quod commutari,
vel omninò tolli possit. Neq; aliud quodcuq; ipse
bonuz, siue certo tpe finiendum, siue eternanum
facere instituat ex sola et libera sua voluntate
absq; iudicio et consensu illius sue Doctoris.
Scias hñc omnium operu, quæ tenetur, uel liberè
soler exequi, numeru, modum, modum, causaz.
et ad que afficiatur maior, ad que non.
Si sponte suscepta multa sint, aut difficilia,
et que uetera ex obligatōe impediunt aut
infriment; aut cause alias non ita multum
pro persona faciant; moderetur, aut omninò
interdicat.

19um Fugiat morsu, et solitudinē non necet.

cariam. In scrupulis non permittatur herede
et delitescere, Te licetis, tuis serenando conies,
his colloquijs, relaxacionib alijs honestis, utar.

Scrupulosus in oratione.

Fidem omnino venedijs, quibus Aristus in 3. classe,
iuvatur. Singularia Sae sunt pauca.

1um Prescribendum orandi modum infra c. 27.
fol. 77. teneat, et ab eo nunquam recedat.

2um Si Religiosus sit, qui nolit unquam nisi
cum secundo ^{et} tertio, aut cu alijs in choro, dicere,
oras uel omnes, vel ex omnibus unam; compellat
serio si extra chorum est, solus se seiv orare.
Vel ad genua tua si se abiciat, si lacrymis suis
irroret et inundet pedes tuos, per Colu, Ceraff
et oes. Superius obsteret, surditas tu tu ad tu les
preces, et cecus ad tu les motus, gesturq maneat;
solus oret, et orantq observa, consistentem, ad
pericendul, animas et perurycas. Propter slos
enim scrupulos, et ineptas muscas cu alijs
querit~~ur~~ orare, nec bn se oras se credit, si sily
oraverit.

Deiuvandis Scrupulosis Lib. 2.

Primum Nunquam repetat, nec unum uerbum in oratione
semel expressum bene; et hoc ut se obtemperet, sermo in
iungas. Quoties contrarium facit, sponte veniam
accusaturus se, si religiosus est. Et negligentia,
huius precepti ad Confessionem afferat, et doleat,
quam minimè leuem estimare debet.

Oraturus enim tria seire debet. 1° Ecclesiam
obligem. 2° humana Infirmitatem. 3°
Gratiam misericordiam.

1° Ecclesia nullum obligat ad actualem intenti-
onem, quamquam bonum sit ut Sabeanus, sed bene
ita ore persoluamus. Quod enim semel dictum est,
iterandum non est. Negligentia tamen alicuius,
culpa tua, si fuerit, de ea doleas, et refitearis.

2°. Sunt aliqui qui naturaliter aut ex infirmitate
actualiter nimis fluxibiles habentphantasias
ut ait Cesarimontanus In sermonibus de Pupillan.
fol. 129. De Scrupulosis pp omnes. et uelint nolunt
quasi ad leuem venti flatum ad aliam a proposito
facillimè discurrunt.

Nota. Excusare et consolari eos uolo quibus
alia et fortior est natura, qui potentes in

Cap. 4. Syllabus remedium. pro Scrupul.
malo et insignes, qui sibi presentes et *204*
lecto animo neq; per unum Ave Maria dicendum
et pñe, sibi ipsi sibi alius atq; alius parant
causas.

Non putet Scrupulosus ob sua sola opera
iusta p'et et multo magis ob invidiam Dei
parari celis. Omnia sane qua recte facimus,
sanctissimi licet, aliquid semper habent, quod
perfici à *de* diuina *debet* invidia debet. De hac
ergo confidat semper, et sic ponderet suam negli-
gentiam, ut nunquam n' preponat infinitam
Amantis Nos Dei clementiam.

4um Remedium. Eas semper preces ad quas ee
officio, aut ex voto, aut alia ex neccitate tenet,
priuatis suis precibus potiores hat, et in primis
persoluat. Indiligeret Amor et usus priuatarum
precum emenderetur, quas propria uoluntas, qua
semper ee in bono periculosa et suspecta de syn.
coritate discretis est, dicere solet. Ita in his
ardeat, ut in illis non frigeat.

5um. Caueat nimis crustas et crates Imagines
interdandum an' statuas vel Jovnes Dei B.
Vim. et Sanctorum, si sentiat in de se tentari

205. De iudicandis Scrupulosis. lib. 2.
potius quam pie moueri. Plurimum
multis quod scio, muscarum aymina
ex amentis et ipsius Crucifisci Dei, et b. Virg.
Imaginibus infirmioribus excusentantur.
Vide c. 27. de Arrogantia. fol. 477.

Scrupuloso in Confessione hæc assignamus.

Primum. 2um. Sicut in 1^a Classe.

4um. Ex capite 28. de Conuisione fol. 501. et c. 29. de
Confessione instituenda una et de Conuisione fol. 521.
interueniendus est.

7um. Generalem semel à tota uita Confessionem factam
non iteret.

Quum Proderit aliquibus, nullis modo scribere Con-
fessionem, nec ad hanc paranda libellos consuleri.

Si firmus et fixus iudicius non sit de mortali
non permittatur confiteri, sed in confessione in bona
fide et pace ad celebrandum si sacerdos si alius, ad
coelestem humerum dicitur impellatur. Nota.

Est hoc remedium Religionis, et ipsi qui frequenter et
singulis hebdomadibus et in qualibet eorum sepius diuini
munere consueuerunt. Vide c. 28. de plura. fol. 501. u. 502.

Cap. 2. Syllabz rememor. pro scrupul. 205.

Inquietus pro confessionem subiectam
que Gersonis est a dicere potest, si uerear accede
Rej. r. 2. Oratio pro ingeto pot
Confessione

P. De remedij
contra puf. ll.
circa fin. pte. 3.

Domine non in iustificationibus meis prosterne
proces meas an faciem tuam quia multe sunt: et scio
quod si millies confiterer, et districto discutere volu
eris me; non ero mundus in conspectu tuo. Sola naq
Dne, misericordia tua mundabit me. Proq in multitudine
miserere tua, introibo ad altare sanctum tuum in timore,
timens quid te plus offenderem, si dimitterem, quia
si accedero, eo quod tu in memoriam tuam ita fieri
iurasti, et ego multis debitor sum pro quibus orare
teneor. Vide alias in c. 29. de Confessione. fol. 538 et 539.

8. Resignet sua voluntate in diuinam. c. fol.
et sic sciat omnino quod hec Oratio superscripta
et Resignatio plus placeat Deo, quam si post multa
excusata, et diligentissima Confessione, ex uana
presumptione se dignus et mundus reputaret, sine
ulla trepidatione accessurus, uel sumpturus tremenda
mysteria.

9. Caueat, ut impudens canis vomitum,
ita confertus preterita et deleta peccata ad oculum
mentis reuocare, inueni, iterum censere, et sibi

207. De iuandis scrupulosis. lib. 2.

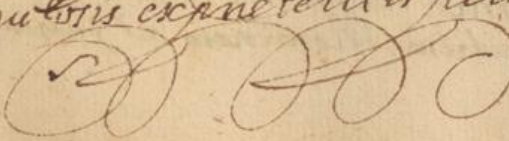
ineptè persuadere, vel n' satis ee. exposita et suffi-
cienter, vel omninò neglecta aut plura admissa
sed omista. Ex diaboli culina huiusmodi
pestilentem noverit nidorem esse.

Hic fortiter contra suos scrupulos, et secure
agere tuo consilio distat, et nunquam credat
importunis huius cogitationibus.

Non de sua iustitia, diligentia, sed de ^{mea} ~~Dei~~ ^{gratia} ~~merito~~
confidat, sciens ad omne opus bonum, et nostras vires
et unà Dei misericordia concurrere, ut quod
nobis propter nostram indolentiam ex fragilitate deest,
suppleat ex Alti misericordia Jesu christi qui idcirco
pro nomine Salvatoris tota ad nostram consolationem
voluit appellari.

10um. S. Communionis confectus propter cogitationes
turbas non intermittat. Est enim et hoc ipsissimum
ut illud in remedio ^{ad} ~~pro~~ ^{omni} inveniatur, et
aries singularis, quem cordi tuo admovent ad
perdendum fructum quem prouidet Animo hominis
ex coelesti mensa per Virtutem Obediæ, Fidei,
Confidentie, occurrunt et propterea inuidet.
Acrius obtrahetur si rursus et intructus

Cap: 4um Syllabus remediior. p. Scrupulorum. 208.
tamen sui capitis, leuissimas muscas aut
tanto heu damno sequitur. Videas cap. 28. de
Contritione punctus 2. et cap. 29. de Confessione,
fol. 526. Atq; sic breuissimum Syllabum omni^{um}
Remediior^{um} habes, pro qualibet Classe et
quolibet Scrupuloso. Ex his nunc ea quae in
singulis Classibus apposita folij numerum et
capitulis certis, querenda synauimus, expeditu^m
imus. Sicut enim quae necessario fusius tractari
debent, ut in promptu quilibet Samaritana
Cyrum huius, aut quicuis Alger le ipsu^m dirigere
sicut, et quantum alia pro alijs ualeant, facilius
et clarius uideat, et sic probe cognita hinc uer-
denti^{us} concupiscat et adhibeat: ne opus
sit ad per mouendu^m Animum, ad commendandu^m
unum et alteru^m Remediu^m, ad multos recurrore
vel libros, vel Doctores.

Sequuntur ex 1ª Classe fusius
scripta Remedia
Prescriptionis ex p^{re}teritis reuatis.

209 Lib. 2^{di} Terentio 3^{io} Phormio Cap. 5um

CAPUT V^m.

De Fudico et intellectu proprio penitus de-
serendo; quò Ager animo, ducendus se
simpliciter et dirigendus omnino am-
mittere debeat suo Samaritano.

Est Remed. 1° Class.

in ordine 3° fol. 187.

In ipso limine mi Ager! ducere te uolo et docere; et
tu hic importunè: Non est, inquis, non credo erit, qui
miserrimus me restituere possit, non est homo. Sequar
ab! sequar, ut vulnerarius grauius vulneratus, ad uia
promptus, dummodo certus sim ab homine meam
obtinere me sanitati posse, Sed neq; Deus, credo, me
vult sanare.

Obiectio
1^a.

Sed has tu mihi tantisper serte querelas, & te certi
manu è tenebris ad lucem educo.

Angelum è Coelo aliquem mi Ager! Sanctum vo
Franciscum, vel Bernardum, uel celebratum in his
malis curandis Ignatium uelle iuderis. Mira-
culu' proscis. Sed quàm mi Ager! hoc male, quam
impudenter! Illud imprimis noueris;

A homo hominij Deus.
Credo oraculum. Neminem n' saluum Deq; uult;

Cap: 5. Iudicium proprium deferendum. 210.

Optimè uult; sed per hominem. Modus hic
Deo æternus est, et communis. Ille tibi Deus,
Angelus, qui tibi sanando à Deo datur homo.
Si Deus te iuuare uollet, non eēt, qui tuis uul-
neribus curandis tecum ageret; sed quia est, securus,
non uolo preter, sed scias te iuuari posse, ita
Deum uelle, permittere, et à quo iuueris per
diuinam gratiam, esse, que proximus habet
Samaritanum. Sed perturbatus animus ra-
tionibus minus, plus erigitur Exemplis. Hec
ergo profero, et dicta confirmo.

Exempla

Quibus docetur homini hominē
se Deum.

Exemplum primum.

Viricus, sanctissimi nominis sui et populi sui
iuratus, et acerrimus hostem Saul, animo agerri.
Paulus, et sanctissimus Orbi Doctorem facere
ut uoluit; non docuit, non sanauit ipse immediate,
quantum uis clamant, Dñe quid me vis facere?
Inye, dixit, et ingrediere Ciuitatem, et ibi diceri tibi
quid te oporteat facere. Ab Anania instructus a. Act. 9.
et sanatus fuit. 2.7.

211.

Lib. 2°. De remedio 1° class. 3^{io}.

Exemplum 2um.

S. Mattheus mundum seculo ultima manu dederat
et à Cælo admoner, animo suæ aliquis querere
Patrem spirituales, et huic loco Dei obedire.
S. Bernard. in Vita.

Exemplum 3um.

Refert S. Antoninus ex libro de Vita Fratrum
Prædicatorum. p. 1. tit. 3. c. 2. §. 2. in Reg. 5. pro
Scrupulis.

Fuit ex Ordine Prædicatorum scrupulis mirè diuexatus
huic ex eodem Ordine aliqui defuncti, qui sibi
adhibuit, et inter alia eè de suis discipulis sciscitan-
ti, in hæc uerba scrupuloso respondit: Consule
discretos, et acquiesce eis.

Exemplum 4um.

Refert Joannes Sorius ex Oratio spirituali
Joannis et Sep. Ironij, qui liber à Sanctis, et Synodo
2da Nicena in pretio Sabitus est, rem pulcherrimam
pro nobis de quodam Seno. In cathedra S. Petri
fol. 68. Ea sic habet, n' quid ubi, sed sensu.

Diues fuit crine et mente Pater: huic quoties
diuinis operatus fuit, hinc et inde colestes iudis
Ephrebus sibi assistere. Ceterum rudis diuinorum

Cap. 5. Iudicium proprium deserendum.

Z 17.

dymanu, et simplex in celebranda Missa, multa
rem non facientia, imò que contra Fidem Ortho,
doxam, et Eccliam erant, ex simplicitate tu' et ino,
centia ignorans quod falleret, admiscuit. Voluit
deus, ut ad hunc Diaconus quidam rerum san.
ctarum peritissimus adueniret. Contigit autem hoc
presente Senem assistere sacris, et immaculatu,
imolare Agnum, hunc est ~~etiam~~ illud, qui in an.
offerre Agnum, hunc est ~~etiam~~ illud, qui in an.
dicatus integer perseuerat et viuus: ~~inter~~
Senem et erranti Diacony: Verba que in offerendo
dixisti, recte fidei non sunt, sed hereticorum et prave
opinionis hominum: Senex Angelis se scipatu' quia
iudic dud' offerebat, insuper dabat admonitione.
Instare Diacony, et iterum acclamare; Falleris
Abba, non enim admittit Fides Catholica, ista que
dicis, neq' Mater Ecclia. Auertis se Diaconi an:
stantia uidens, Angelis, quos in oblatione salutari
ut consueuerat, intuitus ~~erat~~, ait: Diacony iste
mibi huc: et ita dicit, quò se Sabet Veritas?
Insculta ej, respondens Angeli, nam uera lo.
quitur, et recta ista prosequir. Et Senex. Quare
vix n' dixisti mihi: Ad hoc illi: Quia Deus ita
dignus, ut homines corrigant, et homo ab ho.

Lib. 2^{ti}. De remedio 1° class. 7^{is}.

mine discat et gubernet, nec puer propter
Angelorum Visionem se Somnis doctrinam non
indigere.

Exptm.
S. Bernardus
cogn. l. ustic
sanat.

Et quid tibi amplius iam alger daber? Nihil:
Te ego hoc. Hominem si nactus es, à Deo tibi
missum sequere, et ut S. Bernardus aliqn
infirmiore corpore Justico iudat, qui se obtularet
ad eum curandus, et disparata ualida prescribenti;
tibi iudicium suum subiecit, eiq; in omnibus paruit,
perinde si ipse rex Deus ead iuberet. Ita tu
Medico tuo.

II.

Iterum ad Exempla te duc, ut uideas, quom in vno
hoc puncto tota tua Sanitas consistat, et quam
prompte, quam perfecte parere debeas.

EXEMPLA

Quam sit utile ad amissim Samaritanam
sequi, et proprius deserere iudicium.

Exptm. 1um.

Hoc morbo laboranti aliqn ex Monachis unus
Bernardi: à Serupulis liberare se nullo modo
potuit; hinc diuina accedere mensam, et facere
Sacru timuit, et abstinuit. Cui Saneus Br: Vade
frater et in fide mea celebret. Paruit, conuoluit

Cap: 5. Iudicium proprium deserendum. 214.

Exptm 2

Synattus loiola, et hic iuuer scrupulosus olim,
et sui in quibusdam vrbibus bonis, iudicij; à Samari:
tam suo, sacrotesis, cui vni in A. B. Jacobus
hominum in vita eius fol. 20. arcana sua crede
volebat, remittere iudicium, imperium monentis insup
nequaquam habuit. Tam prompta obsequelam
tanta continuo tranquillitas excepit, quae exi:
nensis deinde plurimorum turbellu valuit.

Exptm 3^{mi}.

Ex veteribus Pater ipsas LXX. hebdomadas in
ieiunio exegit pertinacissimo, ut Scriptura uiuenda
captu difficiliorem sensu diuinitus intelligere
mereretur. Bonis Caelo placere, sed obtinuit nihil
à Deo, tanta esuritia. Tandem ad se ipsum: Ioh, ait,
ad fratrem, et ab eo requiram: Ad uiam se parat:
Vix è Cella pedem effert, cum ecce! coelestis ex
Alto nuntius talia refert: Quia te humiliasti
et fratrem instituisti regere, sermonem tibi au:
tam pando: Tam te Deo chara ieiunia tua 70
septimanarum non fecerunt, ut haec una Voluntas
et humilitas, quã disere ab alio uolebas. Vita PP.

143

215. Lib. 2°. De remediis 1° clas. 3^{is}.

Dei mi largulose, uult Deus, ut Medicus tuus
audias; adeo ille festinus et celeris adest, et manus
porrigit humilato tibi, et iudicium proprium proferet.

III

Sed tu hic iterum mihi.

Obiectio
2°.

Recreauit me nonnihil, et Voluptas fuit, tam ad
rem et Animum meum audiuisse iucundissimas Har.
ratiunculas. Sed nonnulli plane quiesco: Jam non
amplius dubito inueniri uulneribus meis malar.
mata, et parari posse. Hoc me angit, quia homo
ille mihi homini misero Deus; Samaritanus me
ille cui de noxijs confiteri soleo; Vel, ut deligitur
dicere p^r, Superior meo, non est Sanctus, non est
Bernardus, non Synarius. Facili credo, ex ego a
talibus ut illi, quod tantopere exopto, impetrauerim
Siquid ego simplici, n^o ita Sapienti, non ita Sancto,
me credam, conticiam denudem ex aperiam.

Quo.

Itane hic te calcicus premit! Proo animo sis,
in promptu est, ut melius sentias.

Respondet Cancellarius Parisiensis Opus p^rez.
in tractatu de preparati ad M. Sta^o, Et Collatione Nocturna.
considero 3. fol. 37. Quisquis ita dicit et sapit, errare
desipit. Non enim commisit te ex salut^e tua in manus

Cap: 5. Iudicium proprium deservendum.

hominis, quia prudens est et plurimum literatus, aut
deuotus, sed qui tibi est tam regulari institutionem
in episcopis et prelatibus. Quamobrem obedias ipsi, nisi
homini, sed ut Deo iubenti, si tu n. e. Deum.

et sepe tantum erit obediã tua placensior Deo, tibi que
fructuosior, quanto e. indignior ille, cui tu Deum
subyci, n. refugis. Pro Religio si hoc seruit, De e.
mixe p. omni seculi scrupulo.

NB. licet Conspicuum
aut Superior tuus n. sit
deus long, et fort, n. sit.
omnibus ei obedias,
ut Optimo San. anton.
Pomus, siue naly, h.
ad tibi Deum Optimum
mittit. |.

Credas tu tuo Samaritano, Superiori Deo, tali quali
licet, dummodo e. a Deo scias esse uocatum; Ad id
enim exat. hoc Gerson et hoc u. b. Dicunt Doctores
aliqui quibus assentio, quod aliqui non est tam
meritorium credere, sicut uelle credere; Ne. dolevo
sensualit. de peccatis, sicut uelle dolevo, et n. posse.

Ad propositum optimi Casbani Coll: 2. c. 14.
fol. 212. Samuel ad mentem Dei puer electus, nocte
quadam in Templo Dni sopore preclusus, ter ex nomine
a Dno uocatus, ter ad Heli Sacerdotem exierit dicens:
Ecce ego, uocasti enim me. Voluit, inquit, Casbani,
per semetipsum diuini colloquii disciplinã Dno eru,
dixit Samuelem, sed recurrere semel et iterum patrus est
ad Senem, eumque que ad suum uocauit. colloquium
e. illius, qui offendunt Deum (Obserua. scrupulo.)

a. 1. Reg. 3.

Lib. 2. De remedio 1ª Class: 3°.

ut Senioris, doctrinā uoluit imitari. Ut Juniori by
forma subiectionis huius proponeret Exemplo.
Sit ergo tuus Confessor, uel Medicus, uel Superior
Celi; offenderit Deum, sit minus sanatus, tū tu
Samuel ad eum te crede à Deo missum. Confide Deo,
hic te per homines sanat. Cū tū te humilia, et
disce lubens obedire.

Maximi solatij doctrina est, quam S. Brigitta
ex ore ipsius Chri accepit, et eam ego tibi ex lib. 6.
Reuelation. c. 43. descriptam trado.

Sancta haec femina subinde mihi hilariter et
patienter Patri spirituali suo parua. Turbata,
prouida sponsus solator tristum dulcissimū Jhesu
sponsam alloquitur et causam rogat: Quia illa: Nimis
impatiens sum ad obediendum, et ad patiendum minus
hilaris: Ad haec illi Jhesus: Ego sum in eo cui
ad obediendum data es; et ideo quolibet hora, quilibet
punctus, quo uoluntate ad obediendum consentis,
obedire uoluntate uis, quamuis caro quātorū uerit
atret, reputabitur tibi in premium, et in purgatione
peccatorum.

Vel ferru in pectore habeat, ad Deo tū tu in
uolūta mollior fiet. Remedio; fac quod auri.

Cap: 5. Iudicium proprium descrendum. 218.

Si hodie mihi parueris, hodie liberaberis, et domum
tuam salutem factam gratulabor. Sanus esse poteris
quandocumque uoles. Tu tamen me sequere, si uis te sanum.
Mures tibi tuas nega, mihi pateant, me audiant
solum. Te ipsum si audis, peristi. Hoc ipsum tibi
Augustinus tract: 12. in Joan. hab. finem: Ipse
se interimit, qui praecepta Medici obseruare non uult.

Et Bernardus in Epistola 87. Qui se sibi Magistrum
constituit, seu leo se discipulum subdit.

Et quidam de Patribus. Si uideris Iuuenem per
se int. uolentem intrare secundum, id est sine
docore, et si iam unum pedem subuerit in Coelo,
retrahit eum per alterum, clarum est enim, quia sic
minima inture poterit. Person. p. 3. De Relij.
perfectione. Consider. xy. Et iterum in Exercitijs difformis
Deuotionis simplicium in quatuor qualitatibus documentis in malas cogitationes.

Sub initium ad lit. S. ead. opus p.
Et ego ultimū hoc tibi dixerim. Credere si nō potes
Samaritanus tuus tuis medicis malis prode, si quo tibi
praescribit, respicis, et segris exsequeris; si nihil denique
post omne industriam Medicus fecisse uideri, tu superbia
trudat. Et crede mihi, hanc nisi profueris, et
ut simplex ouicula Pastoris tui prorem fueris secutus,
nulla spora salutem, sed infallibiliter interitum tuum
certissimum perimesse, quod bonum auctat Deus, qui
augeat tua fidem. lege cis. lib. i. fol. 133.

Obpreterita peccata nimium dei rei nemini
debere. Peccasse aliqui, sepe multis
prodesse ad maiorem sanctitatem.

Si, quod modo uolui, abs te impetraui, et me homini
tibi homini Deum etiam credis et auditurus es,
his tuis uulneribus in promptu est, quod molliendo
malo et extrahendo tam nocivam tristitiam uenens
imponam malagma. Eia, age, ad mitte solem tenebris
pectori; Veni agimus.

Sunt presentes Animo tuo anni, quos puer quos
iuuenis, quos pene vir tales et tales exegisti;
irrupunt aymnibus totis in penitentiam tua
pectus quoniam possum ui, facta olim; minima
ui mxa: His tu fluctibus ferè meyeris.

Annuis. recie: tam cetera scio, tantum tu cum
Angerona labium preme, ego malagma expedis
mxe profuturum. Ecce. hoc est

Peccasse olim, sepe multis profuit.
Perijissent multi postea, nisi prius peccassent.
Rede mihi, hoc inter et tu es. Quia malus olim fu
male uixisti, bonus tibi, hoc ipsum nunc malus est.

Cap. 6. Peccasse aliqui, sepe multis dedit.
Sepe malum quod est, fit bonum. Hoc
te prophanis, hoc diuinis doctis factis.
Exempla prophana.

220.

Febris insolens hospes, que semel admisa, supra
totum continuè corpus imperiū rapit, Chalarum
Thebanum in plurimos annos continuo torruit
ressu. Nescio quomodo, et quem Animus homini
Mars fecerit impuissus. Castra petiit, hostemq; querit.
Fuit ut inuenisset, et adventa pugna liberalem acciperet q.
arrannus & Cerum.

a. Non è ille Chalaris
à Reillo, p. 7.

Cum Mamillo Bubulo Hetruscorum Rege, in proelio
similiter ferè lura fortuna belli. Collum hostis
regium sagittā infeliciter fixit: Cuspis spiculi in-
time fixa arte nulla potuit euotari. Mirum!
De hoc bis, terq; Instituit venari, ieuus iniqua
esse, sed mox equa, Fortuna. Albus generoso
Mamillus equo dum citato cursu feram consecratur,
ecce unguis uolantem fallit caballus, sternitur
uerq; Malum! Sed eo casu, conuersa cuspis suo
mota situ, libera per apertum os erupit. Hoc bonu,
sed à malo. Firmā Rex postea et diuurna uale,
tudine fuit. Primumq; ex aureis Etis Quenarra p. 1.

Did: germ. fol. 100.
Gallegam. Malum, inq; hoc peius est. Imò hoc malum bonum. Et inflicto
conferatim uulnere conualuit, fugis iniqua febris, nec redit unquam.

22j. *lib. 2. De remedio 1ª class. 4°.*

Exemplum 1um.

Et cui non lectum vel auditum illud Themistoclis
magni Graecorum Ducis ad filios. Interieramus
o filij, nisi interissemus? Dixit, q^d n^o patriā
pulsus ingrata salutem reperit apud Persam illius
potentissimū Orbis Regem hostem suū; quem
contra toties hostiles antea cluxisset Graecorum
classes. Plutarchus in Themistocle. *Ager;*

Animum hęc furantē turbelis, et serenant,
dum audiunt; sed nunquid ex diuinis, meliora
quo sint, habes? quo maneant merui, et seruent me
seruent audia? Omnino:

Exempla sacra.

1um.
Ex Apostolis Petrus quantus peccator! quantum
patus fuit, non semel, sed ter negat de Chrō, quem
publicā prius uoce professus fuerat Deum?

2um.
Ex Mulieribus Magdalena quā n^o turpis? quā
non omnibus sceleribus insignis?

3um.
Inter alios qualis et quantus ille publicanus?
Lucæ 18.

Singulis peccas, De nequaquam tantū obfuit, quam

Cap: 6. Peccata de a ligni sepi multis prodeffe.

222

portea profuit: Quod quod S. Augustinus lib. 14.
de Civitate Dei in fine c. 13. audacter affirmat
his verbis: Mudeo dicere Superbis esse utile, cadere
in aliquod apertum manifestumq; peccatum, vñ
sibi displiceant, qui iam sibi placendo ceciderant.
Salubrius enim sibi Petrus displicuit, qñ fleuit,
quam sibi placuit, qñ presumpsit.

Et hoc dicit Sacer psalmi 82. Imple facies
eorum ignominia, et quarent nomen tuu Dne.
id est, ut tu eis placeas quarentibus nomen tuu,
qui sibi placuerant quarendo suum.

Idem dicit illa suo aspectu admirabilis multo
Sententia Ecclesiastici c. 42. u. 14. Melior est
iniquitas Viri, quã mulier bene faciens.
Eam Gregorius ad hanc nrã ipsissima mentẽ
interpretat lib. 11. Moral. c. 95. sub ipsu principiu
cap. Job. 14. Vir aut; fortis quilibet et discretus
vocat; Mulier mens infirma, vel indiscreta
accipit. Et sepe contingit, ut eẽ discretus quicq;ue
subito labat in culpam; atq; indiscretus alius et in-
firmus exhibeat bona operationem. Sed is qui in-
discretus atq; infirmus est, nonnuqua de eo, quod
bene egerit, amplius eleuat, atq; grauius in culpam

Lib. 2. De remedio 1° class. 4°.

audii: discretus uero quisq; ei ex eo quod male le-
gisse itygit, ad discretionis Regulam arctius reducit
et inde altius ad Justitiam proficit; un' ad tempus
à Justitia cecidisse uidetur.

Et in c. subsequente: Qua in re rectè dicitur, Melior
est iniquitas viri quàm beneficiens mulier:

quia nonnunquam est culpa fortium occasio Virtutis
sua et Virtus infirmorum occasio peccati.

Quid clarius Gregorius: quid pro nro hinc uoto melius
dixerit!

Adnere possumus de S. Petro, possumus de te ipso
quondam peccatore tanto, quanto quod iucundis-
simus Boetius illi nri Bernbardus Brunsuigi-
e Soci. Jesu de S. Magdalena Epigramat. lib. 3. pulcherrime
canti. Audi cantantem,

Magdala peccabat, Jests post fortius arsit,
Si non peccasset, fecerat illa minus.

Et hoc nunquid est ipsium, quod dicimus? scilicet,
prodest tibi quondam peccasse; fuisse Petrum
gloriosum, arundineum, Magdalena, lubricam
prodest.

Et tu sanè minus iam faceres, si n' peccasses.
Olim tu fuisti quem supra. c. 3. fol. 179. uidimus,

Cap. 6. Peccata a ligno capi multis p[er]ditis. 224.
ille nimirum, cui vitæ regula hæc una semper fuit
Volo, nolo. oportet.

Quod si placet hoc facio, legem n[on] curo, quid ad me?
Scelerata uiscerasti, m[er]ita, mortalia; nunquam hoc,
nunquam illud admisisse tantus tibi dolor fuit:
Nunc ecce! minima ut m[er]ita uides, de his summi
doles, affendis uberrimos ex oculis imbres, caute
et circumsp[er]ctus, ubiq[ue] malus ut pauca dama streperus
folium times et auersaris, summo nisu ad bonu[m]
rectumq[ue] contendis: totus es alius homo. Iteru[m]
exclamem: Minus et minus faceres, si non
peccasses. Ex malo nunc bonum.

Hanc tu l[ib]erum tui presura, angustia, amari,
rudinem, de malis hunc dolorem, has lacrymas
hanc molestissimam preterita vitæ memoriam,
cum tanto maloru[m] odio, tanto uia melioris proposito,
et uoluntate, nisu ei et conatu; tu summam crucis,
periculu[m] salutis, Superum iram interpretaris,
sic a[n]i[m]o tue miser persuades, sic tenes. O cecitas!
Non itaq[ue] profecto quem thesaurus habes, non
itq[ue]. Es omnino beatus, es ter quaterq[ue] felix,
sed tu sanctam felicitatem ut rudis infans non
capis. Rusticus gemma[m] habet, gallina unionem,
trux paleam, ille mauult obolum: causa est, neq[ue]
hæc, neq[ue] illa quid habeat, nouit. Non te odit,

Lib. 2. De remedio 1° claud. 7°.

amat te Deus, immò trahit, et utroq; amplectit
brachio, iustitio et sue Misericordie. Sunt merces
sunt ipsa caelestes grã, sunt millibus optanda uotis
sunt, quas deus sanctioribus negat, tibi donat. Non
omnibus enim hoc datur, est, cum tanto sensu, mali
facta detestari, et eluere lacrymis. Agnoscas quod
habet talentus, et utaris bene: Pretiosissimam
gemma habes, pretiu ignoras; Gemmaritus
tibi ego dico: Aye grãs Deo, uro ardentissimi ut
nulla tibi ea furer' unqua' occasio mala. In
Arcam eam ab deo Patriã et à ratione ^{pendentem} ~~dependantem~~
diligentissimi serua. In uiam hanc ducit ad Caelum
et bona partem caelestis itineris iq, emeriri te fecit.
Vide, ne ut stulta Troici gallina hanc abicias
Vnignem.

Quas virtutes et uires hat, eas tibi enarret
qui experitus est olim Petrus.

Petrus hanc mundi natus, gloriosus miles fuit,
magna de se sensit, maiora locutus est; non ignora
sed lapsus deinde à chrò eam ubi ^{dono} accipit continuo
cepit esse modestior, cautior, et penitentibus
fieri dux et speculù.

Eadem tibi gemma, eadem in te bona ut operer'
data est, tu tm' eã utere modo saluari. Amv
et volo te tristem, volo sentias quid feceris, hodie

Cap. 6. Peccasse aliqui scpe multis pdesse.
 quis sis, laudo dolorem quem de erroribus habes, 226.
 non reprehendo lacrymas, non cordis amaritudinē,
 plus laudo te cautum et lyncem in malis, in
 bono volucrum, sed ad spem te dolor tuus et fletus
 euehat, animus ad ardua addat, n̄ imminuat.
 Fiet hoc, gemma illam si de superna rationis
 parte suspensam in cor demittas. Inde enim ut
 iam iam experiris modestum, cautus prenitentē
 facit. Ab hac enim est, quia n̄ amplius alte
 de te, sed humiliter sentis, tibi displices, et à tu
 te iam pede meritis. Ab hac iterum est, quia mi
 noru et leuia peccata ut max̄a cleuitare studeas,
 et oia suspecta habes de periculo mali agendi,
 et occasiones fugis. Ab hac deniq̄ est, ad Boeni
 tentico fontem quia tam ardentem fixis, et libere
 cupis, et fortius amas Jesum et ea que tunc
 sunt salutis. Sicut andem cape et illę p̄rem
 tua et fortunam. Fruges nemo petiit ab agris, qui
 pluuies nunquam habuit; dabunt hi imbres,
 fruges suas. Post nubila Phoebus; post mala, bona.
 Scpe creat molles aspera spina rosas.
 Ex his tuis spinis aurei nascentur flores.
 Hoc uerum est; à malo scepe bonum, et
 Multi hec nisi peccassent, perirent hodie.
 Huc faciunt ea q̄ c. p̄ de Mis̄a Dei. c. ij. de Patiō. et c. 27.
 de Ariditate. folijs. 271. 364. 477.

Cuius de Poma
 2. Eleg. 2.

CAP. VII.
De Fide, et Fidei actibus
frequentandis.

Narrat rerum diuina scriptor Matthaeus c. 8.
cum Saluatore Iesu alijs in nauj unà et disci-
pulis fuisse; motu magnu factum, aperta fluctibus
nauicula, Iesum sopori datum, in magnu omnis
metu et periculo fuisse, tandem Saluatorem ab
illis excitari querulos clamoribus, Dñe salua
nos perimus.

August: super hunc locu: Nauis tua ingit, et
cor tuum: Iesus in nauj, fides in corde. Si memi-
nisti fidei tue, non fluctuat cor tuu; si oblitus
es fidem tuu, dormit Chr's; obserua naufragium.

Inde nimiru Aug: mi homo, huc ventos, huc
naufragij periculu, hanc tempestatem in corde
tuo urvi dicit, quod in corde tuo dormiat fides, quod
hanc n'perceas, n'excites. Causa hanc supra
c. 3 posuimus fol. 183. in 4^a Classe.

Et ita prorsus est. Desertus fundamentu! iam destruxi,
domu. Infirma tua Fides est, parua, quia n'quod

aut raro uiua, seu practica: non mirum nulli
tibi sum, nulla conuoluen, tranquillitatem
nulla co, nulla et Charitatem, ex omnia tibi
bona difficilia uideri et quodammodo impossibilia.

Fides fundamentum omnium Virtutum, ab hac
spes et Charitas. Nihil sine illa, nihil sine his
gratu Deo, quidquid illud sit.

Fides ergo tua ^{II} haec sit.

Starens ea omnia quae cuiuslibet Christiano homini
ad salutem necessariis sunt scienda.

Ex his credendis specialiter sepe sepe cogites
et teneas

- 1° Omnipotentiam Dei, quia omnia potest.
- 2° Omnisciam seu presentiam ubique, quia oia uidet.
- 3° Euidenciam, quia omnia ipse regit, ordinat,
aut immitdit, aut permitdit.
- 4° Misericordiam et bonitatem summam,
quia omnibus ignoscit uere poenitentibus inus.
cantiibus eui, et nemine uult perire, sed omnes
saluos fieri.

5° Aeternam eius et infallibilem Veritatem.

Deprimu. Firma sit fides tua, credendo
quia omnia potest. Omnia sunt possibilia Deo.
et credentj. Marc. 9. u. 22.

229. Lib. 2. De remedio 1^a class. 5°.

Facit Deus ex lapidibus filios Abrahe: Ex lupis Agnos, ut ex Saulo Paulus; ex huius Columbas et gementes turtures ut Magdalenam. Hic imperat ventis mari, et fit tranquillus; Ventis et quiescunt; Daemonibus, et insectos deserunt; morbis, et euanescent. Non ei putas aut credis te sanare poterit? Cui tu omnipotentiam huius Dei solus confundere nitaris, quasi in te solo liberando non sis aut satis potens, cui satis bonus et paratus.

Lapidibus huius ego fidem tuam, et saxis pulsabo dormientem et excitatum ibi.

^{AB.}
Violari lapides
in ~~to~~ ~~Amor~~
ad ~~Q~~ ~~Virg~~:
et alibi in
~~fluvio~~
Hercynia ~~pro~~.
Locus est à S. Blasij ~~Amor~~ nro ord: S. Bened.
in Hercynia silva, tribus horis sed brevissimis
distans, celeberrimus ab auxilio Marianis
et quotidianis immisionibus, ~~to~~ ~~Amor~~ dicitur,
de quo utiq; libellus meus an' Annu' et latinus
et germanicus in tuas manus devenit. Plures
huc Aquarum rivus est videre, et ad horum precipue
Unus iuxta salientes et garrulas cyneas, lapides
bono numero, quantos vis, grandes, minores,
quos natura solet supernè croceo quodam
amictu, tactu molliuscule mirabiliter uestiri.

Cap. 7. De fide, et fidei Actibus.

250.

florent in Aestate, et rubent in Autumnu,
usq. Syluestrem dicerem Crocum, si coloru etiā
odor responderet; Sed auream violam suavis-
simè et uerissimè spirant; Ob hanc causam
peregrini, et ego ipse sepius olim, linnea aut
Strophiola adfricant concipiendā fragrantie,
et probe in aurū colorata domū asportant.
Fruendum te uolo, ideo hoc tibi narro. Non
pocuit te potens Deus, qui huius lapidibus, et
tibi prestare, ut ex conde tuo, quod lapidis
instar habet, melioris tandem Spej, et chari-
tatis spiret odor! crede tantum, fiet si credere
potes, sed credere debes, et teneris.

De 2°. Omnisium crede Deu,
et omnia intueri. Non ille tibi, non; tu illi
dormis. Crapertus est illi tuus, uidet et inspicit
huc tuos in eo uentos, naufragia, fluctus.
Crede, librus habet, in quo omnes scribuntur;
Crede, quia in capite libri scriptus est de te ps. 39.
Nefas sit audire, si piaculum, unquam cogitare.
et opinari, quod Deus te ignoret, tua nesciat,
nec uideat, que agas ipse, et que agant tecu.

231. Lib. 2. De remedio 1^a class. 5°

Detertis. Providentia, Deo crede et
responde creberrime. Ab ipso tibi est, quidquid tibi
est: et sic ipse, que tu dicis, mala. Nil tibi ac-
cidit unquam, neq; accider, nisi quod Deus uoluit,
et uolet.

Valdeant huc illa uerba, et longius mihi omnia mitte,
scilicet: Quis tandem satis horum malorum! ut quid unus
ego tam infelix fluctus, et iactor in hoc Vita
miserissimo Oceano!

Obmutui aut dauid, et non aperui os meum, quia
tu fecisti. psal. 38.

De te irascaris, ne murmures, ne impatientia
cor escasperes, ne mihi, ne alteri, ne diabolo, sed
adscribas.

Manus Domini tetigit me. Job. 19.

Ab hac dulci, paterna manu Dei, via eueniunt
nobis, oia ab hac accipienda. Vide e. de Religio
fol. 439.

Hac cui liber mensura et modus misericordie ordina,
errare non potest.

Legat. A. Hier. Dreselij Helwing. De Providentia.
lib. 5. c. 6. 7. 8. 9.

De 4°. Misericordiam et bonitatem sumam

Cap: 7. De Fidei et Fidei Actibus.

232.

in corde nunquam, n. uolue et reuolue. De hac
uide lib. c. 12. fol. 92. in lib. 2. c. XI. fol. 271.

De quinto. Aternq. eius ueritatem
constanter scias. et teneas, Nihil dubitans,
Sed ita credens firmi ter, ea omnia quae dixit
sive per se, sive per suos, et Eccliam, facta, fieri,
et futura s.

Actus fidei semper quodidie, singulis n. dieb.
horis, et momentis fere, fiant. Nihil agas, nihil
inches in fidei actu. Omnia quae futurus es,
principiis suis cupiant a. promittendo Actu
fidei, mente in Deu' eleuata, memore semper
sine fide nullus opus placere Deo.

III.

FORMULAE quaedam
actus fidei uiuae, interdum
exercendae.

De singulis una, aut plures, aut
eandem saepius iterando, eleuata
in celum Dei, mente,
dic:

Formula 1^a.

Credo Deu. Deo. in Deum. Credo quicquid

Lib. 2. De remedio 1° d. 5°.

Sancta Mater credit Ecclesia. Hanc habet Magi,
militans Sanday in Beslogia Juridica. Commento^s XXX.
fol. 369.

2da.

Ipsum Symbolum sic Apostolicum, quod attentu
mente intendiu sapius recites, et inter dicendu
insuearis ad bn' optimeq' sperandu' de Des, et ad
eundem amandum.

Premittendu' omni operi docet hoc, S. August.
lib. 1. de Symb. ad Catech. c. 1.

Vel unicus t'm' sapius articulus voluas, mente et
ore, contra quem frequentius tentaris.

3°.

Deus meus. Aeternus. Unus. Creator. Receptor.
Conseruator. futurus Iudex. Sponsus Aio' mee.
Salus mea. summus meus bonus. o Deus!
Via. Veritas. et Vita mea!

4° S. Thomae Aqti.

Dominus meus, et Deus meus. Ioa. 20.

5° S. Petri Aqti.

Tu es Chrs' filius Dei uiui. Mat. 16.
Et. Dne', ad quem ibimus? Verba uita aeterna
habes. Ioa. 6.

Cap: 7 De fide et fidei actibus.

234.

6^a S. Magdalena

Ecce quem amas, in firmatur. Joan. 11.
Nota. Ignos affectu ad sedes te abyce tgm pntis
Chy. Saluatorem tuum, tuum Altedium, peccatorum
Asylum, tutorem, Patronum, Sponsum tuum crede,
alloyuere.

7^a Leprosi.

Domine si vis, potes me mundare. Mat. 8.

8^a Centurionis.

Domine, puer meus iacet in domo paralyticus.
Domine non sum dignus ut intres sub tectum
meum, tamen dicit uerbo et sanabor. Mat. 8.

9^a Illius Patris cuius filius
mutus Spiritus dabit.

Credo Domine, adiuua incredulitatem meam.
Marci 9. v. 23.

X^a ex optima

Est simplici affectu animi, ardore sumo fidem
genericis Regi, S. Petri, Aptum, ouis, sermone exoptare,
ex deo per hanc placere, ut illi in uiuis olim.

Si sub Missa es,

Murus fidei, erit dicere, uel cogitare si

Fertur Venerabile eleuari
Credo firmiter te Deum meum, Jesu meum filium

235. Lib. 2. De remedio 1° Claudi. v. 6.
Mariani Virgo, ut in Coelo est, hic este. Ita te oro,
aduro, imuro, laudo.
Ney te in specie carnis si possem uidere, uellem.
Malo tuis uerbis, Ecclie, quã meis oculis Ederi.

In uocatione.
Firmiter tenere debes presentẽ deũ, mentẽ ues
et corpus et an' Regem, componere.
Ney opus est hui' os et linguam in officiu' temper
uotare, celerrimẽ fieri pñi hi' actus, sola mente
dum ad aliquid te accingis, dum in uia, et ad
tram, ad agendum aliud, es.

In uiam fidem exerces
si credenda que credis, ita credis, et tam apud te
uera sunt, imò certiora et ueriora, quã ea qua
oculis presentia uides. Si propterea te mouent,
et accendunt ad a mandu, et ex amore agendum
quod uis Deo placere, si opere ipso precepta
Dei, Ecclie, Regule tue obtemperas.

cap. viij.
De spe, et spei actibus.
Quantus es in Fide, tantus et n' maior in spe

Cap. 8. De Spe et Actibus Spei. 236.
voteris esse. Quid enim speras quod aut non credis
esse, aut paratu, si sit, impossibile?

Spes à Fide. Fides, Deum dicit esse sumum bonum,
infirmum. Hoc per Fidem si discis, continuo
Spes tibi dicit; Nihil est quod vel petere vel optare
poteris, quod et ab hoc immenso Deo n' curius et
securus quovumq; tandem spe impetres et consequaris.
Ita est, modo non his Animo uento agitabilis, et
ais dubius, sed mta cum fiducia serius in Patria
executare quod rogas.

Item enim ei Spes ut Fides à Deo nobis infusa,
per quam certa cum fiducia salutis nre et eterne
Vitae boni expectamus.

Nota. Non nuda Spes et simplex esse debet,
sed que fiducia possit, ut Gregorius ait in Heli.,
omnino c. 2. lib. 5. §. 1. robustissima et perfecta,
appellari. Ex hoc amplius de voto.

11
Quando et in quibus rebus geramus?
Haec in Deo fiducia omnes hominis actiones
complecti debet; Nam in omnibus omnino rebus,
maximis, minimis, et omnibus uide momentis
Deo quam sincerissime fidere debes, eum tibi nunquam

237. Lib. 2 Veremedia 1° cl. d. 5°.

defuturum.

In duabus autem, licet in omnibus aliis rebus
mixte necessaria est spes seu fiducia.

1um Cum precies fundis.

2um Cum aduersa te premitt.

Ado 3um in Scrupulosis et tentatis
Cum de peccatis, contritionis, moues
uel confiteris.

1° Oras? Vide ne intra te ipsu has e corde uoces
audias: Quis scit si audiat Deus? Vix est, ut
impetrem. Non dabit. Leporini pectoris hæc
oratio est.

^{a. psal.}
^{36. v. 5.} Reueta Dns uiam tuam, spera in eo, et ipse faciat.
Non impetras? Des comitte: hic plus nouit, quando
tibi dare debeat: Inuenim tu beni spera et orare perge,
Spes non confundit. Rom. c. 7.

2° Sicut aduersa? Duo cogita. 1um Hominem
fuisse nullu unqua, nec esse, nec futurum, nec Vita
nrã esse posse sine aduersitatibus. Ierem: Maxe
bonos omnes p̄ne alijs his concuti, probari, exerceri.
Omnes qui pie uiuere uolunt in Chrõ, persecutionem
patientur. Ier. c. 16. Vide c. 19 de Thõ his ferendis
et Patia. fl. Hier. c. 27. de Resignuẽ fil. 439.

Cap. 8. De spe et Actibus spei.

238.

2um. Scias Deum esse fidelem. Nunquam ea tibi contingere, quae per Deum ferre non potestis; hoc enim nunquam committere, ut qui Neminem uult tentari supra id quod quis potest. ^a Semper adest Deus, et facit ut peccatis sustinere.

a. 1. Co. 10.
v. 13.

Si ergo mala sunt haec, abi ad Imaginem Crucifixi, abi in templum ad Venerabile Sacramentum; uel ubicumque sis, Caelum aspice, in hoc suspiria mitte, et Deo ut Amico presenti, ut Parenti filius, ut sponsa sponto querere, cor aperi, ipsi commenda; tanta quod pati possis, aye grus; fortitudine, Amore, pacem nihil aliud petas. Vide praeter c. pacia et desijmas ei c. de Passione Dni. fol. 404.

Desperatis te coram sacerdote accusas?

Hic mxa spes te teneat, optima, firmissima. Si modo nihil sciens, uolens, tucuisi ex dicendis, si contriti, si confitentis officium egisti. Spera remissione. Spera gram quia melior esse poteris, et fies, si fieri uoueris. Vide cap. 28. de contrit. fol. 512. et cap. de Confes. fol. 536.

177

De commodis ab hac SPE tibi nascentibus utilissime Heliotropij Drexeliani c. 5. legeris. Id quinq; reuera mxa numerat. sunt haec:

V. Spei vti-
tates.

239. Lib. 2. Veremesis 1° Cap. 5°.

a. Rom. 4. 1um. Spes non confundit. Ita David: In te
Dne speravi, non confundar in eternum. psal. 30.
b. ps. 30. 2um. Maxima Vitae Tranquillitas. Qui seriv Deo
confidit, et inter adversa letus est.

c. ps. 5. Scitentur omnes qui sperant in te Domine.
Qui omnia sua Deo committit, sine tranquillitas, et ibi
beatus erit: parietibus, hoc inquit Dreyelius, in-
scribi apud Veteres Germanos solitum. Sed hoc

Regula per
fectas Spei,
fiduciam, suam
Resignatione
et oblatione
Voluntatis.

tu quoque nota quod statim subiungit ex alio as-
sumptum: Omnia e manu Dei acceptandi
Regula tam esse uniuersalem, ut ab ea nulla
sensus admittenda sit exceptio; adeo ut n^o t^o Cruces,
afflictionesq; extrinseca Mundi et Proprii a Deo
acceptari debeant, uerum et intrinseca quae ex
imperfectioribus nris enasunt. Nam omnia comparant
in bonis diligentibus Deum: Mora 2^a de Resignat. fol. 439
d. Rom. 8. in bonis diligentibus Deum: Mora 2^a de Resignat. fol. 439
u. 28. de Patia. fol. 364.

3um. Robor in aduersis. In dno sperans, non
e. ps. 25. x. i. infirmabit. Hinc Martyru millia exempla s^o.
4um. Immunitas a plurimis vicij. Et non delinquet
f. ps. 33. omnes, qui sperant in eo. f.

5um. Quaedam ueluti Omnipotentia. Omnia
i. 23. possunt in eo qui me confortat. S. Paulus Phil. p. 7.

Cap: 8. De Spe, et Actibus Spei...

290.

Rem tuq; us imminuat et arietet, Diaboly
 hęc obycit 1° peccata preterita. Opponimus
 cap. hoc de Spe. et actib; Spei. iteru; cap. Charitatis.
 2° Predestinonũ laqueos. contra nos, c. de Predest.
 3° Justitiam, severitatẽ Deĩ in peccatores: contra
 hoc. c. de Misericordia Dei.
 4° Impossibilitatẽ emendonũ. Sed huic opponimus
 cap. de superandis vicis, et vincenda consue-
 tudine quavis mala.

IV.
 FORMULÆ SELECTÆ
 exercendi actum SPEI.

Testium tua unica Chri; pectissime hęc.
 Sponse Sgertrudi, ut ipsa lib. 3. In sin: diu: piet.
 c. 7. in fine scribit. hanc ipsam doctrinã, pusilla.
 nimes in spem et serenitatẽ erigendi, his verbis
 tradidit: Quilibet pusillanimitatem suã, aliqua-
 liter deũ vincere p̄, saltem testimonio scripturarũ.
 Etsi non integro corde, tñ ore dicere p̄t mihi illud
 Job; quod sit

Formula 1^a

Etsi in profundũ inferni demersus fueris, inde
 me liberabis. Et illud quod sit formula

241 lib. 2. Veremedio 1ª class. 5°.

2do.

Esi occideris me, tñ in te sperabo. Job. c. 13. v. 15.

Accipere chris. Tu ut thesaurus in cor recondas tuus.

3°.
Dñs illuminatio mea et salus mea, quod bimeho!

Dñs protector vitæ meæ, à quo trepidabo!

Revertant adûsû me castra, non timebit cor meum,

si exurgat adûsû me prelium, in hoc ego sperabo.

ex psal. 26.

4°.

Tud nē singulariter in spe, constituisti me. ps. 7.

5°.
In umbra alarū tuarū sperabo, donec transeat
iniquitas. ps. 56.

6°.

Dñs m' adiutor, et ego despiciam inimicos meos. ps. 117.

7°.
Dñs firmamentū meū, et refugium meū et liberator
meus, Deus meus, adiutor meus, et sperabo in eu. ps. 17.

8°.
Mihī adherere Deo bonū est, ponere in Dño spem
meam. ps. 72.

9°.

Gloriet in Speculo spuali c. 1. Dñe Jesu Ave
confido de immensa bonitate tua, quia me nūquā
perire sines, quem creasti ad imaginē et similitudinē
tuā, ingenariq; labore redemisti.

Cap: 8 De spe, et acibus spei. 1. 242.

Cruccis signus forma et die. † In hoc signo uincas
in hoc speo.

In gratiam tuam pusille homo, huc adyicio duo
quedam insignia Chri pronuntiata, alteru
ad S. Gertrudem, alteru ad D. Mechtildem, ex
Blasij Monili. spuati. c. 27. ad finem.

S. GERTRUDI spei et confidentiam, qua
in trigonissimus puer et nrm IESUM habuit, neq
pericula, neq tribules, neq damna reru, neq impedi-
menta alia, sed nec (atq me) delicta quidem uel
defectus proprii uerqual obscurare potuerunt. Semp
confidebat omnia sibi in bonu a diuina prouidia
conuerti. Huic aliqu' amabilis IESUS:

Pronuntiatus 1us
Secura illa confidentia qua quis erga me habet,
credens me reuera posse, scire, et uelle sibi in
omnibus fideliter adesse, transuierat cor meum,
tantamq uim facit pietati mee, ut nullatenus
possim huiusmodi homini abesse, uel deesse.

Pronuntiatus 2us
Et S. Mechtildi: Mihi ualde gratus est, ut homi-
nes in bonitate mea confidant, et de me presumant.
Nam quis quis in me humiliter confisus fuerit,

Lib. 2. Peremadio 1° class. v^{to}.

ut mihi bene crederent, ego in hac vita illi adero,
et post mortem supra omne meritum ejus benefaciam.

Quantum quis mihi credere, et de bonitate mea pie
presumere potest, tam ex infinitis amplius obti-
nebit; quia impossibile est hominem non percipere
quod scire credidit et speravit. Idem utile homini est,
ut magna sperando à me, mihi bene credat.
Miror si ad hæc verba non tua iam nubes incipi,
ante evanescere.

Magnus tibi dolor est, peccas te, confessus es, uel
contritus saltim confitenti tempus expectas, times
relabi sed caues, in bonum nitens; hoc tibi proposui,
in hoc tutissimo curris, nullus prius, quia Deo
placere desiderium tibi est; Eia, spera; et tandem
est hoc quod amplius est; Pico, da aurem:

Instat Mechtildis et querit esse Deo, quidnam
potissimum credere debeat de ineffabili ipsius
bonitate: Cui Deus: Certa fide crede, quod ego te
post mortem suscipiam. Te pater filium suum charissi-
mum, quod nullus unquam Pater tam fideliter
cui unico nato suo hereditatem suam diuisit, sicut
ego omnia mea bona et me ipsum tibi communicabo.
Quicumque hoc de bonitate mea firmiter et cum

Cap: 8. De spe, et Actibus Spei.
 humili charitate crediderit, beatus erit.
 O magnum Deij donum! rectam habere et con-
 stantem Spem temper et fiduciam.

VI

Cum SPE sit TIMOR: Fons utriusq; Fides.
 De hoc timore, quæ in initio ad Charitatem, non
 ipsius Charitatis effectus, duplex siquidem est,
 si cum duris mihi res esset, plurima dicerem:
 sed quia negotium mihi tecum, in quo timor nimis
 est, hinc nihil aliud opto, quæ ut temperare discas.
 Non uolo ut Spes omnino securus te faciat ex-
 cluso omni timoris Actu, neq; uolo ut timor te
 totum commoliat et deprimat, exclusa omni Spe.

Spera, et tñ time; Time sed tñ spera.

Ex fide nostri esse inferni, æternis ignis, ad hoc destinari
 in peccatis decedentes ex hac uita. In peccata tua nosti,
 times inferni; hinc incipis bona agere: bonus timor.
 ecce! tibi est initium Sapientiæ. Ob hunc timore agere bona
 paulatim assuescis; cedit timor, et tandem ex chari-
 tate omnia, quorum iam usum habes, facis. Sed si
 times, et una de tua emendatione diffidis, deijceris &
 proxi desperas de diuina uoce et succursu, malus &
 nocuus hic timor est, hunc tu habes quæ deponas reliq;
 In priore sta cum bona Spe ambulando in uia Dñi
 donec in Charitate crescas.

245 Lib. 2. Peremendiv 1ª class. 5°

CAP. 1um.
De Charitate.

Formula seu flammulae singulis momentis
in diuini Nos Amorem accendentes.

R. P. Hier. Drexel. è Soc. Jesu Serenissimi
Electoris, Bauariae ducis ^{Maximiliani} ~~Wilhelmi~~ Ecclesiae, in
Hollwyj Hora VII^{ma} diei, ex Theologis XII
internis Actus Amoris in Deum tementis nume-
rai, et in vnaq; orationem includit, quae huius est,
digna quae omnes memoriae manent.

ORATIO

In qua XII interni Amoris in Deum
Actus exercentur.

1. Ô mi Amantissime Deus! Ad te summius bonus toto
cordis affectu feror. 2. In immensissima bonitate
tua exulto. 3. Et gaudeo quod te omnes Angeli
adorent, beati omnes honorent et laudent. 4. Ô mi
Creator, quia ego cupio ut oes homines te agnoscant,
et colant, tibi uni omnes seruiant! 5. Ah! quam
me peccitet omnium peccatorum meorum! 6. Et ides
firmissime et atuo legem tuam pro hac in omnibus
obseruare. 7. Omne placidum meum in solissimo tuo

Cap: 9. De Actibus Charitatis. 246.
beneplacito quieram. 8. Auersabor, quicquid tibi
displicuerit. 9. Mi Deus, omnia mea, tua sunt, tibi
omnia confecro. 10. Propter te aduersa oia libentis-
sime tolerabo. 11. Permissione et dispositione tua
semper contentissimus ero. 12. O Puritas tuus in
me Amorem adauge. O Charitas te nunquam amare
desinam.

Tu capius in die uel omnes, uel unus ex his
actibus corde salt, si uoce, itera et repete.

Flammula
S. Gertrudis ex lib. Insinuat. di. piet.
hinc inde in hunc cumulum
collectae.

1.
Iesum amantèr salutat.
Ego uilis homuncio saluto te Amantissime Dne.
NOTA. Si cum intentione deuè Deo dicis: Aman-
tissime, dilectissime. suavissime et simili uoce
amoris plena, à Deo quasi priuilegiis specialis gratiae
habebis in caelis. Summa deo suauitas est, audire tales
salutationes. lib. 3. c. 29.

2.
Offert cor suum.
Ecce Dne, cor meum abstractu ab omni crea,

247. Lib. 2. Veremedia 1^a class. 5°.

tura, integrā voluntate offero tibi, vrans ut
abluas illud in virtuosā aqua sanctissimi lateris
tui, et decentissimi exornes illud in pretioso sanguine
dulcissimi cordis tui, ac tibi convenientissimi
~~tibi~~ vapores illud in aromatico vapore diuini
Amoris tui. lib. 3. c. 29.

3°
Offert deo cor suū alio modo.

Presta Amantissime Deus, ut cor meū, semper tibi
adhuc ad similitudinē inflascorū, qui ad refecionem
Dominorū deferunt, ut semper pro bñ placito tuo
illud habeas ad infundendū et effundendū
quaticūq; horā volueris, et quibuscūq; tibi pla-
uerit. Ibidem.

4°
De quodlibet opus.

Domine [ade te, dulcissime,] hoc opus offero tibi
per unicum filium tuū in virtute spūs sancti in
laudem eternam.

5°
Desideriū Amoris.

O Utinam Dñe haberem talem ignem, quo flā
mea ad similitudinē liquidissime substantie
liquefieri pōet, quō subtilius eū totū tibi in-

Cap. 9. De charitatis actibus. 298.

fundere possem. Nota, hoc dicenti respondit

Deus. Voluntas tua, talis tibi ignis est.

Ah! homo, sic et tu, et milles via uelis et optes.

6°.

De Pulcedine Amoris in Jesu.

O dulcor anime mee, Jesu amantissime, ac
desideratissime, omnium charum charissime. c. 1. lib. 7.

7°.

Salutat vulnera Jesu.

Saluete delicata membra. lib. 4. c. 22. Vide
cap. nrm in hoc lib. de Passionis Dnici Exercitijs.

8°.

In prandio et cena ad singulos cibos
et bolos dicebat.

Virtus tui diuini Amoris incorporet me tota,
tibi Amantissime Jesu. lib. 4. c. 23.

9°.

Quod bibi ad singulos haustus.

Effectum charitatis, qui tam uehementer in
intimis tuis preualuit, Amantissime Jesu, trans,
funde et conserua in intimis meis, qui penetrando
totam substantia mea iugiter distillet per os
motus, uires et sensus corporis et anime mee tibi
ad laudem tuam eternam. Ibidem. Nota.

249. Lib. 2. Veremus. 1. Clas. 5.
Chris à beata Virgine rogatus, quibz libi haec deuotio
placeret in quocunq; etiam homine; respondit:
à quocunq; si uel unica buccella cu; hac deuote
sumatur, cibari se et quasi inebriari; inde affectu
amoris sui tempore congruo satis dignanter
se manifestare uelle.

10^a
Post primum aliqu' tota, ad quiete, te
componens dixit: Tu tempore Ne credis
Es solus imitari potes.
Ecce! Dne, auerto me ab omni creatura, et tibi
soli amatori meo intendens, desidero ut tu lo-
quaris anime meae.

11^a
In itinere aliqu' posita,
Ah! Dne mi! discit; Inter praecipua quae operaris
miracula, hoc unum singulare arbitror, quod me
indignissimam terra fert peccatricem. ex lib. 1. c. 12.

12^a
Lapsa aliqu' in collis alicuius
descensu.
Amabilissime Jezu, quam bn' m' contigisset, si
casus ille mihi ad te celerius peruenienti de,

Cap. 9. De actibus Charitatis. 250.
Dedit et occasionem. lib. 1. c. 11.

^{13°}
Blandir' chris, qn' audie' contumelias
illi illatas, presertim illa blasphemia
v'ba, Premoniu' Rabes. Jo. 7. v. 20.
Que uiuificans gemma diuine nobilitatis.
Que immarcescibilis flos humanae dignitatis.
O Jesu Amantissime, tu mea summa et vnica salus.
lib. 4. c. 22. Nota. In iudicio districto, miri-
fice blandu' se exhibebis chris illi, qui conditurus blas-
phemias, iniurias eius olim illatas, ex compassione
et affectu supradicta' saluare se sperit. ibid.

^{14°}
Resignat suam voluntatem, et aliqnd
CCCLXV vicibus dicendo
Non mea, sed tua voluntas fiat Amantissime
JESU. Summi huc dulcissimo Jesu sensu
placere. lib. 4. c. 23.

^{15°}
In somnu' captura cubitu' sui,
a Dno Deo edocta orauit.
Per tranquillissimam suauitatem qua ab eterno
in sinu Dei Patris accubuit; Et
Per amoenissimam pausationem in vteru' virginis.

25j. Lib. 2. De remediis. 1° class. 5°.
nali, quā nouem mensibus quieuiſti; Et
Per iucundissimam delectationem, quā nunquam
in aliqua amante Anima dignatus delibari;
rogo te misericordissime Deus, ut n' ad meum commo-
des ad eternam laudem tuam, mihi concedere digneris
aliquantam requiem, quā lassata membra corporis,
usu exercitationis restituant. Lib. 3. c. 52.

16^a
Venam aliqui Chirurgus cum incidisset,
iniderunt semper et semper hec uerba:
O Regum Rex Excellentissime, princeps Alt. me.
Lib. 3. c. 55. 17^a.

Ab occupationibus reuertens, Et
post hominum colloquium et consortium
ad oronem locum confugit et Deo suo
sic blamiri consuevit.

Et similiter dicas quoribus in cella tua
aut domus ab alijs reuertens.

Ecce! Dne mi, nunc taceat me diu creaturarum, et
tuy solus mihi libet frui consortio et alloquio.
Ergo omni creature ualedicens, conuertor ad te
Vnicum et totum bonum, ac gaudium ueris et Ami,

Cap. 9. De Actibus Charitatis. 252
mea meae. ^{sig' deosculata v. vulnera Chri, quinquies}
tegebat vesiculum huius;
Aue Jesu sponte floride, cui delectamento diuini;
tatis tuae, ex affectu totius vniuersitatis salutans
amplector te, et sic in vulny Amoris deosculor te,
lib. 3. c. 47.

Alie aliorum formule
diuini amoris.

S Petri Ioa: 21.

Tu quis Dne quia amo te.

S Pauli. Rom. 8.

Quis nos separabit a charitate Chri?

S Ioseph Cant. 7.

Ego dilectio mea, et ad me conuersio eius.

Et dilectus meus mihi, et ego illi. c. 2.

S. Francis.

Deus meus et omnia. In his uerbis uictus ipse ^{quatuor} ~~quatuor~~
confingit.

Eadem eo Virgo quaedam uicina, eleuata in Deam
identidem repererat, O Deus meus et uia!

Blossius in Moniti. huius c. 17 fol. 110.

Formule dauidis in psalmis
Singuuli usus psal. 148. Laudate dnm de caelis, laudate
eum in excelsis.

253.

Lib. 2. Peremes. 1^a Class. 5°.

Repleat^{laude} cor meum, et cantem gloriam tuam, tota die
magnitudinis tuam. psal. 70.

Benedicam Dnm in omni tempore, semper laus eius
in ore meo. ps. 33.

Benedic anima mea Dno, et omnia quae intra me sunt
nomini sancto eius. Benedic aie mea Dno, et noli
oblivisci oes retributiones eius. psal. 102.

Si nomen Dni benedicat, ex hoc nunc et usq in seculis.
psal. 112.

Paratus cor meum Deus, paratus cor meum. ps. 107.

Laudate Dnm oes gentes, laudate eum oes populi,
qm confirmata est sup nos misericordia eius, et veritas
Dni manet in eternum. Ita. ps. 116.

Cantica
Triumphantium. Benedicite in a opudmi Dni
Ecclesie (Deum laudamus). Te deoet laus.

Modus Charitatis in Deum
alij sunt,

- 1 Sacris Chri festis Imaginibus, Statuis, exhibere
honorem.
- 2 Ita et Nominibus eius sanctis.

Cap. 9. De actibus Charitatis. 254.

3. Vel amore, passione, brisus frequenter cogitare.
4. Transfundo crucis, salutare, suspirare, compatij,
vixere grus, dolere de peccatis.

5. Religiosi aliquid ^{in cellis} cum ^{Christi} crucifixo ut
Deo suo presente agunt. Inyediunt cellam.
Ad genua prostrant, humant. Exyediunt
idem faciunt, et ueniam abeundi postulant,
opus faciendum committunt.

6. In prandio, et cena cogitant de pane
coelesti, vel cuius Gertrude orans ut formula 8°
supra fol. 248.

Vel ob amorem Christi aliquid sibi subtrahunt,
paucius comedunt.

Sibi bibunt: sel et acetu coram Anima est
Vinu, sanguine Christi imaginantur pie.

7. Alij cor, Amorem, desideria, suspiria, Aliam
totam d' Virg. sibi exoptant, ut eodem omnino
quo illa amore Christi complecti et colere queant.

8. Alij semper singulorum membrorum singulos
motus in tandem Dei fieri volunt; si dormiunt,
singulas respirares, tandem esse Dei concupi sciunt.

255. Lib. 2 Peremed. 1° Class. 5°.

9. Alij oculos, nares, aures, os, manus, pedes,
singulariter continent; priuant se delectabilibus
et licetis; nolunt uidere pulchra, odorari dulcia, loqui
placida, et hoc ob purum in Deum amorem. In quo
semper maxime meriti est, et in minimis quid ex amore
Dei nolle, quod uelle licet ex habere possit, Velle
quod sensualitas nolle nolit.

Plotinus hoc dictum declarat in Moni li. 3° finali, quod
sensu suo, licet non uerbis sic habet.

Transcunt in itinere duo flosculi suauis sibi in pictum;
alter elegantiam capitur, et manus ferè prompta est
ad carpendum; sed continet manus, et Amore Dei manu
carere delectabili flosculo, quam frui.

Alter nihil tunc atque nec meditari, carpit: Hic quidem
non peccat carpens florem, At ille pro Deo dimittendo
flosculum tunc pro eo qui decerpit, meritum obtinet,
quanta est distantia, aut Plotini, Caeli à terra.

10. Alijs perpetuum in corde, et ore: O mi Jesu
o Jesu Jesu! & dulcor aëris meae! et mille alia similia
prauecatis uerbu.

11. Alijs et hoc forma est: Ego me tibi o Jesu tibi
amo, sicut te mihi donasti in Venerabili sermone.

Cap. 9. De Actibus Charitativis. 256

Altaris: dono tibi cor meum: arripe et tenua illius,
et me et cor meum nunquam amplius mihi reddes,
royo.

Non sufficerent calami, nō chartae, si Amoris
funulas oēs perstringere uellem. Est Amor Mare,
quot in hoc guttore Aquarum, tot in illo flammulae,
desideria, tot suspiria, laudes, grā, oblationes.
Plures uide in Cap: 27 de Resignatione. et c. 23.
de Passionis Drica exercitijs. fol. 421.

TRES

Ex his Actionibus sunt praesentime.

1^a De commissis peccatis ex animo dolere ob offensam
Deum summi boni. Vide c. de Contrit. fol. 509.

2^a Ex animo uelle et conari omnibus Dei praeceptis
parere.

3^a Resignare, conformare sua uoluntatem, uolenti diuinae.

Ad secundam que est
diuinis praeceptis exacte et ad amum,
sim obedire uelle, quilibet in triplici
periculo obligat. Ita et AP Hier. Brexelius
sancti docet In theologia hora 8° Diej.

Periculis summi.
Si grauiet, in hominibus tentari, et ad uicia sine

257. Lib. 2. Peromed. 1° clas. 5°.

à Demone, siue ab homine imitamenta disponuntur.
Hic opus est ut militem agas Dnm' Dou'ames, petm' deterte,
ris fugiendul' pnyomas. Hic tu flamulas aliquas in Coelu
ex corde mittas ad Deu' tuu'. Vel epacula et Jacula
contra vitia est c. 19. fol. A371.

Periculum 2° Dni,

Est, quandoeunq' accedere debes ad aliquu' locu', vel
ad opus, uel ad homines, ubi suspicaris occasionem
tentationis, aut ipsius peccati.

Leo Papa inter Coelites receptus, S. Gerardi monstra
uit quid agendum: Oranti pro persona quidam
ut disceret diuinitis quomodo tale periculum euadere
posset, sive tulit è Coelo documentu': Semper
dicat Versum: Fiat Dn' cor meum, et corpus
meum im' aculatu'. Et post perfectu' opus, collaudes
Dnm' pro his à quibus te custodiuit. In sinuat. di. p. 1.
c. 22. lib. 2.

Periculum 3°.

Est corporis, et mortis. Hic tu max' dolo de peccatis,
emendos, conipe firma, toto ai' lege' diuina' amplectere,
hanc implere et nihil aliud prius et potius si euadas, exopta
Hic apud te uolo posu' non Inferni meto, aut Praemij spu'
cerem, se summu' Dnu', Deus, Amor, Salus, Vita tua.
O Deus! O Amor! da vobis, ut te super uia' semper amem.

Cap. X. ^{de Prædestinatione} De Prædestinatione tentatōe. 258.

CAP. X.
De Prædestinatione.

Si Scrupuloso aut Tentato laqueus est huc con-
tra tres nobis infusas Theologicas Virtutes
presertim contra Spem uaserrimus
Inueteratur obiciat, ut contere
possit et debeat.

Remed. in ordine vi^{im} lesc.

Periculosus et periculosus laqueus est, quem In-
micus Demon homini mesanando, et in tutum
asserendo sepe impruuisum ipijcere solet. Ad Spem
ego bona si traho, ab ea longius ille irretitudo uocere
molitur. Discindere hunc funem oportet, ut in opta-
ta sui portum liberrimo cursu cymba currat.
Sed tantus ego Artifex in re tam ardua n' eris. Becca,
num tibi qui unus instat omnium sic, Theologum
lor. Jesu mem, Saluatorem feru.

Laqueus

Est illud ex profligato Caluini dogmate deduc-
tum à desperatis hominibus dilemma quod
prefatus R. P. Martini Becany c. 4. lib. 3.
in Compendio Manuali Controuersiarum ponit,
scilicet

Dilemma.
Vel ab aeterno sum prædestinatus, vel

259. Lib. 2. De remed. 1° cl. d. 6°.
reprobatus.

Si predestinatus; ne aridus saluabor, etsi pessime
vixero.

Si reprobatus, ne aridus damnabor, etsi uelim
bene uiuere.

S. August. in lib. de donis Perseuerantia c. 15. quemad-
modum Miris Monachus hac illaqueatum perplexam
plagam, seculum resalutat, et in voluptatibus tanquam
peris describit.

Ita Scrupulosus homo: Quid faciam? qualis sum?
Sim, talis sum et ero, qualem me Deus ab aeterno
praesciuit. Et,
Fortè ex ijs sum, quoniam in Tartarum praecipitandi
sunt praecisi? Non est animus meus, si possim saluari.

II.
Animo et iugundè Decanus non Gordium
sed Stygium Iuni nodum soluit.

1° Ad propositum ex Caesario Historiam narra-
re, ex qua una satis quilibet artificium eperendi
laqueo animus, discere possit.

2° Ad Diaboli illud suspensae dilemma clarissime
responderet, et perinde tela aliqua Aranei facili-

limè perumpit.

HISTORIA

Ludouicus Landgrauus propter deplorata uiuendi
licentiam à uiris Religiosis correptus, ac grauiser
monitus, ut ad bona frugem rediret, anquaq; in spina
morte præueniretur: pro excusatione hoc adferebat:

Si prædestinatus sum, nulla peccata poterunt
mihi regnum celorum auferre: Si reprobus, nulla
bona quæ conferre. Itemq; illud: Cum uenerit dies
mortis meæ, certo moriar. Illud nec bono uiuendo potero
extendere, nec malo uiuendo præuenire. Quid factus?

Incidit in grauem morbum; Medicus ad se uocat: Is ut
erat vir prudens, et uerbum Landgrauij memor. DO,
mine mihi, inquit, frustra me uocas. Nam si uenit
hora mortis tuæ, certo morieris, nec possis te iuuare.

Si non uenit, non indiges mea ope. Quid ita uerò,
ait Landgrauus? Quin iuuam me anquaq; mors ad-
repat. Tum Medicus: Si putas uitam corporis conser-
uari posse adhibita medicinâ; cur si similiter non
credis, uitam alicui iuuari posse Poenitentia et Contri-
tione? Hoc uerbo uicini Medicus et Landgrauus persuasit.
Nunquid uulnere hæc narratio, leniendo facit
et persanando? C.

261. Lib. 2. de Remed: 1ª Clas. 6°.

Nunc amplius quid ad Dilemma dicat.
Si predestinatus sum, id est, si à Deo ordinatus
sum ad vitam æternam per certa media, que in
mea sunt potestate, consequendam; certò consequar
vitam æternam, si illa media adhibuerim.

Rursum. Si sum reprobatus, id est, si à Deo
ordinatus sum ad infernum propter mea peccata q̄
liberè commissurus sum, certè damnabor, si illa
peccata committam, et ab ijs non abstineream.

Hæc explicatio reddit animu tranquillu et
pacatu; Neq̄ eu qui in peccatis est, facit desperare,
nec ei qui iustus est, securitatem promittit, quin
notius utrumq̄ moneat, ut cum timore ac tremore sa-
lutem suam operentur. Hæc Becary lib. 3. c. 7.
in Compensio.

Iustissimus Deus vobis et Infernu dat operibus,
sed hinc malis duntaxat, illud bonis. Ab æternis
nouit et præiudic Deo, se uel bona uel mala
facturu opera ex tua arbitrij tui proprij libertate,
ideoq̄ uel damnandu uel saluandu; sed, quod
semper scire debes, sedm' opera tua. Hæc profci,
re Deo, non me cogit ut sim malus, neq̄ enim

Cap: X. De uincenda Prædest: tentat. 262.
tollit liberum mihi arbitrium, ut impiè salui-
nista sentiunt. Sicut præsentia, et præsentia,
ita futura sunt clara oculis Dei.

Si ita hæres et dubitas, fac vocationem
tuam certam operibus bonis. Sequere laud,
gratum, Audi Bezanum.

Primum audi à Gentilibus hinc quod prouit.
Paganus quidam cum quodam consiliarius, ora-
uit Minerua ut opem ferret; hinc Victoria
promisit. Parat se egregie, et se strenue gerit,
sed magis Marsianus. Superat qui Deam
sperauit auxiliatricem: Et ubi fides, ingratia,
Vatum! uox audiri, Cum Minerua ma-
nus quoque admove. Disce homo: Promisit
Deus tibi victoria, et Stygem, sed si manus
tua quoque admoveas. Facit deus suum, facti
tu quoque tuum quod est.

Cogitare uideris ut ex Christianis ille olim
aliquis, nescio quis, sed scio tibi similis fuit:
si scirem me fore beatum post mortem, secus
tacite cogitauit, quanta ego, et que non
opera bona, sed, agere uellem! Talia uol-

263.

lib. 2. De remed. 1° Class. 6°.

uenti caelestis auditur uox, que haec uerba
tulit. Fac nuni, que facurus es,
si scires. Ita, n' aliud tui melius ego tibi
respondeo.

Tuò nauigas, si momentem audis, ad portu' appelles
aeternae tranquillitatis, si per gratiam Dei, que nūquā
orationib' tuis ex aīo fidei fundendis, defutura est,
perseueraueris.

Tertium remed.

Joan. Buseus in Arca Medica Vbo Desperatio.
Sub finem ponit. fol. 64.

Si talis tentatio adueniet, inquit, illic eam repudies,
dicens Vade Sathana. Sathana deinde uelut
offam hinc tela regia drape. In te Dn' speraui
non confundar in aeternu'. ps. 30.

Et, Qui sperat in Dn' saluabit'. Prov. 28.

Vide c. 8 De spe. et spei Actib. fol. 270. et 271
formulae 1um et 2um à chrō tradit.

III.

Quo uideo que, et post contritū supra liquet
teangere possunt.

Primum. Non uideo, ais, me predestinatu', quia
facere bona opera n' possum; nulla est in me

Cap. X. de vincenda Prædest. tentatione. 264
constantia, semper si surgo, relabor. Deserere
in quibus indurij scelera, et post omnem laborem u
possum.

Alteru: Multa sunt Prædestinatiois signa, audiui
legi in Concionibus in libris ipse legi, ea in me esse
non animaduervo. Quid ergo est, non sum inquietus?
ut non prope desperem?

Ad utrumque ego tibi: Ad 1um. Si millies laboris,
millies resurge; millies surgendo, saltem ultimus
actus qui est surgere, te iuuabit.

Potia ais, non possum deserere. Hoc quid uerum
sit non uides. Non quia mundum heri dereliquisti, neque
hodie deseris, proinde neque cras poteris. Ut possis
est cap. Desuperanda Consuetudine mala disc. fol. 320.

Ad 2um. Neque est cur dicas nulla in te signa
prædestinatiois deprehendi; nisi forte uelis ut tuis
uerbis nullam habeam fidem.

At ex ore tuo quoties iam audiui: Voles de peccatis,
uina nunquam peccassem! ad! quid feci? Cupio
ex toto corde super omnia amare Deum, uni Deo placere
in omnibus, huius implere legem et voluntatem; hoc
unum promittis, hoc in meis est proferendum; uotis diu
nocturnis. Quia et perpetua tua voluntas, unum

265. Lib. 2. De remed. 1ª class. 6.

desiderium tuum rectè facere; hoc non posse tam
perfectè et exactè ut uoluntatis feruor est, dolor tibi
et cruciatus est; ausus et labor tuus, est, ut possis.
Et quò in tali dolore de præteritis erroribus, in
tali uoluntate, desiderio, in studio tali emendationis,
in tali iterum labore et contentione continuandi
efficaciter propositi, nulla tu signa Electionis
tua inuenieris? *Uae* et quot sint, ignorare
uideris, ea tibi numero, hæc sunt.

SIGNA PRAEDESTINATIONIS

Omnia, quæ SS. PP. Greg. Ambros. Hieronymus
Cyprianus, et ceteris SACROSANCTIS alijs profuerunt,
congedi in ordinem Philippus Barquier in legato
Aptico, sub quadruplici respectu Dei scilicet di-
uinarum, sui ipsius, Proximj. Videat Echs
onc. iv. in tom. 1.

Signa præde-
stinationis respectu
Dei, sunt duo.

1. Deum sincere timere. Prælog. Beatus vir
qui timet Dnm.
2. Paratum esse omnibus renuntiare
et Chrm sequi. Quinimo scilicet ad hoc ut
parati simus obligat si Chri gloria, si fides
nrâ id desideret. Beatus illud 1° Mart. 5.
Beati paupes spu qm ipsoru e regnu celoru.

1. Dei uerbum libenter audire. legere.
Omnis qui ex Deo est uerba Dei audit. Jo. 8.

2. Eorumdem meminisse, et exequi.

Beati qui audiunt uerba Dei et custodiunt
illud. Luc. 11. u. 29.

3. Coelestia desiderare. S. Greg. lib. 8.
moral. c. 21. Electorum anima ad coelestia
eriguntur, reproborum uero ad terrena.

4. Gustare diuinam sapientiam. S. Chs. Episc.
60. de Humanit. Chri. ponit int' signa Electorum.

5. Saepè recordari Passionis Chri.
Vide c. de Pass. dnica' Beate Hilg. fol.

---

1. Saepè in se descendere.

2. Humiliter de se sentire. S. Greg.
lib. 34. Moral. Euidentiſſimum signum reproborum
est Superbia, Electorum uero Humilitas.

3. Libenter reprehendi.

4. Culpam fateri et dolere. S. Ambros. in
Apostol. de Dauid. c. 9. ait signum Elevationis e.

5. Emendare vitam. Per se notissimum signum.

6. Aduersa patienter ferre. S. Cyprianus
ponit serm. 3. de bono Patientiae.

7. Viuere ut pauci. D. Hieronym. in Epist.
incipit. Veteris Scriptura celebrata fructu
dicit signum Electionis e.

Respectu
diuini
sunt quatuor

Respectu
sui ipsius
sunt septem.

267. Lib. 2. Peremes: 1° das. 6°

Signa Prae-
destinatio
respectu
Proximj,
sunt 12.

1. Detractionibus abstinere. Psalmista prout. Dñe
quis habitabit in tabernaculo tuo. Qui loquitur ueritatē in
uero suo, qui nō egit dolo in lingua sua. psal. 14.

2. Misereri afflictorum. Beatitude. Beati mōs, quō
ipsi mīra uī consequentur. Mat. 5.

3. Ignoscere peccantibus in nōs. Dimitte et
dimitte bened. lu. 6. u. 27. Et. Si dimiseritis hominibz
peccata eorū, dimitte et uobis Pater ur̄ coelestis delicta ur̄a,
Mat. 6. u. 14.

4. Diligere inimicos. In hoc manifesti sunt filij Dei, à
filij Diaboli, si diligimus fratres. 1. Joan. 3.

5. Amare bonos.

6. Velle mori pro salute sp̄imi. Per desiderium cordis
ut gl̄rio Dei, credentibz numerus augetur. Itē Moyses et Paulus.

Q. P. Hier. Praeceptus in Zodiaco XII Signa
Electorum ponit, sed in illis omnia fiunt, uel se habent.

1um Insc̄ interna. quā beneficia Dei, vanitatem
Mundi, uita breuitatē, peccatorū contum, Voluptatū
omniū uanescentes umbras uident, et celū suspirare
et scire Deū incipiunt.

Xij Signa
Praedestinatio
respectu
Proximj.

Reducitur ad 1um respectu Dei.

Quoniam Animus ad Mortem, quamcūq̄ illa semper
parat. Refertur p̄ ad 2um respectu Dei, et 3um r̄u huiusmodi.

Cap. X. De vincenda Prædest: tenore. 1. 268.

3ra Frequens Sacramentorum, Confessionis & Communionis usus. et in 3° et 4° r^u diuinorum et in 7° respectu sui ipsius.

4ta Renunciatio omnium. est in 2° r^u Dej.

5ta Afflicto perpetua et Exercitatio cu^m Patia. est in Signo 6° r^u sui ipsius.

6ta Auditis Verbi Dej. Est 1um r^u diuinorum.

7ma Glemosy na, illa presertim q^u da^r benigno affectu in Genos. Est 2° r^u prop^{ri}imi.

8ma Vilis sui estimatio. Est 2um r^u sui ipsius.

9ma O dilectio Inimicorum. Est 4um r^u prop^{ri}imi.

10ma Detestatio preteritorum peccatorum Est in 1° et 7° respectu sui ipsius.

11ma Voluntas in bonis propensio. Refertur p^o ad 5um r^u sui ipsius. et ad 7um. Iterum ad 2um et 3um r^u diuinorum.

12. Moderatio affectuum, seu Victoria Tentationum. Refertur p^o ad 5um r^u sui ipsius.

Præter hæc omnia signa
Electionis ad beatitudinē

S. Anselmus, et Bonaventura ponunt
Amorem in D. Virg. genitricem Dej.
quod referri potest ad signa r^u Dej, uel diuinorum.

269. Lib. 2. De remed. 1^a Class. 6°

Ne hoc audacter asserunt: Sicut à Beatissima
omnis à te auersus et à te despectus, necesse est
ut intereat; ita omnis ad te conuersus et à te respectu
impossibile est ut pereat. Ex Pädagog. Christianis
A.P. Philipp. Doulreman. p. 2. c. 26. fol. 553.
Patet uerissimum esse ex deuersè facto B. Alans.
Vide c. 20. de B. Viny. Maria in nos in d. fol. 396. 393.
Affirmat et Blosius ut in citatis c. et fol. uidebis 394.
et iam passim totus Christianus Orbis affirmatiui-
mè tenet.

Andreas à Vega lib. 12. de Justificò Impij in
Concilio Tridentino c. 12. usq. ad 20. ponit viij. Beati-
tudines esse mixta signa nra Prædestinatis. Hunc
legere iubet Porquier citato libro et loco.
Sed eadem Beatitudines in iudicatis signis
per Porquierum congestis sunt comprehensa.

1° Beatitudo. Beati pauperes sçu qui ipsorum est
regnum celorum. Est in signo 2° respectu Dei.
2° Beati milites qui ipsi possidebunt terram, ad
8. Beati-
tudines signa
doctores
spectat rù sui ipsius. Item ad 1um 3um 4um
respectu propinxi.
3° Beati qui lugent, qui ipsi consistabunt. Ad cui
spectat que sunt respectu sui ipsius.

Cap. X. De vincenda Prædest: tentatione.

270.

- 4° Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, qm̄ ipsi saturabuntur: Ad 3^m et 4^m refero, r̄ diuinorum.
- 5° Beati misericordes, qm̄ ipsi misericordiam consequentur. in 2° est r̄ s̄ci prop̄imi.
- 6° Beati in uero corde, qm̄ ipsi Deum uidebunt. referas ad ea q̄ sunt r̄ Dej, et diuinorum. et ad 1^m et 2^m r̄ s̄ci prop̄imi.
- 7° Beati pacifici, qm̄ filij Dei uocabuntur. ad ea reducit̄ quo sunt r̄ prop̄imi.
- 8° Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, qm̄ ipsorum est Regnum celorum. Refer ad 6^m r̄ s̄ci prop̄imi, et 4^m r̄ s̄ci prop̄imi.

Omnia hec signa habere

facile est his modis

1° In aliquibus licet offendas, offendisse tamen si postea dolueris desiderium tuum sit in ijs temper perfici in quibus te uides deficere.

2° Perfreyntes Actus contritionis, et conatum implendi diuina precepta.

3° Ipse manifestè deprehendis q̄tias Consciã, uerè corq̄ sacerdote exonerat, ad diuinam mensam quibus accedis, quò ad tua bona, voluntatē, et desiderij nullus tibi deest. Querat te ipse serm̄ in oribz uoluntatē ^{duas} uidebis s̄ci prop̄imi.

271. Lib. 2. De remed. 1° Class. 7°.

Aliqua actu ipso et opere habet, alia
habitu et virtute.

Quid dico? Solus conatus placendi in
suis, ^{Dei} implendi eius precepta et voluntate
omnia signa Electionis facile complectitur.

Superatum hoc impedimentum credo, quod
scrupuloso ad animi sui tranquillitatem reducendam
et ad spem christianam, ex Predestinatione ^{obstare} solet;
De spei bonae maiorem locupletationem, ad Misericordiam
divinam festinamus. /

CAP. XXIIII

De Misericordia Dei maxima
et incredibili, in maximis semper

peccatores.

Remed. 1° class. in ordine VII^{mo}.

I. Ex Caina posteritate est, quisquis propter enormi-
tatem, multitudinem, varietatem, durationem,
qualitatem, quantitatem horum peccatorum minimis
de Misericordia Dei sibi promittit, post conceptam
corrigendae vitae seriam voluntatem. Per ipsos

Cap. Xj. De Misericordia Dei. 272.

ego te Caelum, et sanguinem Christi rogo, ne plus
Iustum et severum, quam bonum, quam benignum, et
misericordem credas Deum. Aliter si audeas audire;
Non omnipotentem tu, non Veracem, sed infirmum,
sed (o blasphemia!) mendacem audeas credere
et quantum in te est facere Deum. Omnipotens
est, nulla vis flagitia diluere potest, nullos non
contemere peccatores. Verax est, quin ipsa
Veritas, quod potest vult hoc potest. Vult oes fieri
saluos: prestat quod promittit. Sed quando &
ubi non milles peccatoribus, mille suas pollicitas
est miserationes?

Qua in lib. 1. c. 12. diximus, ea hic in memoria
reuscare uelis, is nos Provenientiata, Elogia
huius uaria adnectimus. 1° Ipsius Christi. 2° Sancto-
rum. 3. Ipsius ei Diaboli, mendacissimi, semper
licet, tamen uera, hoc loco confestim, quae ^{est illa} inexplicabilis
et perennes erga scelera istimos quosque mortales
misericordiam Altissimi ad oculum manifesta
et ipsi caecis et palpabilem faciunt. Factis et
laemplitis paucis sed selectis et iucundissimis
tam aurea testimonia finiemus. |

273. Lib: 2. De remed: 1° class. 7°.

CHRISTVS.

1. *Imo sicui mater blandit, ita et ego consolabor vos.*
apud Isaiam. c. 66. u. 13.
2. *Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non
miseretur filio utero sui? et si illa oblita fuerit, ego
non obliuiscar tuum. Isaia 49. u. 15.*
3. *Eccc! in manibus meis descripsi te. ibid. u. 16.*
4. *In charitate perpetua dilexi te, idcirco abraxi te
miserans. Hierem. 31. u. 3.*
5. *Si fuerint peccata uera ut occidit, quasi nix dealba-
bunt: et si fuerint rubra sicut uermiculi, uelut lana
alba erunt. Isa. 1. u. 18.*
6. *Et punctus, in modico dereliqui te, et in miserationibus
magnis congregabo te. Isa. 54. v. 8.*
7. *Si oblitus fuero tui Ierusalim, obliuioni detur de pter
mea. ps. 136. v. 5.*
8. *Adhæreat lingua mea a faucibus meis, si non memi-
neris tuum. ibid. u. 6.*
9. *Uide ego, nolo mortem impij, sed ut conuertatur
impius a uia sua et uiuat. Ezechiel. c. 33. u. 11.*
10. *Impietas impij non nocet ei, in quacumq; die
conuersus fuerit ab impietate sua. ibid. u. 12.*

Cap. xi. De misericordia Dei.

274.

SANCTI & DOCTORES

py.
David.

Miserator et misericors dñs, patiens & multū mi-
sericors. psal. 147. v. 8.

Suaus Dñs unū sis, et miserationes eius super omnia
opera eius. v. 9.

S. Paulus. Ad Ephes. 2.
Dives est in misericordia Deus.

S. Romana etia.

Deus, cui iniquum est misereri semper, et parcere.

Henricus Suso.

Si possibile esset, homine millenis vicibus quotidie
totius Mundi pēta patrare, nulla mater iacenti in
medij flammis filio tam libenter porrigeret manus
ad iuricem, quā Deus homini contrito. Blos. in Consol.
Bisill. fol. 392.

Vis contriti-
onis ad Deū
Misericordie

Hauserus

Preclare, id quod pro homine, qui tota vitā in
scelerib' vitā, facit.

Si quadraginta Annis, ad, in peccatis uisissim
et iam tempus reprobationis meae instaret, si peccata
mea purē confessus eem, meq' ipsū eū perfectō timore,
ita ex fundo cordis mei saltem unig' Angelico saluatoris
spatio, in Deum recipere et conuertere possem, ut
totus ad ~~ipso~~ ~~peccato~~ ad ipsum conuersus, et a b

275 Lib. 2. De remed: 1° class. 70.

omni p^octo auersus eom: tunc planè sicut purus
et innocens homo ex hac luce migrarem. Si uero
Vide hinc: nisi unud peccatū admisissem, et in dolore contri-
tio: ac in uentre hinc exirem, tunc utiq; sicut
Paenitens morerer. Ex Blosii, ibid; habes.

Ludouicus Blosius ex
Joan: Landsperryo.

Mirū est, ait, quod dicitur sum, certissimā tñ indubi-
tatāq; fide tenendum: Si totus Mūndus globus eēt
igneus, et in mediū eiq; fasciculus lini mitteret, hic
ex sua nacli inclinōe n'tam cito flammam recipet
intendū, quā recipit Abyssus mearū (sic loquitur
Chri) miseratio nū peccatorū penitentū et conu-
uolentem. In linc. p. 796.

SANCTAE

Dei genitrix Virgo Maria ad
Sbrigittam de mētia filij sui:
Charitas eius (de filio suo loquitur) usq; ad nouissi-
mū manet ad hōmine, in tantū, quōd si peccator
sciret ad fores perditionis, ad huc si inde clamar et
ad uoluntate emendandū se, eriperetur.
In Reuel. Sbrigittae lib. 4. c. iiii.

Cap. XI. De misericordia Dei. 276.

S. Catharina Senensis.

Si peccata omnia in uno homine coarctuata conglu-
bataq; essent, impedire in eum non possent, quod minus
fructus sanguinis filij Dei in se reciperet, modo
vera fides et spes infinitae Dei misericordiae in eo
remaneret. *lesur de ea Act. in Consol. publi. fol. 392.*

S. Gertrudis ex Reuelo^o Xpi.

Siquis penitendo uoluerit de omnibus commissis
suis, et omissis cum integro corde se inclinat ad obedi-
entiam Dei, tam ueraciter coram Deo sanctificat,
et paratus inuenitur sicut leprosus ille mundatus est, cui
dixit Dns, Volo, mundare. *Matt. 8. u. 3. Ex lib. 3.
Infirmit. di. piet. fol. 273. c. 30.*

CHRISTUS uenit ad eandem
S. Gertrudem.

Serius aliqui Virgo haec cogitare coepit, quomodo multi
tam migrent ex hoc seculo, plus penitentes te-
more gehenne quam amore Dei. Adfuit ita cogi-
tanti Xpi et dixit: Cum uiderem agoni fantes
illos, qui mei unquam sunt dulciter recordati, vel
qui aliquid meritorij operis proegerunt, in ipso
mortis confinio escribes me eis benigna pietate
ita amabilem, quod ex inimis medullis cordis pari-

Notate
moriturij.

277. Lib. 2. De Remed. 1^a class. 7°.
tet eos me unquam offendisse, un' et p talem paniten-
tiam tunc saluantur. c. cor. sed fol. 285.

Testimonium Diaboli
de immensa Dei bonitate in peccatores.

HISTORIA

Ex Vitis Patrum.

Sacrificulus gentilis fuit in Aegypto, et huius filia
rarioris elegantiae. Oculum huius puella usit ex
vna animus cuiusdam in Eremita Religiosi Viri.
Sen continet ardorem infelix, ustulatus adit
inconsulto Deo si via Orci minister Nigru suus
Diemonis uocabat id sibi licere. ad Sygyptum eni
surgere Idolum, monachi exponere votum; si
annuendum? consulere. Facilis ad questionem
Styx est; sed, si Deus, si Baptismus, et Monachi
vitam Monachus negat. Aperit hoc Infernalis
minister homini mulieris detestabile oraculum:
Quid non potes infana Venus! Dicam factum:
Negat, pernegat. Abi iterum et negata refert
Orci Paganus genitor: Sed huius malus Diemon:
Non des, inquit, ei filiam tuam Vocorem, quia Deus

Cap. xj. De Misericordia Dei.

278.

eius non recessit ab eo, sed adhuc adiuuabit eum.
Ergo secundo redire et perituro Eremicohe
refere Acherontis responsum: Dimpsum,
ait, filiam tibi meam iungere, quia adhuc Deus tuus
adiuuar te, et non recessit a te. Ad quod ille mutatus
animo, ~~ita sumam~~ Dei misericordia obrepuit,
reperit siluas, et hab. Sanai alicuius imperio Senis
prouidentiam egit haudquaquam seram.

II. Ut nihil omittam pro tua consoloe, nuncie,
rabo aliquos, qui omnes post horrenda scelera in
Dei sunt exproci.

S Y L L A B V S

Grandiam quorunda peccatorum.
Nolo hic enumerare eos, quibus genua qn' uiruerit!
uixerunt ut multi, inier quos principes
fuerunt hi:

a. scru' bry.
i. us, scelerat

Manasses qui Xij annos natus, LV annos
regni tenens obseruabat omnia, sectabar Auguria,
maleficis artibus inserviebat, magos secus et m.
cantatores habebat, seducebat Judam p. lib. 2. Paralip.
c. 33. Idem sanguine innoceus fudit multitudi.
nis, donec impletet Jerusalem usq' ad os. 7 Rey. 21.

Mattheus } Mamonee, ministri, iniquissimi.
Zachaeus }

279. Lib. 2. Verem. 1^a Class. 7°:

Saulus persecutor Dei et gregis Christiani,
postea Paulus, Christianus ipse et errantis
Orbis Ecclesiarum generalis.

Augustinus Manichaeo uenenatus typico.

Guilhelmus Aquitanice Dux, rediuitum Belis
idolum in edendo et comedendo; alter Herodes in
cubiculo, germani sui fratris uxorem per triennium
incestuosus uolenter tenuit, Schismaticus, rebellis
Imperio S. Petri. Sur. X. Febr. tr' tant, postea S. E.

Mutius { predomus duces, postea Monachus Humina.
David

Cyprianus ex Mago, Epus et martyr.

Mel sceleratus qui ueniam omni desperauit, Chry
et V. Viry. icones uenerandas flamis iniicit et com
buscit, Catharina Senensis precibus restitutus.

Hi omnes Animus et Vita mutarunt, et paratus
in pacem repererunt Dumen.

 Blisius in Consol. sup. fol. 389. Dns nre
Cui aliqui saluti modis omnibus consulens fuit, pascus est
tam enormes summos et probatissimos uiros in graua crimina
prolabi per nos horu exemplo consolaretur et
erigeret ad spem uenice. Tales in scenis produco.

Cap: xj. De Misericordia Dei.

EXEMPLA & HISTORIE 280.
Sanctorum qui in enormia
scelera sunt prolapsi.

Primus est David.
Hoc viro, in libris Dei, quis lapsus laudat? Rex,
Propheta, Vir iuxta cor Dei fuit; fuit, ex cuius
stirpe promissus erat Chrs. Sed illicitam Venere[m]
inman[em] innocentis Viri[um] cadem, sed et lacrymas
post hæc flagitia eius, quis ite[m] ut primus
dicitur peccauit, in via Dei, hodie ignorat?

S. Petrus
Ille in amore Dei tantus Apostolus, ter negavit
Chrs. Fleuit, et misericordia[m] conseruitus est.

S. Marcellinus
Christiani orbis caput, ex humis natiu[m] Petri
Neuarchus, quo tempore Diocletianus tyrannus
Christianorum sanguine omne seculu[m] Mundu[m] cruen-
tauit, territus uanissimis Dijs ut fragilem ser-
uaret uitam th[is] impiu[m] adleuit. Ecce ipse Pontifex
gentili factus. sed n[on] desperat de misericordia Dei. Cecidit tanta
columna, sed uix breui lapsa, spe firmior facta surrexit.
Confiter palam Concilio Sinuesano Idololatricam

281. Lib. 2. De Remed. 1ª Class. 7.

commisam, et paratus si fuisset iniuncta, luere
poenam; sed ab omnibus conclamatus primam
Eodem à nemine iudicari; Et Peetrus deliquisse
similiter, et à Deo lacrymis veniam impetrasse.
Quid agit: reperit Romam, et iam maior animo
Spercientem Imperatorem grauior accusat, quòd ad
tantam impietatem, ab eo fuisset compulsus; tandem
cubilijs capite à ceruice resecto, suo sanguine Pelicu-
ny reuiuiscere fecit Ecclesiam, quam suo prius
treclere ad mortem parè uulnerasset.
Solus huius festus 26 Aprilis ab Ecclia Romana. Vide Breuiarium.

Factu inuaniety

S. Victorinus

In quem vnus omnes Eremitarum uirtutes inuiguisse
In aliorum iniuria dixerim, quòd propius celo, hòc
casu grauiore ruit. Horrens specus in excelsa
rupe illi pro domo fuit, uix hominis accessu notus.
Inuida styge errantis de nocte puellae ad amorem
compositus os, uultumq; induit: Est aut speculum;
à tenebris et feris sibi present misella, periculus
clamat lacrymabili uoce; Virum sanctum ad
ux in cauum specum tuende uite intrum; Dat suum
subdola rogat, et impetrat. Hominem Vir bonus

Cap. XI. De Misericordia Dei

Credidit affirmantis oculo sic ~~decepto~~ credidit
innocentem puellam, ex se ferreum putavit. Et
o foeda ex Orco Venus est, est ipsi summus Diabolus;
et in nihil in illo ferri, molliissima cera est. Quid
dicam! Solus cum sola Stygia puella est. Quid amplius?
peccatur. O satis est, taceo; vel me scripsi
calamitas dolet.

Quid si tu mihi scrupulose peccator, aliquis talis?
si talis olim? nullius desperasset celus, puto. Non
sic de Victorina: Penituit, euasit, in gra-
tiam cum Deo redijt, et post triennij lacrymas
Episcopus Aminternine Urbis creatus et tunc
in Christo et Fide orthodoxa dirissima mortem
subijt gloriosissimus martyr. Obiit 5 Septemb. Vide
Suum hoc die et mense.

S. Iacobus.

Ethie inter silvarum sacros Inquilinos a patris
miris, expellendis malis tenijs, XXX annis in
eremo admirabilis fuit. Periclitum tot annorum
gemino scelere sanxitatem. ^{Ingressam} ~~Infans~~ ab Orco
puellam liberaverat; hanc cum solo ne pulsus hospes
rediret facile, parentes solam anere voluerunt.
Malum! Bellum pudori mouetur, vincitur, tri-

283. Tibi. De remed. 1° Class. 7.
umpbat utrumq; Veny. Non sufficit unus, alterus
crimen audi. Imminuit a Virginem nec ipse amplius
integer, repentiny ex Amatore latro immani
occidit, et ab anima desertus corpus, in sanus pneu
cipitax in flumen. Nimirum hoc illi hyperbia
deii. In Lippeloo ex Surio 28 Januarij. In
sepulcro deinde inter ossa decennales de se ipso
exegit pœnas. et inter sanctos hodieq; à iuuandis
miseris celebrem scribit ex quo hinc tibi, Surius
in Vita.

Theophilus
Et ipse Sanctus, et Epus, ab Hebreo Mago seductus
prostratus Demoniis abominabiles pedes osculatus
Deum et Dei Matrem perfide negavit, chiru
graphis sigillo suo signatum in tam detestabilis
facti ^{perpetua in} ~~in~~ serua ^{anda} fidem tradidit Impostori.
Sed neq; hic hœm omne abiecit impetranda uenice.
Acq; ad mentem, fleuit horrendus factus, et ipsam
quam negauerat ad Filium Paterna reperit
Virginem Matrem. Surius 30 Februarij.

Carix. De Misericordia Dei. 284.

Ado Romanam

mulierem.

Qua non illa mater, ex se nato filio abomi-
nabili incestus consuetudine, omnia filium
quod tu mihi cum hoc incestu humanum facinus
confers! At inueni quam quaesivit Misericordia.

Actum V. Pontifice' Max: in solenni pompa
precedente in audientibus uniuersis inelamauit
et incredibili eius contritione publice confes-
tu

Actu Contriti-
onis Mulieris.

multis lacrymis his ferè uerbis ueniam esse precata:

Misericordiam, misericordiam S^{tae} Patris.

Hic filius ex filio meo, meus est. Peni-

tentia impossita, Orazio Omnia, Angeli Saluta-

tio semel dicenda. Cantus dolor ex tanta Confessio
scilicet aliam non meruit.

Item ex ore M^{tri} Dⁿⁱ Petri Manderi, qui Agens

Principis Teodiensis homo fuerat, acceptam
scribit Brey uer in Legato Aptico. fol in 923.

Com. 1°.

Tibi Scrupulose et Peccator nuni byuor fu-
miliaris. Si qui Creatorem Deum negant

Christiani, populi electi pastores; si qui

Fidem vnam, et sanctam ad totiq. Ecclesie ingenti

285. Lib. 2. Veremed: 1° clas. 7°.
Maga deservens sacrificant Idolis; si Dæmonis
puellares vultus mentientis Amasij; si qui
Pudorem Virginitibus ex regendo cupit violatis
et vitæ crudeliter adimunt; si Veneficorum Dives
qui pro Coelo Inferni, pro Deo et Deo sanctis
Acheronta implorant et adorant; si Matres
ex filiis parientes filios, si omnes hi facilliter
invidiam inveniunt, quid tu solus invidiam
qui vulnere habes, medicina despectus, et ferreus
tibi facis Deus infelix Cain! Den te perire vult
vult sanare, saluare vult, qui hoc te legere, audire,
scire qui facit Saluator Ies. W.

Quis te orat: Christianus es; Ne minus queso
bene, de bono Deo de optimo sentias quam
sentiant Infideles.

Et barbaris et coecis Utracibus discere, quantum
à Misericordia Dei expectare debeat; Eam illi
hanc picturam puterrime expresserunt.

Pictura iudicis Dei
significatiua.
Oculus est in tabula parte alta, et circa

Cap. XI. Demiseri uideri Dej.
hunc uindictam lumen Solis: tres radii iacti
ardentes, ~~primus in demortui homi-~~
nis subiectus cadaver, quod suo facit rediuius
calore: secundus in durissima petram, et hanc
instaribus ueluti conrita lapidibus, in puluere
redigit minutissimus: tertius in montem niue
rana correctum, et omnes in aqua resoluit
niues. Supra Oculum scheda cum his uerbis est:
Oculus Dej super nos. 1. c.

286.

Pudeat Christianus hominem, homines a Deo
illustratum, plus hinc luminis habere Barbaros in
tenebris palpitanter. Nihil non illi sibi suo ritu
de Misericordia diuina pollicentur. Si lapis hic, homi-
nem fieri te posse toto aspectu oculi diuini credit;
ex pingunt ut te incredulus confundant, et confusus
doreant. Omnia hic oculus uidet, et
omnia potest. Huic te oculo te totus expone,
admitte radios; fies, si è saxo sis, homo; si
mortui instas, rediuius; si rigentem sub
pectore hyemem et frigidam niuem habes, ardere
hic potes, potes hic sanari, saluari potes.

287. Lib. 2. De remed: 1° class. 8°.

CAP. XII^{um}.

De vitio, scrupuli: causa q^{ue} est,
fugiendo.

Ex primis, si scrupulus à hyperbia;
Humilitatis proponimus
Actus in emen-

^{dationem.}
Pro lege hoc sit, ^{Clem. viii^m} quam nisi serues, restitui n^{on} potes,
in omne momentu^m pugnare contra id à quomali
principiu^m fluxit. Inter prima est, tollere causam
si sublatu^m cupis effectum. si morbus à hyperbia
ad Humilitatem conuenas, opus est; Duius
primarius Actus tibi subycimus, tu quotidie ex
ijs in praxim aliquos trahere.

Humilitatis Actus.

Ante omnia sapissime emò temper considera quam
Magnus, quam excelsus, nobilis, sanctus, gloriosus,
immensus, fidelis Deus; quam te dilexerit, quid
fecerit pro te. quam humilis in omnibus semper
actionibus suis fecerit. Ita discas conuerso in te
oculo, te ipsu^m cognoscere, quod primum sanctu

Cap. Xij. De Humilitatis Actibus. 288.

Humilitas presupponit, quae Virtus est quae
quis uenissima sui cognitione sibi ipsi uilescit. Et
secundum Casbrochium; Est interna quaedam et profunda
cordis aram altissima Dei maiestate inclinatio atque
demissio. Te si uides, max agnosces tuas imperfectiones,
tuos defectus, in Animo et corpore, quam rudis, quam
ad malum prouus, ad bonum debilis, tardus, tardus, tardus;
quam terrenis et vanis addictus, quam uagus, in-
stabilis, quam ingratus sis Deo.

Actus 1us Humilitatis.

Nihil te esse prorsus certimes, nec habere, nec posse quicquam,
ex te ipso. Te ipsum semper ut uilem, et abiectum, et nihilum
reprehendas, deprimas, et inutilem seruum accuses.

Actus 2us

Omnibus Dei donis te indignissimum reputa et pronuncia,
et ad omnia ineptum, et hoc in fictione, et falsitate.
taliserim reuera es, si consideras te secundum ea quae
ex te ipso habes. Omni loco, quem sedendo,ambu-
lando, stando, cubando occupas, omni ueste, re omni
qua, habes, minima, omni membrum corporis, parte
Anime, terram ipsam quae te fert, indignus dic coram
Deo, ut S. Gertrudis aliquoties.

Actus 3us

Non te aliquid esse putes aut magnum facias ex aliquo

Lib. 2. Peromed. 1° Class. 8°.

289. dei domo, siue corporis sit sanitas, pulchritudo, robur
siue diuitia. Omnia qua facis plena defectibus scias;
et ubi omnia fecisti secundum vires tuas, semper te
minuis, imò nihil fecisse putat.

Actus 4us.
Sis paratus pro Deo infirma et abiecta seruitia
exequi; et haec imperata si fuerint, n' sis inuidus
et tardus.

Actus 5us.
Putate vilem, sordidum, quendam pammiculum aut centoneum,
quem quilibet calcare, terere, et libero premeret potest.

Actus 6us.
In omnibus rebus sis iniquus. Habet enim sepi-
numero magnam speciem aut gloriantis inaniter, aut
immortificati et impatientis, conquerij, aut saltem
alijs narrare quid sustinueris. *Joan: lundspenijus*
Tom. 1. Conc. Omal. Omica 6. post Nat. Chri.

Actus 7us.
Vanam gloriam ut diaboli finis fuge. Reprehensus
tranquillo animo suscipe et culpa esse ubi n' est, tu
libenter agnosce. et tanti tuae innocentiae quanti
honorem et reuerentia, superioris tui n' estimet.
NB. Synappetas honorari, laudari, esse admirationi,
imò quantum in te est desiderium uilis haberi & contemni.

Cap. Xij. De Humilitatis Actibus.

290.

Uoleas si uideas te laudari, uel magni fieri, nec aīo
tacite attrahas humorem. refer in Deum. Nec accipe,
nec admittē, nisi rōne forte officij uel domi si quod
habes, et tunc intinē Deo adscribe. tua non
laudes, iactes, loquaris. Ad laudem et uanitatē
sapientia, nec uerba, nec gestus, aliōsq̄ mores et Audi-
tismos componas. Si in his ad placendū alijs te
sentis p̄gressum, confestim muta intentionem
et execrāre superbiā.

Actus 8us.

Si ab alijs uel iniuria uel aliud malū p̄teris, ira surge
p̄uenire discē, memor exempli Chr̄i. Omniū uultus
sereniores et oculos non acceptos, paratus feras.

Actus 9us.

Religiosus qui est, in omnibus que sibi necesse saria sūt
abiectionis portione sibi optet cedere, quā alijs sup̄fluit
est, uel quod fastidiunt, letus suscipiat.

Actus 10us.

In omnibus humilis, tamen humilis uideri caue ut uelis.

Actus 11us.

Obedientia. Semper promptissimus ac paratus
ad obediendū sis, sciens minimū opus ex obediendā
plūs placere Deo, quā m̄m̄ tue voluntatis.
Et uis uicis quibuscuq̄ tuis superioribus auscultes,

291. Lib. 2. Perennis. 1° Class. 8°.
et facilius res propter ipsas in animo surgentes
tentos superes, imitari potes S. Catharinam
Senensem que in Patre sibi suo imaginata
Christi fuit, in matre D. Virgine Mariam, in
alijs familia totius hominibus Apostolos aliosque
certos sanctos et Sanctas, quibus omnibus
sua ratione perinde ut sanctis ipsis summa
cum admiratione, hilariter et prompte inseruiuit.
Sung in Via. Mensis Aprilis die 29. in fol. 920.

Actus 12us
Puritatem et oblationem proprii sensus sedulo
fuge.

Actus 13us.
In Verbis. Siloquendum, si disputandum, si alios
audis, sis modestus, ne contendas altiore uoce, ne
uelis alium si docuisti sis, studiose uincere ut
confundas, et tu praediceris. Vites duriora uerba
quo sunt: Non est uerum. non ita se habet res.
Si ego audio. hoc est non illud. hoc prolo
liberum seruo. Nichil scis, est falsum. Si melius et
certius nosti, et sic cur alij sciant aliud; ita
docuas, ut qui diuisus dicit, n' meo finisse
confusus uideat. Vel omnino tace si res exigat.
Melius est sapere uicem uideri, quam sic uincere.

Cap. Xij. De Humiliatis actibus, 292.

Actus 12us

Omnes te meliores putes. Multius peccata attendas, loquaris, nulli detrahas, iniuria facias. Sola consideres bona, et iudicium tibi nullum soli Deo conuenire scias de proximis. nisi sis in officio, tali, ex quo par sis et debeas. Aureum illud documentum Chri. S. Ger. tuis datur, paucis morum paucioribus usurpatum tibi commendo, et narro:

Fuerunt qui predis, qui rapinis tenentibus S. Ger. tuis infestauerunt, et propterea a communicatione ab ecclesia uapularunt. Pro his orant: Dea Virgini ad sui misericordiam Deum et brachium meum retrorsum ad eos recuruatum ut omnibus prene ^{comparati} neruis solui uiderer, cui dolore uisendum monstrauit, hinc addens: Pense quod dolore ^{cum compassi} me cruciaret, si quis brachium meum istud meum ^{uisione de} malis loquens pugnis impeteret. Simili modo estima me ¹ grauari ab omnibus, qui nequiter sine compassione damni animarum (quod incurrit hi qui ² nos infestant) sepius recitant defectus eorum, et iniurias sibi illatas, non reuocantes quod ipsi sunt membra mea. ³

lib. 3 Infirmat. dipica. fol. 368
cap. 68.

293. Lib. 2, de remed. 1^a class. 8°.

Actus 15us

Non pudeat te aliorum, tuorum, pauperum, infir-
morum, nullius omnino quantumvis paruo,
fortis, hominis.

Ita S. Thomas Aquinas tuncus Prior Annonie
aliqui a benedictis sui Priore iussus cum alio fr^{at}
Furbem pergere, non erubuit socium se longe
inferiorem. Rempulsora scribit Suriy in Vita.
Marty. fol. 75.

Actus 16.

Exterius, uultu, et morib. n^{on} his morosus, seuerus

Actus 17.

In rebus exterius, in functionibus quantum in te
amplectere semper quod humilior est et minus
honoratum. v. g. Cum hominibus es? eligas inferi-
orem locum; latus sinistrum si sedendum, secundum
si ambulandum. In congressu, colloquio, simpli-
ciores, aequales, aut te inferiores ama.

Actus 18.

In uestibus, in ornando corpore, quantum officij
et status et decoris ratio exigit, fiat, si secularis
es. si Religiosus, munditie, et honestate, nihil
aliud cures.

Cap: XIII. De Sanandis Amoris.

294.

AP: XIII^{ium}.

Si morbus serupuli à vitaturpi!
que vitanda? Item Remedia
quada' Amoris maxij; et Medij
Amoris honesti, candidi,
ne nigrescat, si que
et Petri hominem
ames.

~~Optimus hic fuerit tibi Doctor, carissimus~~

Optimus hic fuerit tibi Doctor, carissimus
Dietas Prexetiano penicillo n' ita ante
multos ^{ante} annos elegantissimi coloratus; et
Guilelmi Badefani Stimulus Virtutis,
Utilissime lucinus lector et Religioni dicatij
cumq; legerit; Ab uno eodemq; Spiritu
afflati eadem concordet docent.

Verbu et rem ad compendiu' confero et hec
repaucavolo.

Ante omnia fugias ea que te aliqn' ad In-
continentiam imitare potuerunt, Indieg
3

295. Tibi 2da Beremaid 1° class. 8°.
multos nimis p^{ro} dotor imitare solent.
quorum hęc sunt:

Vitanda.

I^{um} OTIVM. Pulvis hęc Diabeti
est, ex quo ut alia vitia plurima, ita Vēny
prima est que nascitur; id quod lepidissimo
facto Cleopatrae manifestū fuit.

Julius Cesar Alexandria quē tenuit, cum
fratre Ptolomeo Cleopatra tunc puercula
obres fuit. Hunc puercula et suos deserens ad
Cesarem hoc astu translata est.

Portas ei exitus evam qui observarunt; Appol,
todorum quendam inducit, et à quo calcitrā
intoluta et adstricta ut sarcina in Regiam
ubi Cesar, deferri se peti. Factum. deponit
ante pedes Cesaris, et ecce! soluta emoyi,
se et calcitrā moy Cesaris subternit.

Ille formā et lepore captus adamanit. Preter
puercula, servavit fratres et Regnum Egyptus tulit.
Ecc hęc Monitis.

Idem? ex lecto Cleopatra; Caesar amat.
OSTIUM lectus est, Cleopatra Venit et Libido.

II^m QVLA. Haec Dominias est fecit,
quos vel ex solo nomine abhorremus. Descis
ex Veteribus Monachis Juvenis quendam ceteris
ad mensas ministrantibus, cum gelosus auricula
clausuras, continuis tanto aestu arsisse, et
turpiter se ipsum polluerit? Ex Beato Damiano habes,
Sine recte Carthamus lib. v. de Gastris
margia nimis ceruam religiosis esse vult
ineundis contra Delam, quae non expugnata
impossibile dicit, ad alias Virtutes, ad Casti-
tatem nullo modo perueniri posse. c. xy. lib. s.
fol. 65.

III^m OBSCURALECTIO. Detesta-
bilis Amadisius quos non hodie Amores docuit?
quos non Ovidius? Scudioros quos Euphormio,
Apuleius, et similes Epicurei Vater turpissi-
mis flammis incendiunt!!

IV^m CVELIOS; OCVLVS, et incustoditj

297

Sibi 2^{di} Perremedio 1° class. 8°.
 sensus alij. Dina mansisset Virgo, pere-
 grinos vultus curiosior nisi consideratus domo
 fuisset egressa. Jucenis Asceta, mulieres
 aliqui, cui nulla unquam uisa prius fuerat,
 conspicatus, choreas ducentes, quae Animalia
 essent, ignarus quesiuit: Anseres esse
 socius respondit. Cum ille (iam oculus uene-
 nus hauserit) et se de Anserib. illis comedere
 posset, optare. Sane tales Anseres non
 optusset, si n' uidisset.

V^o SERMONES VRSIPES. Verbu ad
 blandiendū, ad amandū compositū, furca lapina,
 iuribilia deuices ut laqueos, quibus et ipse capiatur,
 et capias.

V^o Socij mali. Piceas manus non
 habet, nisi qui picem tangit. Vix malus est
 nisi qui cum malis est. Si tractas carbones, car-
 bonis notus habes. Talis est es, qualis quem
 sociū habes.

Cap. XLII. De sanandis amoribus, 298.

II.
Alter est, Contraria hinc tenenda, et maxime
Sensus quinq' in officio suo diligentissimi
conuincendi sunt.

III.
Tertium. Nulli omnino homini quantumvis
sancto, amore nimio, sensuali affectu te ipsum
et cor tuum adglutines ad se, ut in eo omnem con-
mundo rem et spem tuam, consolemur ultimam, et
incuras eam vitam, et inde petenda puter.
Nec uelis unquam ut aliquis è Caelo licet missus,
dummodo homo, tibi uni adhereat, te unum
supra alios amet. Expressi nec à Tullio potest
quantus incedat tantus affectus.
Pari modo non ferat Sensus et cor tuum
amore tali in quamcumq' aliam rem, aut
creatura.

Sunt qui ad insania usq' aliquos uel homines
uel bestias aliquas, uel libros, Imaginem,
cultum, vestem, amant. Et his privati, u.g.
inuenit Anicula, Vita catellus desunt; cor
ferè et Anima cum vita abire putant, imò

299. Libei 2di. De remedio 1^{ae} Classi; 8°.
quandosq; scultissimi exoptant mori.

EXEMPLA

Qui insano modo bestias amarunt.
Sic voluptas legere hoc loco Antonius de Quevarra
in .i. p. Aur. Epl. ad Amitam suam. que castell^o
extinctus multis lacrymis tumulatus quam
nescio diu luscit et deploravit, tanto dolore
ferens unius animalculi privationem, ut in
motu propterea incidere fere periculosum.

2um.
Ita tumulos et sepulera condiderunt Alexand^{er}
Magnus suo Bucephalo; Celsus Augustus
Psittaco; Merula insanus Nero, Musca
scultissimus Virgilius Mantuanus; Simia
Commodus Imperator.

3um.
Mulier quaedam feli suo testamento legavit
quingentos philippeos, ut honesta semper
mensa frueretur. Refert Guarinusius. Ecce hoc
Hier. Dreg. in Proximo c. 3. § 10. fol 311.

4um.
Doui quae serico insuau^{is} seivus examinatus;

Cap. Xij. De sanandis Amoris.

300

Notas alias, quae vincula captiva aliquot
annos, tandem et extincta, cum lacrymis
inhumavit; et ardens ceram adposuit.

Non haec dico quasi nolim ut homines ut
Animalia, habeas, et ames; dico; Ne plus
ceus, ne nimis ames, id quod ^{tibi} inuisculis
et robustioribus literis scripsit uolo duplici
ex causa:

1. Ne re privata amatam, et a nimo uidearis
privatus, nimis tristes et deiectus. Quantus
enim Amor est, tantus ^{est}, et non maior si ami-
sisti quod amasti, dolor. Et cum pusillo alias
cordesit, non est, cur ea facias, unde crescat
tristitia.

Deinde, Ne in morbi tui principiu, quod
Amor fuit, siquid tantopere ardeas, ut peri-
culo tuo tam deplorando iterum deusuaris.

IV.
Aduersus est ^{hostem} qui in urbem se insulit,
fugare; Non alia est; Amorem ex corde quod
semel inuasit, eliminare. Duplere Amor

301. Libri 2^{di} De remedio 1° class. 8°.
est, Niger siue impurus; Candidus siue
honestus. Pro primo Remedia; Et 2°
Mediu' ne malus fiat, damus.

Remedia

Amoris Nigri siue impuri et pricipi.
Petrus Binius de solutionibus Amoris duo narrat.

^{Primus}
De Faustina Illustri femina Antonini Pij Imp:
filia. Gladiatoris hinc alicuius amore supra modum
magno cum tabesceret; ex iniquo quorunda
scitorum consilio decretum est, ut Amasius trucidari
retur, et occisi cruore mulier amans eporetur;
profundius ceris certius sopienti is ignibus tuis
eruentur haustum. Bibi, profui, non arsi
amplius. Sed genui deinde filium Antonium Com:
du, qui de sanguine postea Romanorum nunquam
satis bibi et hausit. lib. 2. c. 1. de honesta disciplina
Calceis omnibus hoc damnamus, ut impium
et a lege Christiana alienissimum.

Alterum.

Hoc, non nisi duobus uerbis melius est;

Cap: Xij: De sanandis amoribus. 302.
Crathi Thebano tribuit. Amorem scilicet
fame fevari, sin minimis, tempore; quod
si duo haec non suffecerint, ad laqueum esse
accederent. lib: 21. ^{cap: 12}

Quin certe ad ~~laqueum~~ huius ultimi doctor;
ipsi mittimus; famem et tempus multa
prode, agnoscimus.

Remedium Amoris nigri primum.

Mou et christianus propositus est remedium, quod
Nicolaus Warrenburgensi Amatori meretricis
insulto. Eneas Silvius postea Pontif. Max. et Pig
2us ep nomine, tradidit Ep'ta 10°. ad finem ita scribit:
Menti tue persuadeas malum esse Amorem. Posthac
declines Amicae sermones. Otium fugias, in negotiis
semper sis. Vires bonos qui te instruunt, sequaris.
Nulli ludo, nulli conuiuio intersis. Siquid largita
est Amica, abs te abicias. Nihil penes tesit, quod
illius fuerit. Puta illa esse nuncius Diaboli qui
te perdere uelit. Sint in memoria Christi beneficia
quae tibi impendit. Cogita quae benefacienti pro:

Libri 2^{di} De remedio 1ª claus. 8°.

nia in coelestibus sedibus, et quot malefacientis
supplicia apud Inferos preparata sint. Cogita dies tuis
assiduò fieri breuiores, instareq; semper ultimum.
Cogita quia irrisus est, qui amat. Cogita instabile
mulieris Animum: Cogita perditione temporis qd
nihil est pretiosius. Cogita dissipationem bonorum.
Cogita uita' quae uiuimus breuissima in hoc seculo,
quamuis uoluptatibus sit dedita, et in alio mundo
quam inquirimus nullus esse finem. Hæc si
teculò cogitaueris, præceptaq; ista tenueris,
amore quo cruciaris, à te breui tempore rele-
gabis, Virumq; te præstabis Deo gratum, Cæloq;
dignum. Hæc ille.

Remediū Amoris 2^{dm}.

Et Prexelinus quæ expellendo Amori lasciuo Antio-
ta ualent, breui sed sensu suo, opulento carmine
complexit in Niceta.

Lectio. flagra. preces. Confessio. Lympha. i. ieiunio. Labores.

Potant' æcubio. s. s. sensus. Chri' presentia. su me.

Dianna pnderit ei perpendere et effectus illicite

Cap. Xij. De sanandis Amorbis. 304.

flamme. Ecce in uersu idem Author exhibet.
Corpus, opes, Animas, Ingenium, Famam, Virtutes,
Debilital, perdit, necat, impedit, inficit, aufert.

c.2. sub finem.

Vix ab Aenea Silvio differit, imò idem uerūq;
spūs afflat.

Remedium Amoris Bini,

Est ab Amore possessum vel tentand, si nulla
ferè arte, opera, liberare potes, iurgijs, conuicijs
iniurijs ex amposito insectari, mouere licet fini,
endat uiam Superiorè. Ita quenda' persanatus
scribit his uerbis S Hieronymus lib. 2. Epitarum
furnil. Epita 13. ad Austicu' Monachum.

Græcus adolescens erat in Coenobio, qui nullā
abrinentiā, nullā opis magnitudine flamma
poterat carnis extinguerè. Hunc periclitantem
Pater Monasterij hac arte seruauit. Imperat
cuidam Viri graui, ut iurgijs atq; conuicijs insecta,
retur hominem, et post irrogata' iniuriam, primū
ueniret ad querimoniam. Notati testes, pro eo

305. Libri 2^{di}. De remediis 1^{ae} class. 8°.

loquebantur, qui contumelia fecerat. Flere ille
contra mendacium, melius aliis credere veritati;
Solum pater defensionem suam, callide opponere, ne
abundantiori tristitia absorberet frater.

Quid multa! ita Annus ductus est; quo expleto
interrogatus Adulescens super cogitibus pristinis, an
adhuc molestiae aliquid sustineret; Cupio, inquit,
vivere mihi non licet, et fornicari libeat.
Haec ille. **NOTA.**

Non hoc ego facile suaserim Remedium curis.
1° Quia fingere vix licet et potest, et in modo
facile pectari potest. 2° Quia timendum ne ficta lite
laccessitus proximum fictum licet horte, verum suspicer
et iudicare male, minus inde amare, et aversari
animo incipiat.

Consilium meum est, consideratis rei, loci, et personarum
circumstantiis, rem hanc prius cum Religiosis,
doctis, prudentibus, aut pluribus aut uno saltem
conferre.

Si tamen quidcumque acciderit, ut tentato impetu
quis moveat bellum; vel ut eveniat adversus quid

Cap: Xij. De sanandis Amoris. 306.

quod Animi affligat, cito omnino in sani-
tatem cadere, et Amoris nido suo facile expelli.

Remedium Amoris Quin-
pro feminis singulare licet.
tn' et Viris notanduz,
obseruandumqz.

Studium Pudicitiae.

Pudicitia est Virtus, qua uerecundari
facit hominem in ijs, in quibus moxè homines uere-
cundantur. Exercitatio huius duobus modis
constat, ut docet S. August. in Xij Abusionis gradibz.
gradus: Corporis scilicet habitu in superficie, et
Animi affectu interno. Per exteriorē moduz
iuxta Apostolum Coram hominibus exempla; Per
interiore' moduz, Coram Deo prouidemus operabona.

Pudicitia namqz Corporis est; Alienas res n' appetere,
et omne' immunditiqz deuitare. Ante hanc congrua
non gustare uelle. Nipsum non excitare. Verba
vana et falsa non loqui. Habitu' per omnia ordi-
natu', compositionemqz conuenientem tiz capillorū
quqz uestium, sicut deceet, habere. Cum indignis con-

Lib. 2. De remedio I^e d. 8.

tubernia non inire. Supercilioſo intuitu ne-
 minę aſpicere. Vagari oculos n^o permittere.
 Compatio et illecebrosus gressu non incedere.
 Nulli inferior in inepto bono opere apparere.
 Nulli contumeliam aut ruborem incurrere.
 Nemine blaſphemare. Bonis non inuidere. Senes
 non irridere. Meliori non controuerſari. De his
 que ignoras non tractare; Et ea que ſuis non
 omnia proferre. Hac proximis Amabilem ho-
 minem reddunt, et Deo acceptabilem faciunt.

Pudicitia uerò anime est: Plus propter
 Dei oculos, quã, hominum bona facere. Appetitiones
 turpiuſ cogitationuſ compescere. Omnes meliores
 esse existimare. Nemini inuidere. De se meipſo
 nihil confidere. Dei semper consilio res omnes
 committere. Ante Dei oculos semetipſuſ consti-
 tuere. Hereticuſ prauitate sensuſ non maculari.
 Catholicis per omnia consentire. Deo soli ad-
 herere. Castitatem interne mentis Dno

Cap. Xij. De sanandis Amoris. 308.

Jesu Christo offerre. Omnia incepta bona opera,
mortis tui termino finire. Praesentes tribuloes
Animi fortitudine parvipendere. In terra praeter
proximos nihil amare. Cuncti Amoris sui the-
saurum in Coelo constituere, et pro omni bono
actu mercedem in Coelestibus à Deo sperare.

Hactenus S. August.

Vel quotidie haec bis, ter aut saepius legere
si mulier assuescat, coracina mente si sit,
Candidior columba fiet.

Et siua Pudicitia muliere, Ita pudor
Juvencis aut Viri ornatur. Haec ipsa ergo et
Juvencibus et Viris dicta sunt.

V.
Candidi Amoris medius, ne
et ipse nigrescat: pro ijs qui honestissimi
et honestissimos amare solent, et amatis
tandem priuantur.

Siquis homine priuetur, quo maxè in bonis Anime

et in Amicitia flamen usus est, et propterea
nimium contrahitur; quid agendum sit, pul-
cherrime Chri^s S. Gerundem docuit irantem
aliqui pro persona, que nimium deiecia fuit,
ob viciniam familiaris sue infirmitatem, quam
non nisi morte finiendam timebat.

Est digna que auro scribar^{ur} doctrina, utilissima ip-
sibus et quotidie exercenda, qui acerrime sunt
à se Amicos seu sacros seu seculares diuelli serui,
vel se affici nimis erga tales sentiunt.

Ex lib. 3. Inimicit. diu. piol. quem ipsa S. Gerundis
à Deo iussa scripsit. c. 86. excerpta de uerbis ubi
scribo;

cum homo timeat amittere, uel a nisi aliquem
amicum dilectum, in quo habuit non solum Amicitie
consolam, sed et exhortationem ad anime perfectum;
si illud grauamen quod cor suum inde sentit, offert
michi cum integra uoluntate, ita quod et si bene
posset amicum illum retinere, sponte uellet eo
carere ad laudem meam, eligens magis ut uoluntas
mea in hoc ~~perfectum~~ ^{loretur} ut Ami perficiatur quod

Cap. Xij. De sanandis Amicibus.

Amicum fideat, quia quod voluntas sua in hoc
perficeretur, ut Amicus reseruet: certus debet
eode, qui una fide saltem boni cor suum flectere
potest ad talem voluntatem, quod post illa, hinc
semper benignitas mea conseruat illa oblationem
in ea nobilitate et perfectione, sicut in illa boni
iuis in corde ipsius. Et omne graucamen quod
postea ex humana fragilitate sustinet, cooperatur
illi in profectus aeternae salutis; in tantum quod
singula cogitationes cor ipsius grauantes, Vt scilicet
dum cogitat illa et illa conuoluit, vel adiutorium,
vel alleviationem, nunc habere potest in illo
homine, quod nunc te oporteret carere: tales
inquam et consimiles cogitationes ex humana fragi-
litate homines grauantes, post benedictam
oblationem talem habent effectum in Anima,
quod in ea preparant locus diuinae conuoluit;
quia ego ueraciter uolo anime ipsius tot
consolationes infundere, quod cogitationes gra-
uantes te post obloem benedicta permittit in
cor suum uenire.

Lib. 2. per remedio 1^a Classis 8°.

Hoc ergo vel simili modo dicere potes.

Ad Jesum. Amatoris Oratio
 O mi Amantissime et preciosissime Jesu! Jesu
 omni amore dignissime! appice cor meum, plenam
 creaturam tuam, &c. Ab! quid fit, mi Jesu!
 cordi meo, ut tantopere illud sit cum d. d.
 Dimis amo, et nimio ^{plus} trister et exuor, quia
 quae hactenus tam Amice et utiliter usus fui,
 nunc amitto. Scis o mi Jesu, scio, quia
 tibi unquam amari, debeo; et hoc unum ut possim
 supra omnia concupisco. Sero mi Jesu
 quia tantum dolere n' debeo, quae ex privatione
 creaturae tuae. ita mihi amatae, quia scio
 ut omnia ^{ita} hoc mihi à divina et rectissima tua
 Voluntate eicere. Ab! ne moueam iram tuam,
 sed tuum inueniam Amorem o Amantissime
 Jesu solator animae meae! Ecce! Cor meum ab
 illa d. creatura, et ab omni alia auerto,
 et in te unum conuerto. Ita tua amplector
 et venero voluntatem, ut etiam tibi mihi nunc
 liberum faceres, retinendi Amicum, sponte

Cap. XIV. De Pollutionibus. 312
et liberrime quantumvis eēt carnis et sanguinis
mei cui dolere, tū dimittere uellem, et tuas,
potius quam meas querere uoluntatē. Ita et
dimitto, et diuidor. Fiat Voluntas tua o
mi Amantissime Jesu! fiat, fiat.

Capitulum XIV^m
Si morbus à vita turpi, quia te ipso
abusus sine lege fuisset:
De Pollutione Voluntaria, de Inuoluntaria:
Item de altera quā cum peccato, quā non!
De Causis utriusq; et Remedijs.

Que modò Amoris in alios transeuntis
Remedia audiuiſti, eadem tibi ſunt; ſed et
alia ſunt que ſcire te uolo.
Seu Vir ſeu femina ſis, tecum laſciuè ludere ſi
conſueuiſti, aut ſoles, ipſo inſtanti et momento
quo hoc uel oculo uel aere capis, uelociſſimè
ſurge, et à ludo tam non humano et ſuperſtis
ignibus exurendo, Animus quantumuis auoca.

313. Lib. 2. De remedio 1° class. 8°.

Innitum et tergiversantem absterneant

hinc:

1° quia à Regno Dei excludit.

2° quia ex omnibus peccatis emendatu difficilissimum.

3° quia sex est sax omnium vitæ fugitiorum.

Primum S. Paulus affirmat: Nolles regnum Dei n^o possidebunt. ad Corint. 6.

Secundum Goleus. et ideo ait hoc vitæ peccatum emendatu ^{hoc vitæ} difficilissimum, quod uox semper sit, et in promptu peccati materia et occasio.

Horrendum: Adit: tam esse uniuersale, ut nulla alia causa plures ad Inferos deuolui arbitretur.

Idem sentiunt Thomas Cantuarum, Iouannes Benedicti, Conradus Klingius, et referunt, nullum qui 33. annos deceptibilis mulierij habitu, et quada uelut possessione reiperit. Cui mira, rara, et extraordinaria Dei gratia ei succurrat. Ad fugem redire potest. Inuentus est, experientia an Reuelatione hoc constet. Philip. Poutereman in Pedagogi Epianj p. 1. c. 7. §. 4. Deluxuria. fol. in 137.

Cap: XV. De Pollutionibus. 317.

Exempla in libro Apud: plus quibus tragica Chome.
Antipraxis si legeris, ditorum fides sole clarior
tibi reddetur.

Tertium; Lex et fax nimirum omnium malorum
quod sit, minor si hic qui dubitare possit; Vt quae de
hoc multorum hoc tragici exitus hodie in non paucis
locis verum, pro dolor, esse confirmant.

II.

NOTA. Procurare, eum ad quemcumque finem bonum, ut
ad sedandum pruritus, ad liberandum a tentatione
Animum, ad bonum sanitatis, ut eveniat egestio
sive in vigilia sive in somno te dormiente, non
poter. Semper si facis mortaliter peccas. Ita
Amorius Fernandes p. 4. c. 2. §. 7. De luxuria,
et citat id, docent, Coletus in lib. 5. c. 13.

Remedium

Canti mali, quod vigilans malitiose patras,
est, crebrius in hebdomade, bis, ter, confiteri.
etque subsequens caput tractabit, obervare.

Lib. 2. De remedio 1° class: 8°.

Quia uero in ulla ¹¹¹ purgatione studiosa,
pollui potes, noctu praesertim in somno,
interest scire causas; et vitul peccatus; Vitul
et portens die ad faciendum sacrum, aut ad S. Com-
munionem accedere potdis.

Quorum haec frequenter scrupulosi, et bñ:
Qui ignorant, mirè uegantur et anguntur.

Pollutionis nocturnae

CAUSAS

Cassianus Collat. 22. c. 3. tres assignat.

Prima, superflua est ait, tibon est nimietas;
Vt si aut somnu intemperanter cenasti: vel
plus facis in prandio, vel inter hor et illa alia
multu te impleuisti seu cibo seu potu.

Secunda, Impuri profluuij causa est, incuria
mentis; si quieti te daturus, illicita cogites,
his animu oblectes, nec expellis.

Tercia est illusio inimici Daemonis, qui
dormientibus nobis, is praesertim temporibus
quibus maure studio diuinis nodare rebz

Cap. Xiv. De Pollutionibus. 316

intendimus, ut diebus festis, et quæ à peccatoribus
sordibus penitentiæ sermone intimè abluti diuinæ
iustitiæ accedere mensam, absque ullo pruritu,
mentis, nec consensu, neque per illusionem psan-
tasmatis alicuius, sed tamen simplici fluxu illius
ejectione nos polluat, ut à sacro absterreat epulo,
animusque reddat anxium et perturbatum. Hoc
autem potest malus Dæmon, infra cap. 17 de du-
plici voluntate docerimus. His

vide fol. 344.

Tres alias addimus causas;

Quarta ergo, est situs corporis iacentis inde-
cens, immo et decens si somnus aliter conciliari
non possit, aut illeger et sic aliquis, et iacere
ad præ legem et imperium Medici debeat. Item
motus seu spontaneus, seu in hominis sine
culpa factus, per eorum forte errorem, manuum;

Quinta. Cibis aliquis et potus calidior et
in excessu temperantia sumptus; aut alia
extrinseca aliqua causa, ex qua corpus solito
magis incendi possit.

317. Lib: 2. De remedio 1^a class: 8°.

Septa. Lex natura simplex, seu potius eius
infirmetas, quae multi innocentes sentiunt,
sine culpa eam in nobis esse, ignorant.

^{IV}
Quae pollutio ex his sit prim?

Ea, quae causam primam sola, habet, cibum
nimiam, leui saltem culpa non caret: maior
erit, si, qui temperantiae legem infregit, prauidet
certo, experientia iam, ante eductus, aut moraliter
saltem iudicauit futura, infirmitatem.

Lenis confiteris, tenere conscientia es, laudo;
et facis prudenter in maior, tua securitatem,
et scrupulis via, occidit. Quod quod faciendum
videt, et consulo.

In causa 2^a ubi turpes in Animo Imagines
cum delectatione ex proposito suscipiunt, peccatum
mortale subesse in fluxu deinde n^o dubita.
et hoc magis, qui minus in vigilia, seu sponte
obici susceptas, seu fortuito obiectas cogitationes
noluit abigere. Et talis pollutio, cui sua causa
confiteantur.

Cap. XIV. De Pollutionibus.

318.

Tertia causa, q̄ est ab Insidiatore Diabolo, culpa
facti nulla dabet; dummodo post factu, facti nulla
sit postea delectatio singularis.

Dec quarta culpabilis est, nisi situs ad talē
finem ex intentione tua dirigat, tunc letali
plaga animus saucias. Uter ex neitate et
a Medico iudus hunc uel illud habere situs,
si alit n̄ potis, et inde ludat innocens ^{est}.

Idem dico de quinta. Si nocis virtutē Cibi
aut potus; ^{et} Vel, scias licet, non ideo tñ, ut
quade loquimur, feditas oriatur, sumis; liber
a malo es: Sed mortem aīo inferes, si studio
tales quos iuisti excas aut liquores, ^{per} fine.
et ut fieret cuacuatio illa ad tua delectationē,
in corpus demisisti. Causam ^{talē} vitare teneris.
et debes cui potes, ex qua scis ^{talē} sequutura pollutionē.

Sexta causa, nulla omnino nec leuissimam
culpam dabet. Consequens de tali omnino scias,
si facta cu delectatōe prorsus nulla aīo retractasti.

Pollutiones sine culpa quibus oriatur
inuitis et quid vigilantes?

1° q̄ ori p̄, quoru studium circa res Venevas

319. Lib. 2. De remedio 1° Class. 8.
necessario est.

2° si mulieres, et Amores confidentes audiunt.

3° si calida edunt et bibunt.

Sunt in omni culpa, dummodo consensus et
delectatio ad pollutionem absit: neq; has ultimas
causas vitare tenentur.

^{VI}
Quae pollutio s. Communionem impediatur
quae non!

Quae in numero suo 3^{ia} supra est ex illusione
Diaboli, et quae 6° nati s^o necessitate, multis
reprehensibili cu' pruritu, multis delectio' assensu
nobis obori, non impediunt a diuino conuiuio
imò persequi et debent, ait Cassianus, c. 4. Coll. 22.
ad gratiam salutaris tibi confidenter accedere.

Equus, si iumentum sordide peccet, culpa n^o habet
sic neq; Anima n^{ra}, si corpus quod iumentum instat
nobis est sua natura si sordidius huc est, rea fit
peccati. Ita diuinus aliquis e' caelo mundus super
huc ipsu' querebam uindam I'ro s^o respondit,
et a scrupulo liberauit.

Cap. XV. De Pollutionibus. 320

In alijs causis, si in scandalo, et aliorum et
tuo, incommodo porDis, fructus ut abstinere.
cum legamus S. Malachiam, Diaconum aliquem in
nocturno sompno illud durius in acceptu
et oburgatum quod ausus fuerit operari: sacris
astare: Non debueras, dixit Vir sanctus, hodie mi-
nistras de sed uerecunde te subtrahere sacris, et
deserre honorem tantis, tamque diuinis mysterijs,
in hac humilitate purgatus, dignus es inde mi-
nistres.

Cap. XV.

Si morbus a consuetudine, mala cuiuslibet
tandem vitij, cuius emendare, ceget desperet.

Immo talis est inueterata mali consuetudo

facillime superetur.

In Herulis sane Christiani labor est non nescio,
pugnare contra Naturam, et consuetudinem Naturae
alteram; Verum hoc sed et illud ^{numquam} falsum;
nimirum: Omnia, qui uult, et amat, potest.

32i. Lib. 2. Terremedio 1^a classis. 9°.

Et; Infinito plus semper Deus in te, si bonus esse
cupis et miteris, potest; quia potuit, quod malum te
esse tibi placuit, malorum Author Diemon.

Item; Cancerus Animi morbus nullus est, quem
non, si uelis, continuo uelit et iuuet sanare. ^{et} Scip

Nec est quod obicias mihi innumerabiles ^{et} Scip
ro sacra, et S. B. aliorumq; sententias, experienti

quibus superari consuetudinibus, prauis, difficulter
quibuscumq; bonis humanis et diuinis uiribus
posse desperandum contendis, et perpetuo illud

Non possum ingeminas. Sed heus tu mi

Conchomo: ignoras tu sani pigre voluntatis esse
uocem! pigre uolui hic et uolentius cantus est

Non possum; quibus nequaquam ita robur
sua alacris uoluntas abest, siquid laborandum.

Non quid tu ipse ita dicenti Non possum,
respondes interpret, id est Non uolo, aut uolo.

Augustinus audi 8 lib. Conf. Ligatus eram
non ferro alieno, sed mea ferrea uoluntate.

Velle meum tenebat inimicus, et inde mihi

Cap: XV. De vincenda consuetudine. 322.

arena fecerat, et constrinxerat me: quippe esse
voluntate peruersa, facta est libido, et dum seruior
libidini, facta est consuetudo, et dum consuetudi,
non resistitur, facta est necessitas.

Obserua bene: Non dicit, se non potuisse,
vires ligatas suis fuisse, sed noluisse, ferreaque
voluntatem fuisse.

Ageremus hanc catenam. Matrusalem
his Annis et flagitijs, tu est, ut es de desinas
qui fuisti hactenus, et consuetudine, amplius
diu, ipsam naturam malam feliciter deserat.

Hec ergo prescribo, ex ordine tu prescripta
sequere. Alia ut volis, alia ut potes is, erunt.

II
Ut velis.

Sit hoc primum. Constitue te ipsum ante faciem
tuam, et uide quam turpis sis, quam sordidus.
Ulceras, scabiem venerea, vulnera contemplantur.

Et, si hoc non potes, alium hominem tibi fingere,
et in hoc te totum, et tua que tanto opere te dedecent,
inspecta. et iudicium tuum tunc super alterum ferat.

323. Lib. 2. De remedio 1° Classis 9°.

Quae in huius turpitu, uicuperio, tudibrio, contēptu,
et pœnâ digna notas; conuerso in te ipsum
oculo mentis tibi Centor et Iudex esto, et tunc

Doctus.

Nam saepe quae in alijs turpia uidemus, quae culpam
et peccandi ore multorum audimus, continuo ipsi
ea in nobis si animaduertimus, damnamus et
emendamus. Quam saepe sus Minerva seputa
et perinde suam depingit et docet; talis sibi ipsi
Magistra sus si esset, Minerva fieret.

Sit 2da cogitare, si ob uitium quod tuum est, fuit
diu, non forte aliquando fabula alijs fueris, si derisus,
trauctus; si periculum et iactura nominis, sumus
rei, corporis, status tui partus. Cogita Gram
diuina, et ultionem quam prouidet, Inspectorem
Dei, Iudicem tuum, Seruum in quem descendes,
si iungere uolis, post mortem, quae hinc ipsa hinc
tibi timenda.

Certum sit perpendere exempla eorum qui in
Virtute contraria emiserunt, et uitium quo tu
laboras, facile oppreserunt: iungere uolenti

Cap: XV. De vincenda consuetudine, 324.
et laboranti facilem ad opem Dei manus, auxilia
sollicitum indubitata, hominum bonorum studia parata
in promptu esse.

Pulcherrime S. Augustinus lib. 8. Confess: ferè
sub finem, de se ipso, et sua contra vanitatum &
Amoris consuetudinem quibus se uendiderat, pugna:
Aperiatur inquit ab ea parte, quàm intendera, facies,
et qui transire trepidabam, casta dignitas continentia,
serena et non dissolutio bilis, honeste blandiens ut
venirem neq; dubitarem; et extendens ad me suscipi,
et amplexendum suas manus, per bonas gregebus
bonorum exemplum: Ibi tot pueri et puellae; Ibi Ju.
uentus multa et omnis aetas, et graues uidae et
uixines, Anus; et in omnibus ipsa continentia.
nequaquam sterilis, sed fecunda mater filiorum, gau.
diorum de marito te Dne. Et irridebat me irrisione
exhortatoria, quasi diceret: Tu non poteris quod
isti et istae? An uerò isti et istae in semetipsis
possunt, ac non in Ono Deo suo? Onus Deus eorum
me dedit eis, quid in te stas et non stas? Proijce te
in eum, noli me uere, non se subtrahet ut cadas.
Proijce te securus, excipiet te et sanabit te.

325. Lib. 2. De remedio 1ª Class: 9°.
Et erubesceram nimis. Et rursus illa, quasi
diceret: Obscuresce adversus immunda illa membra
tua super terram, ut mortificentur; Narrant tibi
delectos, sed n^o s^o lex Dⁿⁱ Dei tui. *Plac. l. Aug.*
Ita tu quoq; puta Virtutem, quae intendis, tibi
apparere et loqui. p.

III
H^o POSSIS.
Audi me, rogo, quisquis es, Amore Dei, et in instanti
quod dico, tenta, succedet res bono Deo.
Ecce unicus et facillimus sero remedium.
Primum saltem propone diem, et sic cum Anima
tua statue.

1° Hodie, dic Anima tuae, Hodie cum Deo pacem
habebo. Hodie salt; tenebo, et non me non immer-
gam in quotidianus meus scelus; dimitte, non
peccabo; et hoc honorando, Amando Deo. quia
Deus tantu pro me tulit, tanta semper in me
officia horarim confert: Atq; ita intermitte p^om.

2° In ardente te preces da, his flecte Deu, et
P. Virginem; poteris, tm^o ora, et gram^o pasci.
Crede m^o nihil est quod serua oratio non possit.

Cap. XV. De vincenda consuetudine. 326.

1° Per illu' exi' diem actus contrarios, cum discretâ tarditate n' violenter exerce. V.g. Expugna, re intendis Gula', et ad virtutes vincendis abstinencia'. non continis hodie prorsus nihil comedas, nec p'indeas, nec cenes. Sed auctitis saltem abstine, et an' stas horas nihil gustes.

Si expugnanda q' involentia et abstemijs fieri imponis! non de repente Vini omnem relinque usum. Factu' optimu' erit paulo parcius bibere, vivere extra tempora mensis; tantillu' affunde, aque. Similiter acquirendis alijs Virtutibus faciendum.

Si placeat Taciturnitas et lingue scâ custodia! à crastionibus saltim mendacijs qualibuscunq', noq' sermonib' à detractionib' tempera.

2° Lora, personas, occasiones, que ad pctm' te imitant, vita, fuge.

3° Si potes, ad ijs misce sermones in quibus ea Virtutem, cui studes, inesse nosti, qui te ad eand' exemplo suo perducere pnt.

4° Quoties contra p'posita Virtutem, laboris,

326° Lib: 2. De remedio Sa. Claudii 9.

quamcumq; et leuiter, toties spontanea tibi
muletam in momento impone. ¶ g. Inproprio
suo est Curiosus! Oculis curiosior fuit uel auris,
uel quid n' satis moderate capere uolueris es?
¶ Sed si t' humilitas tuus labor! Tibi in re quapiaz
placet; ore gressu, actu e uani gloriatus es.
¶ Inimico detraxisti: In continentia potes recitare
Vel unum Pater et Aue; uel aliquos Psalmi alienius
uersus, uel mouere Actus charitatis, uel
flectere genu, tunde pectus, digitus, manus, aut
brachiu' punyere, ut bon' sentias et dolorem,
mordere linguam, uel dare eleemosynam; sub
trahere eod' die sibi aliquid de cibo, unum ferculu',
uel plura, uel de singulis bonu' et gulae suauior;
partem et siquid aliud ad gula, aliis melius
tua' facere solet, et de uino; gestare Lingulum
Cilicium; statim ad Ric' pastor, uel ad superiorem,
currere, se accusare, petere remedium, unum
quod ultimus Nouitij Religiosis perpetuus.

Cap. XV De vincenda consuetudine. 327

Hec hodie si prestatas: Crastinam diem).
huic iunge, et eadem Solenne, & Virgini facias.

ut eam propitia, et in dem semper habeas.

Ab hoc secundo die ad 3um, deinde ad 4um
procede, idem semper conare. Lentè licet et tardiè

ut supra monuimus Virtutis alicuius Actus si
inducendus frequenter tñ exerceri debet et
constantè, si fructum speras. Quæ tu cauat lapidè
non vi, sed topè cadendo. habitus oportet fructum.

Dies non numeres et dicas, iā triduum, quatuor
hæc et hæc facio. Cogitationes tuas saluberrimè
decipias, nesciant siquid heri factum sit bene:
Hodie semper dic, hodie incipimus.

IV.

si videas te inter pugnandum contra profectum
crebrius et crastinus impingere, duo sunt effi-
cacissima remedia.

1um Firmissime propone aliquid agere, vel
pati, quod contra illicitè, tibi tñ solenne sit
actionem. Nolo facias uotum ad uitandum maioris per-
iculit, nisi aliud tibi tuus In Al' tuj bonu
uideat Samaritanus.

328. Lib. 2. De remedio 1ª clas. 9°.

J. g. Propono, te toties ieiunaturus, quoties in
ebrietate relaberis.

Caueas aliquem defraudas: quid reple plus
eidem reddere uelis.

Si amarus contra quempiam loquaris, ad iram
prouocet, nomen boni deturbas. decernis toties
te flexis genibus placaturus, quod offendisti
dicta recantaturus, uel in laudes cumulatis sine
offensi te dicaturus et facturum.

Si extra cenam aut prandium comedas, gulosus,
statim ieiunio castigandam gulam, talis uis &
alteri ut potes, tecum facias. In precedente
huic folio 326. num. 6° alia q^{ue} fieri possunt, numerantur.

Q^{uod}. Crebris relapsus crebra emendes confessione
qua, una tibi uti et diuina mensa, summe nequam
commendauerim. Qui de singulis plura uult
scire, legat Beryquieri in Tomo 3. Et huc
uinc. 2°. seu in ordine Catechismi Baptiste
Catenati XX°. Desiderio abunde satisfaciet.

Cap. XVII. Inseculo hodie facile saluant.
De facillima (a)ioru salute. 329.

CAP. XVII^{um}.

Inseculo homines simplices, pieta, inier con-
tinuos labores et curas quibus discinentur, nec
tuer sibi persuadeant angustior, sibi ad salutem
viae, latior, solum doctis, Religiosis, distig
qui sibi solis Aevu sunt dati. Rudes tales
huisse uiris merito uita pares,
imò superiores esse.

Remediu, solatioium X^{um}.

Probat intentum hoc nrm ex omnibus ip-
sioris sacre pagine, in quibus (india) Pres,
Dei sanctissima voluntas, q est ut omnes
saluati, liquidissime elucet, que nulli
non et puero in promptu obuia ee pnt.

Verbi seu auctoritatibus Sanctorum ..

Tantum amare sus deus deus pi, et ardentius,
quantum (Deologus), et non raro ardentius.
S. Augustinus lib. 8. Confessionum ad Hippoly
post graue uariarum cogitationum conflictum, ait.

330 Lib: 2. Veremedio 1° class: X^o.

exclamat: Quid patimur! quid hoc est! hlyunt
indoceri, et calum rapiunt, et Nos (ittji, Docti,
Religiosi) cui doctrinis nrjs in corde ecce, ubi
uolueramus in carne et sanguine.

Ita et S. Bonaventura Ordinis sui quodis
Magister, libris et vita clarus in orbe humano,
cum Agidius ex primis eiusz Ord: Francisci nimir
itidem saretis sed rudis homo, conuersus laicus
atign' diceret: Pater mi Bonaventura; multu
gras feci uobis Deus; Nos insipientes et Diota
qui nullal sciam Saberny, quid facere poterimus
ut saluemur! respondit: Si Deus nullal daret
gram' homini, nisi quod eul diligeret, potset
sufficere ad salutem: Agidius: Pater! nunquid
Diota tantum Deu diligere p', quantum literat
Potest utiq' una Vexula, ait Bonaventura, plus
Deum diligere quam Magister in Vestigia. Ad ha
fr' Agidius in fenore sp'us heryens perrexit in
horum uersus ea, pariem que respicit Ciuitat
clamans: Vexula paupercula simplex et
Diota, Diliges Deum huius, et poteris esse

Cap: XVII In seculo hoies facile saluari. 331.
 melior quaz si Bonaventura. Antoninus
 in Chronica p. 3. lib. 24. c. 7. §. 12. fol. 242. ¹ Sicut et huc femina

Amare aut, Deus ut quilibet prodit ex capit. 6.
 De Actib charitatis c. 9. fol 245. De Passione Dni c. 23
 fol 246. De Resignoe voluntatis Opria. c. 24 fol. 439.
 habet.

Erant qui ad salutem et scientiam nisi per
 literarum scientiam venire posse putant. Antonius
 illud Rhuicolarum magnus Ducem talibus oppono.
 Admirati sunt olim Phi aliqui hunc hunc Virum,
 ante, qui literas plane nullas neque primas gustas,
 set, tam tamen docte quidvis querentibus, responderet.
 Queri Antonius, et querit: primum fuerit sapi-
 entia Scientiam, an haec illa? Sapienciam Phi
 primum dicere, ut qua sine literis invenire nemo
 potuisset: Cum Antonius: Quae ergo mihi neces-
 sitas literas discere vel scire, cui melius est orare cum
 Davide: Bonitatem et disciplinam et scientiam
 docere me.

3° Probu^o ex Reuelio facta. S. Gertrudis
 de illiterata persona.
 Sancta Virgo pro hac orabat Amunissimum suum
 4° hys c. 2. part. 1. Angis hinc trahe S. Antonij de Sales.

Antonius dicitur in Chronica p. 3. lib. 24. c. 7. §. 12. fol. 242. Sicut et huc femina
 offerit. Quia in seculo hoies facile saluari. Antoninus in Chronica p. 3. lib. 24. c. 7. §. 12. fol. 242.
 De Actibus charitatis c. 9. fol. 245. De Passione Domini c. 23 fol. 246. De Resignatione voluntatis Opria. c. 24 fol. 439.
 habet. Erant qui ad salutem et scientiam nisi per literarum scientiam venire posse putant. Antonius illud Rhuicolarum magnus Ducem talibus oppono. Admirati sunt olim Phi aliqui hunc hunc Virum, ante, qui literas plane nullas neque primas gustas, set, tam tamen docte quidvis querentibus, responderet. Queri Antonius, et querit: primum fuerit sapientia Scientiam, an haec illa? Sapienciam Phi primum dicere, ut qua sine literis invenire nemo potuisset: Cum Antonius: Quae ergo mihi necessitas literas discere vel scire, cui melius est orare cum Davide: Bonitatem et disciplinam et scientiam docere me. 3° Probu^o ex Reuelio facta. S. Gertrudis de illiterata persona. Sancta Virgo pro hac orabat Amunissimum suum 4° hys c. 2. part. 1. Angis hinc trahe S. Antonij de Sales.

1332. Lib: 2. De remedio. 1° Cass: X^o.

Sponsus dulcissimus IESUM, cui grauis afflictio erat
propter diuersas officij sui curas non potuisse pro volun-
tatis ardore, et deinde uacare orationi.

Sponsus ergo IESUS sine sponta oranti hinc dixit
de persona illa: Ego non elegi eam ad hoc, ut
in unâ horâ diei mihi seruiat, sed magis ad hoc ut
totâ die in ulla intermissione mihi adsit: id est,
ut omnia opera sua continuè ad laudem mihi
perficiat, eâ intentione quæ uellet orare. Et insuper
hanc superaddat deuotionem, ut sit in omnibus
opibus quibus in officio suo laborat, semper desideret
quod omnes qui ueniunt laboribus suis, n^o solum
reficiantur in corpore, sed et a terra sanentur in sp^u ad
Amorem meum, et confortentur in omni bono.

Ad id: Quodlibet opus, et laborem quem libet
eo modo perfectum et oblatum, feruuli tibi instar
huicissimi, grat supra unum saporam, futurum.
Ita uides quicumq; sis, latè tibi semper parere iamque
Caeli, et in lris eò te ducere opera tua omnia posse,
quò, à suis diriguntur doctj, et alicuj regule Religioni
certe addicti.

Cap. LXV. In seculo hoies facile saluarij. 333.

4° Probatur ex quolibet cuiusvis conditionis
dignitatis, officij, Artificij, Statu.

In quolibet Statu, Officio, Artificio seu
invenias et Sanctas.

Sartor, et quidem Sanctus, fuit Florentinus
quidam. de quo S. August. lib. 22. de Civit. Dei. c. 8.

Sutores toto Orbe noti et honorati inter Scotos

Crispus et Crispinianus.

Faber lignarius, S. Iosephus.

Fabri ferrarij S. Apelles. Belagius.

Aurifaber S. Eligius.

Cementarius quidam Felix.

Medici, per fratrum insigne Cosmas et Dami-
anus, utriusq. scilicet. et Panton aliquis de
quo 27 Junij Lippelov. S. Pantoleon m^r.

Honoratus et Provocator S. Jus.

Victor. S. Lucas.

Pastor. S. Bidrus Hispanus.

Museus, custos S. A. Tripton.

Agricola ille Tautoni in Ornicu & post Trinit.
qui cu' flagellaret frumentu', raptus in extasin

334. Lib: 2. De remedio 1° d. 1. X^o.
fuit, Angelus flagellus ne tederet, interim
virigente.

Aedituus, Constantius.

Tabellifer, Seruus, Onesimus, de quo ad Phil^o,
mon, S Pauly.

Præceptores puerorum S. Arsenij, S. Cassiani mⁱ.
Militites S. Georgij, S. Manini, S. Mauritij &

Numera iam si potes ipsas myriades eternas
beatissimam mulierum, puellarum, puerorum.

Taceo virorum infinitos exercitus Cælo atriptos.
Monachis tu Sanctis semper et doctis mille

ex plebe oppones sanctos. Ex ueteribus illis
Siam et perge queri, si ualor licet, in seculo
hominum domesticis curis, negocijs occupauerit, hominum
parum doctum, rudes, parum recte beatorum vivere possunt.

Gerardus Magnus quibundam Studiosis huius
æste infectis et moribundis referente Thomæ de
Lempis in eius Vita, dixisse fertur: Si habetis
bonam uoluntatem semper seruiendi Deo, securi
potestis mori: Omnes lectiones quas didicistis

liberantur testur: hic in hospites post extasim non present uehementer
plangebant. cum discipula roganti ait: Ego ad iudicium raptus fui et eundi
de habitu uro monachali cunctis ad suspiciu & multos laicorum

Cap. xviij. In seculo homines facile saluam. 335.
reputabunt uobis sicut Oratio dominicalis propter
piam intentionem quam ad Deum in studendo habuistis.

Quod de studijs ille, hoc de tuis ego tibi labris.
operibus, causis, negocijs. Tantum facis, quantum
si arden ter ores, quoties quod facis, Deo facis.
Vivesse uotis et desiderijs potes, si opera que
prestare animus est, tua non sine potestatis.

Ma sepe ex plebe boni Viri, femina bone non
boni deliquit, sancti viris pares, sed sancti,
nis etiam superiores fuerunt. Narremus

Exempla.

Primum.

Cuius Heraclea urbis fuit, uxor huic chara, et ab hac
dulces nati. Summa in his pax, quanta columbis esse
potest, uiguit. Et quos interdu animo diuinos experi,
ri potuit, studuit conciliare. Casmodio Eremita
magno et admirabili, maiorem meritis diuina
reuelatio docuit.

Alterum.

Intra antiquos Ascetas quis magno nomine et
lumine uite Maccharium fuisse nescit? Inter
Principes Eremi patres nemo non profuerit. Tamen

336. *Lig. 2. Peremedio 1° Class. X^o.*

huius celestis align' v'p: Machari, mundu, dixit, ad
mensuram meriti duarum mulierum illius civitatis
peruenit. Docuit urbem et locum. Sanctus ad sanctas
feminas pergit; saluatas de uita rogat. Rem rogato
modeste fuisse confiteri; quarum vita haec fuit:

Utraque iuncta fuit viro, sub eodem utraq' tecto ipse
quindecim sine felle exegit dies: Neura uerbum uel
obscenū uel irā calidum effudit; pacis et concordie
studium utriq' summū fuit. Virgini sacra uel septu petere
et amplecti instituta uotū ultimū habuerunt.
Daperiunt mariti ^{in quos} quos faciles uoluerunt, sed
surdū fabulam cecinerunt. Statuerunt ergo in
ipsum usq' animae fugam ex ore nihil unquam
quod uanitas aut seculi mores saperet, emittere
uerbum.

Testium.
Alios duos huius sancti inquit hinc Patre quodam
eius uere, seritate longē inferiores esse, diuinus pro,
muntiauit ales. Opes quas ex ouibus à parentibus
acceptis habere potuerunt, trifariam diuiserunt.
Partem unā egenis, alteram peregrinis; sibi tertia,
ex qua uiuerent, reseruauerunt.

Capitulum XVj. In seculo homines facili saluam. 337.

Quartum.

Secundus fuit Alexander Magnus; et huius meritis, superavit ipsius
sententia Caeli, magnus ipse Antonium, uirum uirtutibus
ante alios celestem. Sollemne huic erat diebus singu-
laris, cum esset serato se leuasset, prius orare quam lau-
dari se daret; nimirum ut uasta urbis Alexandria
incolas cuiuscumque cetatis, omnes in beatorum album
ob iusta sua quocumque opera inscribere iustissimam
deus uellet; ipsum autem ob demerita sua meritis
addicere poenis. Hec ex eodem uero, capturus hominum
ut de mane consueuerat, reperit. Deo ubique bonis
omnibus esse licet.

De Remedijs in secunda
Classe.

In securitatis ex tentatione.

Lib: 2. De remed: 2ª Classis. Pro tentatis.

338.

Cap: XVII^{um}

De homine duplici, et duplici eius voluntate:

De sensu et consensu; quò multi hecè decepti

consensire se putant in peccatis alijsquod,

et sensum consensu exiiment.

Remedius ordine 2um.

Solent scrupulosi, ubi uariarum tentationum ingruit,
tempestat; u g. si niger telifer ille Veneris puer an
mentis ludat puer; si multa quasi in aëret dicat,
flura oculis subiciat; si alium atq; aliam uisitatis
sentiunt passionem, et instinctu alicuius trali
aduertunt; cum uidiu perurbani, horere, et plerumq;
putare, talia sentire, esse in talia consentire,
se proinde peccare, excidere gratia, et uolu excludi.

Ere igr est scire, quid sensus, quid consensus, et hic
quò à voluntate, ut deprehendantur quò, et quò sit
cum peccato. Sed hoc prius te docere n' possum
quam hominem duplicem, et duplicem eius
Voluntatē illas. Licet eam quò possum
modo, pingam, imò describam. Tu tota mente
adesto, presentē in hanc rem uolo.

Cap. xvij. De duplici voluntate. | 339.

À simili redudo, et proprius illustre facio.
Anima nrâ in corpore nrô, est veluti Regina
in castro bn munito. In Regina hæc sunt ad-
uente.

1° Suprema est, et secus habet tres Consiliarios,
Philosophum à quo omnia itgit; historicus, à quo
memoria rerum omnium habet; Jurisperitum
iudicem à quo agenda, facienda, agere, facere
discit et exequi. Huic iterum sunt serui et serua.
Omnia duobus modis agit: Vno, per se, in pro-
pria persona, ab illis tribus bn instituta, sine
Ancillis et seruis; Altero, ad seruis et Ancillis
sive per has et illos.

2° Nominamus hec serua Regem, qui seruis
est, Regina, quo serua, quo sine Reg, aut sine qua
Regina, vel per que Reg, aut p qua Regina vix
est, et aliquid facit; vel per que Reg, aut per
qua Regina sua in nobis voluntat, perficit.

3° Hocis aliquis manifestus, immediatè Regs
aut Regina pro voto et lubitu abriq medi aliquo
mediatore aliquo, conuenire, alloqui, decipere,

340. Lib: 2 de remed: 2^a class. Pro Tenentis.
peruertere, ponere n^o spē. Vtitur medijs, immo dicit
Regem inferiore, seruus scilicet, et hunc alterius ^{illud} ~~quod~~
Regem, quo dicitur modo, Regem, hunc decepti:
et hic deceptus ~~potest~~ inferior per Consiliarios potest
Regem ipsius superiorem uaserrime tueri.

Ad hoc simile, ut ad lumen aliquod, qua de
Anima sum diciturus, uidebis.

I^a Anima nostra rationalis que essentialiter
indivisibilis, ueluti Regina habet rationem
scu intellectum, memoria, uoluntatem, et uoluntatem,
et prima sua et nobisissima portionem. Et in
illis SS. Trinitas homini sua imagine et similitudi-
nem impressit. Sed et duobus modis operatur
I^a per se, in Seruis et Ancillis, i. in auxiliis
corporis, sine organo et instrumentis corporeis
saltem immediatis. Altero, cum his organo, siue
corporis instrumentis. Et sic homo superior,
uel mens et spiritus, uel ratio superior ut S. Thomas
loquitur, appellatur; Opera que agit, inter alia sunt

Cap: XVII^{um} De duplici Voluntate. p. 341.

cognoscere, quod fit intellectu; meminisse, me-
moria; velle, consentire, quod à voluntate est.

2° Nominat homo sed inferior, Sensualior;
cuius sedes, corpus seu caro, que potentias sensibi-
lias tam exteriores, quàm interiores, et appe-
titus sensitivos, scilicet irascibilem, concupiscibilem
comprehendit. Et hęc altera Anima portio est,
et per hunc hominem Anima ita per se servat et
servat aliquis agit; hominis in titulum habeo
non illo excellenti modo ut superior homo, sed
quia superior homo in hoc sepe nihil agit, ut
supra diximus servat hinc inde Regis nomine, per quos
de aliqua expedie, à nobis appellari. Hominis
huius opera sunt, omnia ea que in brutis ani-
malibus est videre.

3° Hęc homo superioris ceterum, est
Sathan malignus ille spūs. Celi enī illud hęc
quo ipse ob superbia, pulsus est, ⁱⁿ modis vrbis
convenire, edificare, et casses quos perditus

Lib: 2 Veremed: 2^a class: Cap Tentatis.
392. insidiator et per nos obtendit, pertrahere. Sed

Nota:

A Reginam penetrare n^o nisi per seruos, per
consiliarios potest. Ad hominem superiorem qui Mens
seu spiritus est, ad animam inquam nram Diaboli
qui et spūs sed malus est, peringere immediate
non potest; quia anima spūs est, indiuisibilis est.

Spiritus nra sua seu bonus seu malus hoc habet
ut, nisi Deus nolit, quodlibet corpus ingredi, penetrare
et circa corpus vel in ipso corpore in quod influat,
agere et operari possit. Philosophi, hunc corpus
illabi dicunt. Sed spūs creatus alteri spūi non
illabit; id est spūs alium spūm ingredi, penetrare
ut corpus aliquod, non potest; sicut fieri nullā
uicā ex arte potest, ut ego corpore meo quasi influat
in corpus tuum et tuum peruadum. j.

Ita spūs infernalis animam intrare n^o ualet.
Non valet iterum circa ipsam aut in ipsa operari.

Cap: xvijum. De duplici voluntate. 343.
Quid ergo facit? Horis anime ex, huic insidias
huic necem parat. Insidiae sunt peruerse cogi-
tationes, tentationes, inuitamenta inlicita ad
scelera et flagitia: Nex ipsa peccatus ipse est, aut
in peccati voluntatis tuae consensus.

Ad ad ipsam animam ipse penetrare n' potest!
Non sane potest. Invidiam semper nouit ex fleuit.
At non deest, per quem homini superiori uenenum
huic instillet. Is inferior homo est, sensus,
uicias scilicet cum sensu et appetitu turba,
sensu superioris, cui corpus et caro, huic perterritat.

Mirum quam uas in nequam thursarius artibus,
quam uarijs huic Infimus hominibus dementet, qui
sic deinde delusus in summum animam piculum secum
trahit.

1° Sensibus nostris illudere solet, et immittere
diuersa phantasmata, quae sensus, si iucunda si
delectabilia fuerint, ellicient, et inclinant ap-
petitum nostrum ad illicita.

Primum si quod uis, imittit tristitia, quae deterrent,

344. Lib: 2 De remed: 2° class. Pro Tentatis,
et reuertant ab incepto.

2° Immutare potest appetitus sensitivus, dum circa
eius organum facile immutatus facit. v.g. Pulvis im-
puris facibus cor adurere, incitare te ad libidinem
facile ipsi est, circa renes, aliasque partes corporis
ubi libidinis hospitium est uehementi creare incommo-
dum, et infuetum calorem. Ita dormientibus illudat,
et pollutionis autorem se manifestum prouidet.
Pulsu inuadere et mouere Virtutem irascibilem,
permissu diuino sanguinem circa cor, quid obstat,
quin faciat ebullire! Idem sentias et tenas, est,
de fame, siti, somnolentia, et alijs humanis
passionibus appetitus sensitivus. In quibus nihil
non si placet, Diabolus potest. Altissimi permissu.

3° Et uersipellis Inuenerator in Angelus lucis
se transfiguratur: Natura aliqum corpoream totam,
hominem de quo diximus, inferiorem miram tran-
quillitate, suauitate, delectatione, dulcedine,
gaudio, uoluptate, seu fidei seu uere dolinit, et

Cap. xxiij^{um} De duplici Voluntate. 345.

rudes et expertes spirituales fallaciarum, hanc
volentem gratiam putant et adveniunt. Deliciae
hinc tempore multis plus quam mellea, orare, per-
stare in orando, esurire, confiteri, caelesti cibari
panis, his alijsque uirtutum opibus insistere; atque
dulci sic inescant melle, dicitur ueneno, ut et
superior homo inde stolidè exultet, et magnam nimis
de preciosa perfundat uoluptate. à Deo miseri
tota hanc suauitatem tibi missam gloriose tenent.
Sedus diaboli est, qui idem sub ueneno, sub melle,
sua gratia diuina, tibi propinat, ut in uirtute tibi
complaceas, inde superbias, te iustum, acceptum à
Deo dignum existimes. Vel, ut indifferens per
talem inebriatus uoluptate, in uentania aliqua, aut
persona, aliaque mala reconiiciat.
His ita artibus hanc multo labore potteriore
expugnatus ita hominem, et pro uoto saepe numero
triumphat hunc et illum: Quae enim Diaboli

346. Lib. 2. De re me: 2^a class. Pro tentatis,
homini sensuali representat, ea ille illusus in-
sistit superiori, qui non satis cautè per rationem
seu intellectum imaginibus obiectis à decepto sensu
consentit. Ratio èt hoc modo errans in iudicio
suo ipsam Voluntatem movet, eandem Voluntatem
Caro fortiter tentata tamdiu stimulat, donec
eam ad se inclinaret. Hoc astu Animam per
Carnem seu hominem inferiorem fraudulentè super-
expugnat.

Nare itaq; opinor tuo ipso lumine in te duas
Voluntates, sive ut cuiuslibet loquar, duas diver-
sas leges deprehendis, qui iam vides duplicem
in te esse hominem. 1.

Est voluntas una seu lex, Carnis sive hominis
inferioris. Altera Voluntas seu lex est spiritus,
sive hominis superioris.

Perpetua inter has duas voluntates lis est.
Nunquam aut raro Caro vult quod spiritus.

Cap. xvij^{um} De duplici voluntate, 347.

In te ipso experiris. Carnem, seruis huius
nequa, inferiorem homini, nouit Diaboli sua natura
Rationi, sua ueluti Regine et spiritui aduersari,
nouit homini Carni facile condescendere, id quod
ipsum horum tu, audacem et impudentem facit.

II.

Longius extra orbitam iui, debui; nunc reuertor
et quod promisi, praesto. Jam est ut sensum,
ut uideas Consensum.

Tela tua nigerrima, spurca iacula in te turpicul
Cupido eiaculari, faeda te infestant imagines, quis
laxo, ipse, opere; non recedunt; praudent, ueniant,
dormiunt, stant, sedent, ambulat tecum; teum in
templo, in foro, ubiq; huius; durant per horum, per
tres, et per diem, biduum, triduum; quid dico? per
mensos, et annus. Corpus incensum, ardere sentis;

Vel, Martius tibi homo uideris, bella contra
humi ex illud, laes, iurgia, pugnas uoluis: bilis te
accendit, feruent omnia. Qualiscunq; cogita,

348. Lib: 2. De remed: 2° class. Eius tenentis.
tio, blasphemio, desperois te inuadat, Memento
Diaboli partim arte ut audiuidisti euenire, cui tātū
in Carnem hominū inferior, si Deus admittat,
potestas; partim à Carne ipsa quaedam higerij.

In tali pugna positus, quamdiu Superior homo,
ratio scilicet et Voluntas huiusmodi; non vult, sed
nauseas, facidis, ultra Gyros esse cupis, ut potes
resistis, reluctaris, et liberari ex aīo desideras,
displicet quod sic cogitas et sentis, Non tu agis
illud, sed magis uideris et inuitū quidem pati.
Sensus est, non consensus; Caro uult, non spūs
Talia solum sentis. Unde scio? quia si te quem
placeant hūc responder, maxē displicent. Expellis,
et expellere me n' potes, ingens dolor est, contritio,
et trisitū lacrymis solor.

Tam inferta et importune sunt quāq̄ tentōes, ut
iures te in eas consentisse pp̄ minimū sensū, reuera
tu non consentisti, quamdiu ^{potes} ~~potes~~ dicere, tibi
displicuisse.

Cap. XVII^{um} De duplici voluntate. 349.

Voluntate spūs omne uel malū uel bonū est.
Nonquod sentis, in id eī conuinuū consentis. Aliud
est sensus peccati, aliud peccati consensus.

Consensus peccati est
Exspiratio et voluntas, in rem, quae peccatum est,
tendunt, eam diligunt, appetunt. Ex enim Con-
sensus Virtutis Appetitiua. *Ant. ning. p. 1. tit.*
ij. c. 9. de Consensu. S. Alv. 1° 2°: q. 15. art. 1.

Consensus qu' peccatum? et quantum?
~~si peccat res quam appetis, mortale p~~
si peccatum mortale; consensus talis erit quū
mortalis.

Exemplū cape in tentōe peccati concupiscentia
carnalis.

1° Opus illicitū carnis perficis? mortale peccatū ē.
2° Non perficis, quia obstant impedimenta,
doles non esse occasiōis implendi desiderij, et si
peccare posses, uelles. Vtq; hūc tuū consensus
pulpas esse lethalem.

3° Inuidia forte tibi, si opportunitas erit, quid

350. Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tentabris
serè aut cerè peccares. Sed uoluntatè n' habes p'ficiendi
tm' infirmitatè tua' ex piculò, si occasio te offerret,
intueris, neq' opo perficis. Peccat' nullus est, est
tm' purus discursus illectus tuus, nihil h'c agit uoluntas

Notent hoc aliqui confitentes qui sepe h'c
sibi ipis: Et quid, inquiunt, confiteor? scio, si occasio
h'c ex illa fuerit, stare n' poterò, labor. In terim
tm' occasio, nec optant, nec intendunt aliquid quere.
Nihil h'c peccat'. Actus solus intellectus, non
uoluntatis est. Vide infra fol. 537. num. 3

4° Inuidia carnalis actus cogitatio, quæ in delectatione habes, venialis error est, ut quouis alia
otiosa cogitatio.

Si cum delectacoe cogitas, sed n' aduertis, et hoc ueniale
credas; sed mortale peccat', si aduertis et delectaris
nihilominus.

5° Si carnaliter cogitas et aduertis periculum peccati
mortalis, et n' aduertis à te, à mortali n' dico te
liberum.

Optimum erit, et omnibus hoc consiliu' sit,

Cap. XVY^{um} De duplici voluntate. 351.

inquit ubi Venus per cogitationem se Animo
insinuat, auertere se ueluti à Clubro, et
claudere ostium cordis.

Vide et Virum te proba fortem, ne hunc
Superiore tuum, Inferior cum Diabolo deiciat.

Scis in duello uictum, uulneratum, percutum
licet, et non reputari, donec consentiat et
dicat Reddo me uictum. Sic neq; tu uinceris
à Diabolo, à Carne quomodo - quameunq; diu
te petant, uellicent, uerberent; tu tui Animo
necedas et consentias dicendo Volo.

Tutior credo nunc ire poteris, qui iam discere
potuisti nullas tibi esse neq; Angelo numerabiles
et quantum uis durabiles tentoes, nocere posse.

Impetas sentiendo et habendo, neq; gram or salu
amitois, Sed amplius pro mereris; id quod sequenti
capite declaratum fexinamq; .

352. Lib: 2. de remed: 2° class. Bro Tentatis;

Cap. XVII^{um}.

Tentationes homini et quolibet alias animi aduersita-
tes summe nearias et vilissimas ed docent, et sancti
et docti ex infinitis alijs pulcherrime S. Paulus. Joan.
Chaulerus. Gerson Cancellarius Parisiensis. Ludouicus
Morus Abbas heriensis. S. Birgitta in Reuolutoy.
S. Gertrudis in Innuat. di: piet. Kempensis.

S. Antoninus. 1.

Remedij numero et ordine 5^{thm}.

I.
Necessaria tentatio et aduersitas.

Sententia S. Pauli est, 2. ad Corinth: 12. Et rationes
tres ponit.

1°. Quia Virtutes alia uia nisi tentois et aduersi-
tatum perfici non pnt et praesertim Humilitas.

2°. Quia potentes et fortes in bono aliter fieri
non possumus.

3°. Quia Virtus Christi aliter in nobis n' inhabitat
Probat exemplo sue ipsius persone: Narrat sibi
stimulum carnis, Angelum Sathane datum a quo

Cap: XVII^{um} Tentatio et aduersitates necessariae. 353

Isaiahi Jerur. Ne, inq[ui], magnitudo reuelationis, ex-
tollat me. Aliter S Paulus humilis t[ame]n non fuisset
et mandisset. Agarum Dnm ut tolleret luxu-
ria tentatio; non impetrauit; respondit Deus;
sufficere ipsi gra[m] qua[m] dedit. Ecce habes
primum. Quare? Virtus in infirmitate,
perficitur. Infirmitas haec, tentatio, aduersitas
est. haec consummat et perficit Virtut[em]; habes
secundum. Inde iteru[m] libenter i[n] gloriabor
in infirmitatibus meis. Quare? Audi, respondet
ipse: Ut in habitet in me Virtus Chri. Ecce
tertium. Amplius audi: Placeo mihi in infir-
mitatibus meis, in contumelijs, in neccitatibus,
in persecutionibus, in angustijs pro Chro: Quia
enim infirmior tunc potens sum.

II.

Tentatio t[ame]n necessaria quia Virtus; et qua[m]
Sal est carni necessaria, ne pereat.
Ita Joannes Chaulerus in sermone Dnic[us] 27.
Post trinit. edit. germ. sup v[er]bu[m] S Pauli ad ep[ist.] 6.

354. lib: 2 De remed: 2^a clas. Pro tentatis.

Confortamini in D^{no}.

Quam necessaria est Virtus homini, tā ipri ne-
cessaria est tentatio; et sicut Caro sine Sale
impossibile est ut seruet et n' putrescat,
ita nec homo placere Deo p^o in tentatib^{us}.

Ita est, et erit, hoc et aliud nihil expecta.

Germanica editio hui^{us} uba habet. *Es ist n^o
dumb wir in ih^{er} wallen, so mü^ß n^o n^o d^o d^o d^o d^o
hⁱⁿ und nit un^{ter}st.*

Vititates tentationis et aduersi-
tatis, tres afferunt,

Ex S. Paulo.

1°. Per has, Virtutes omnes crescunt, et
conseruantur, praesertim humilitas; et homo
seipsum nō scit, quis? et quid sit?

2°. In bono faciunt nos fortes.

3°. Per eandem Virtus Christi in nobis inhabitat.

Ex Thaulero.

Qua Tantabona, quanta ex ipso Venerabilis sermo
Corporis et sanguinis Dⁿⁱ n^{ri} fessit Christi

Capitulum XVII. Tentationes et aduersitates ne uia. 355.

ex tentatione habere potes. Verba sunt Joannis
Chaulerij eximij Doctoris qui hinc orbis alter Paulus
erat. serm. supra cit. edit. germanica; nimirum:
Potius est finis ubi in partibus in alium hinc ubi ubi
in ihm s. Sacramentum. Cum se homini Deus
per patientiam, per aduersitates quam per
ipsum s. Corporis huius Sacramentum uocat.

Adit, cur ex tentatione homo et aduersitate non
tantas gratias referat, quantus ex assumptione diuini
sacramenti. causam esse, quod aduersitas
et tentatio ut malum quid, non ut insignis
aliqua gratia et singulare diuini acceptet.

Idem Exptm refert uicundissimum festum
Exaltate Crucis; Ordinis huius uirginem fuisse,
uasse summi Deum, ut Jesum uideret infantu-
lum. Apparuisse Jesum, sed spinis ita densis
inunctis, ut frui non posset. Tandem edocuit,
Intellesisse domum, ad Deum ueniri non posse
nisi per spinas, tentationes, Aduersitates.

356. Lib: 2. de remed: 2^a class: Pro Tentatis.

Ex Blosio.

5° Purgatorij partem tentatio et afflictio animi tollit. Patientibus impendio prodest, atq; ingenium premium adducet.

6° Martyres sunt coram Deo, quamvis ipsi se multorum criminum reos arbitrent, cum nulli dubium sit, longe acerbiores, huiusmodi perpetua, afflictionis, doloris infligere, quam unius Carnificis ictus collo exceptus.

7° Manifesti Amoris in te Dei indicium est.
Henricus Suso ap' Nofium in Consolac' supill: fol. 367.

8° Simillimi sunt Christo, multiplici molestia et Cruce pressi, patientia tamen si seruent.
Blonius in Appendice Explicitis Passionis Dni: fol. 591.

Ex Gersono, et reuelationibus
S. Brigittae.

9° Gloriosior à Deo coronatio futura est, si legitime certes.

10° Praemium habebis duplex tentaty, ubi non

Cap. xvij^m Tentatio seu aduersitates nece. 357.
tentatus premium habebis simplex.

11.^a Peccatorum purgatio est, et hinc maior, quato
plus tentis fatigatione peccati, in quo tentaris
et non consentis.

Idem Reuelatio S. Brigittae facta lib. 2.
Reueloium c. 27. ubi afflictio et tentatio
Synapi comparatur, quae facit ad purgationem
cerebri. et lib. 3. c. 14.

12.^a Poena et dolor quem habes in resistendo,
delet ex vna parte venialia, ea praesertim,
quae tentoe durante committere soles; Et
ex altera parte crescit meritum propter pugnam
contra vitium, et laborem pro Virtutibus.
In Tractatu de Remedij contra Puffi Manimibuz;

Ex S. Gertrude vba ipsa prors.

13.ª Aduersitas siue Corporis siue Animi, uerissi-
mum lignum electionis diuinae, et quasi despon-
satis Anime cum Deo, in tantum quod gra..

358. lib: 2. Jerem: 2ª class. Deo tentatis.
uarius quisq; ueraciter, imò confidenter dicere
possit illud: Annulo suo subarraui me
Dñs meus Jesus chri. lib. 3. Intimat. diuini pietatis.
14ª Suspiria, gemitus, desolatiō nra in tentōe
sunt deliciae Deij, et augmentus Amoris diuini
in nobis. lib. 3. c. 16.
15ª Irilias, est, quia dlo dany occasio, ut
nobis medearur. lib. 3. c. 30.

Ex Thoma Kempensi. lib. 1. de
Imit. chri. c. 13.

- 16ª Eruditur homo. Quamdiu in mundo uiuimus,
aut, in tribulōe et tentōe ee, n' possumus. Vñ
in Job scriptum est; Tentatio est ^{vita} hominis sup tentōe
Iterum: Nemo tūm sanctus, nemo tūm perfectus,
qui n' hat aliqu' tentōes; et pleni eis carere
non possumus. Et, pures 2. Sunt tñ utiles
hominij, quia in illis humiliat, purgatur,
et eruditur. ^{ipsam} Item feri dicit c. 22. eiusq; lib.

Cap. xviii. Tentationes et aduersitates neuarie. 1. 359.

Ex S. Antonino p. 4. titulus de
Tentationibus. 1.

17.° Hominem honorabilem, Tentatio reddit.

Ita Scriptura: Abraham in tentatione sua inuentus
est fidelis, et ideo reddidit ei Deus gloriam in gente
sua.

18.° Multiplicat n. bona spualia, ut audiuius,
sed et corporalia. Ita Job tentato, adauita sunt
et duplicata bona sua. Job. c. ultimo.

19.° Consolorem spualtem creat. Ita de Christo ten.
tato in solitudine; Matth. 4. Ecce! acceduerunt
Angeli et ministrabant ei.

S. Hieronymus tentatus est ad Eusebium
suam ait: Testis est mihi Deus, post multas
lacrymas nunquam uidebur mi, interesse
Agminibus Angelorum.

20.° Malisiam Demoni debilitat.

Hic tu forte: Quare, inquit, Deus sibi proprii,
mot, qui propius se, id est, inter suos esse uult,

360. Lib: 2. Terremed: 2° Claud: Pro Tentatis.
ita affligit; alijs qui longius ab ip[s]o sunt,
ampliora semper munera in hoc mundo
impertit.¹

Hec à me tibi habe responsi, quod olim Cato
V. Imp. Antico ciuides ex suis, conuerenti et
quarenti; Ecur remotioribus quibusuis
de Officijs optimis prouideret, non it[er]i sibi et
alijs in Aula proximis? An nescis, dixit
Imperator; quò uiciniur Soli luna è, h[ab]et minus
luminis ab ea capiti.

Intelligis? non sum Oedipus ut Dauid
propheta. Sic cum tentatis Deus.

111.

Ad maiorem consolationem Tentati, seu
quolibet afflicti, Sex Doctorum Elogia
de tribulationibus, ex Gerson: p. 4. De Effectu
tributorum; singula sani Arabico scribenda auro,
et in ipsi[s] placis proclamanda placis
adprom. 1.

Capitulum XVII. De tentationibus et adversitatibus ne vitentur. 861.

Doctor primus.

Si quicquam est nobilissimum et conducibilissimum humano creaturae in hac vita viventi, quae tribulatio; Deus hoc ipsum filio suo dedit. Deus plus dedit ei pati. Etiam in hac vita quam unquam dedit creaturae, nec dabit unquam.

Doctor secundus.

Si aliquis homo esset sine peccati macula, ut Deus erat, et posset vivere annis XXX sine corporali cibo; Deus quoque concederet, eum loqui cum Angelis in aere, sicut concedit Mariae Magdalenae, non posset in hac vita mereri tantum meritum, sicut alii, quia persona mereretur in parva adversitate, ipsam patienter ob Dei amorem tolerando.

Doctor tertius.

Si anima Christi et omnes sancti paradysi simul irarent pro persona aliqua, non acquirerent ei tantum utilitatis et meriti, sicut ipsa sibi acquireret pro unica in adversitate patientiam.

962. Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tentatis,

Doctor quartus.

adoramus crucem, eò quòd Saluator n^r Jesus Chr^s
pependit in ea per dimidiu^m diem; Sed dico quòd mai^o
iure adorare deberem^{us} tribulationem, qm^l
Dn^s n^r Jesus Chr^s ea, plus quàm 30 annis p^obulat.

Doctor quintus.

Sancti minus etigerent dimittere minima mer.
cedem quam acquisierunt in tribulatione, quæ
sustinuerunt in patientia, quæ renunciare Rej
visioni usq^{ue} ad diem iudicij.

S. Petrus inquit, Nemine eò tribulatione dignu^m
nisi eos, qui ipsa puro corde et in errore desiderã
Tribulatio extinguit pctm, et docet agnoscere Rej
secreta; tribulatio cognoscere se facit et alia,
et in creatura virtutes multiplicat, probatq^{ue} et
purgat, s^{icut} auru^m probat in fornace.

creatura si est in tribulationibus, Deus in
ea est, quia portat suu^m onus.

Tribulatio tempus perditu^m redimit, et creatura
prope ignorantia^m tenet, et stat sup^{er} sui custodia^m.

Cap. xviii. Tentores et Adversitates neario.

363.

Tentores et Adversitates neario, hinc est aiff. p. 1.
peccatis quibus auct. p. 1. et efficit ipsas
Creaturas dignas omnibus donis, que Deus suis
conferat Amicis. Ergo thesaurus cui nihil am,
parabile est. Tribulatio animi hominis ad
Deum perducit, et est certior et securior via Deum
adveniendi.

Doctor rescutus.

Querit ob quas causas tam inuite tribulatio
toleremus?

Tres esse, ceteri responderunt.

1. Quia parum amoris habemus erga Deum
nostrum Jesum Christum.
2. Quia parum cogitamus de mercede, quam
Deus conferre vult, et magnis commodis inde
eminentibus.
3. Quia parum idem cogitamus, et sentimus toleran-
tiam et passionem quam Dominus noster Jesus Christus
sustulit pro nobis. Hactenus Gerson.

364.

Lib. 2. Veremed: 2° claud: Quo Tentatio.
Poterit quilibet sanè, et semimortuus ad hanc
reuiuiscere; In aduersis, in tentationibus se solus
et uel sola armatus patia ob amorem Dⁱ, hosti-
bus suis superior euadere.

De in charitatem, ex qua iacula contra
quoslibet tentationis insultus eiaculeris, expe-
ditis, proponamus: Prius, quo communiter ten-
tatio et afflicto agenda, inter que Patien-
tia primas habebit, docebimus.

Facit hoc Caput et Sequens ad Cap:
Ceterisignè Voluntas.

CAP. XIX.

Patientiam in tentationibus et aduersis
commendamus: Item iacula in promptu
contra quemlibet cuiusuis tentatio spmⁱ
emittenda, proponimus.

Remedij unire 7um.

Quam cequo et lubente animo, quia, et patienti

Cap. XIX. Patientia. asacula c̄ p̄ta. 365.
Serena tentos, iucundissima proxiis similitudi,
ne, que Chauleri est in germanico serm. de festo
corporis Christi, super uerbu Qui manducata meam
carnem, p̄te paucissima tedocemus.

Manducamus nos Christum, et à Christo mandu-
cari nos debemus.

Manducata te Deus, et dente commisit, si pre-
mit, si torquet, si affligit cor tuum et conscientiam. Non
solum ipse suam nos manu uellicare solet et uerbe-
rare, sed ab omnibus omnino creaturis carri-
gari nos uult et emendari.

Agitari hominem, perinde ut feram aliqua sil-
uestrem à canibus uenaticis oportet, que dignus
et expectari Caesaris aut Regis faciat prandium.
Plurimam huius fugam et errore uario à canibus de-
surgata, et probe notata dentibus, gulam longe
mauoris regiam irritat, quam que mansueta
et manu mactetur humana.

Rex, cui tantum delictum est, caro uenae parua,
petit est, Primus huic, ad hanc artem sui uenae
lunis, est diabolus, qui uariis artibus et tentibus

366.

Lib: 2 De remed: 2^a class: Pro Tentatis,
hominē insectat: Nullibi non subitq̄ adest, et
nunc Superbiam, Avaritiam, mox Luperiam
hac et illā arte, mille semper uicaru' gnarus alia
atq̄ alia imittit uitia, et quid diffidentiam
Tristitia, pro hominē, quibus infelix preda fit.
Accedunt; Mundus et homines, qui miri te ubi
proscindunt, iniurijs exagitant, persequunt et
ubiq̄ proscribunt. Hymen tandem cum his facit
naturā teus congenita prauitates; tui ipsius
defectus et imperfectiones.

Genitor Deus his te si canibus insequitur
Patientiam quam tui magnis tibi literis
formo, saluet.

Tria mihi praesta, et alteru' te subumditam,
Primum.

Miserere hominū, qui te malū et scelera
proclamant; et exemplū Chri' secutus in
Caelo se corde clama: Creator omnium Deus,
ignosce mihi et omnibus Inimicis meis.

Secundum.

Cave, dum te Canes persequuntur, ne et ipse Canis
fias, oblatrando, murmurando. Vbiq̄ locorum
huc Canes Deus habet; In Murijs, in Mundo,
in Laribus, in Urbibus, in siluis, in campis.
Est est, iterumq̄ est, et erit semper, ut fera
siuestris instar, te Creatura omnes venent;
Circas admittet; sunt Venatici Canes, sed Dej tui
sunt, qui non aliam ob causam in tali te uenoe
delassat, quam ut Ceruus ueluti anselus et
sitibundus ad ipsū unū seu uicentū Aquarū
fontem contendas.

Tertium.

Eaque pateris mala seu Aia seu corporis
silens hanc tege. neq̄ signis, neq̄ uerbis queru,
hous alijs multū uenonoris ineptus p̄co.

Hoc et Blossius in Explicōe p̄ditionis Dni
p̄l. 91. religiose, siquid aliud, uetat.

Attente multis est, si cordis aliqua sentiant
temperatam, remorsum, inquietudine, tentos
continū confessorios clamant, et aduent;

368.

lib. 2. de remed. 2° class: Sed Tentatio,
fundunt, que in animo sunt, querunt; aut et
ut confiteri possint, rogant. Solatiū in tempore
presens et fortuitū capiunt. Non satis est,
ex ultima Hispania ueniat alijs, et hinc oes
miserias suas deponant: ad eū ipsi dulce et volupe
est, saltem esse cui quid narrent, licet non sit
qui uulnori mederi possit.

Ad his ego quod Plotius: Millies confiteant, mille
millibus alijs aures querelis impleant, cum ubi
solatiū fuit et abit voluptas. vix durat quam
tecul homo est.

S. Catharina Aorna Genuensis Confessarij
tibi tuū permittit, cui et afflictiones et contritio
cordis reuelas. ~~Ita~~ Ita enim in Vita
eius c. 29. fol. 120. grece, ex Italico transtulit
in latinū P. Mathias Thanner Carthusianus.
Monni (scilicet Catharina) Amicos suos, ne
contritōem uel afflictionē quantamcūq̄ tantū
cuiqua' aperirent, nisi confessorijs suis, huius
enim Animi occupationem fortassis à Deo

Cap: XIX. Patia: & Jacula i peccata. 369.

ere profectam, eorū ab aliquo defectu confirmare,
quem admittent, si eadē uacarent.

Nec supra si hū illgar' glorius contrarius
est, nisi si eadē tentatio unū horū, uno die
sepius recurrat, tu toties confedam' adire uelis;
sic enim non ita ad rem non faceret. Confessio
enim n' facit, ut nullus patiaris tentēs. id
quod sales putant tibi contimiler.

De non proximo cuiuis te aperias. Sile,
mi homo, tace. parere; nec oculus feri aut vulg
vob' loquar' siquid animus torquet. Hoc est
Crucem, quam tollendam et altè humeris
ferendam, tuncpè Chr' et toties imperat, deponere.
Sed heus, tu bona Anima; Ita, persea, perfer et
obdura, expecta in humilitate, in patientia donec
qui cruce te affixit, ueniat ipse, et te de tali
tua cruce deponat. Officit plurimum, intimas
ita omnes ubiuis et cui libet garrere afflictiones;
Cesar' Chaulery in Dnica Xij post Trinitate.

Lib: 2. Ieremias: 2^a Clas. Pro Tendatis.

370 Cum modo tu semper intra te ueraciter et simplici-
sentias, quod nihil uelis, neq; desideres nisi Deum,
et quod Deo placeat, nulla nocetis tibi praedura.
Fac saltem quod facis si pluuie, si grandines
turbato caelo cadunt. Nunquid sub tectis fugis
et patienter uel expectas donec typica tempestas,
uel si expectare longius consilium hominum non sit per
ipsam imbrem et modicis grandines, uel tam patienter
quam ueste bona et crassa tectis, proposita uiam
emetiris.

Ita si pluuie si grandines afflictionum Animum tu
obruunt, sub tectis diuinae uoluntatis in patientia
te recipe, expecta finem; aut per modicos imbres
perge et urge uiam; te petant aquae, mactas; lauant
non premunt, non sternunt: nihil hoc est pati,
ridemus ad hoc facta.

Sic age, etsi tempestas una hebdomada, uno aut
sex mensibus, unius anno; oro dicat, si tota
uicia si duratura.

Patientia ergo scitu optimus est, quo hostis

Cap XIX. Patia. et Jacula i peccata. 371.
excipias ictus et vanos reddas. Sed non satis est
eludere ictus, et uulnerare, stemere doli, ut possis,
et hoc esse frivole gladio; ecce! Jacula in manus dantis.

II.

Jacula pia, contra potiora peccata
et horum tentationes. /

Contra Blasphemice tentationem u.g.

Contra Deum, B. Virg. Sctos. Fid. e.

Jaculum 1um Eremita cuiusdam.

Di Diabolo: Tibi, et super te, Inimice nequam
in hac tua blasphemia, ego nihil in ea habere uolo,
sed Dominum Deum meum ego adoro et uenero, et in ipso
credo.

Jaculum 2um

Qua S. Brigitta a Christo accepta. Revel. lib. 2. c. i.
et ualeat ei contra quamlibet suggestionem diabolicam.

Quia Diabolus tentat te, ait Christus sua Brigittae;
Dic ei ista tria.

1um Verbum Dei non potest esse, nisi uera.

372. Lib: 2. Remed: 2° class. Pro Tentatis.

2um. Deo nihil est impossibile.

3um. Et tu Diabole non poteris mihi dare talem
feruorem charitatis qualem dat mihi Deus.

Jaculum 3um

Gerson ait; Signu' S^ci Crucis corporis forma.
Aqua telustrali asperge.

Vult ut hanc Oratiunculam recites, que sic habet
Oratio.

Dne Deus meus, grauius et inuitissime tolero
hanc tentationem; in quia multum peccavi, iudicatus
est ut multum affligar; confidens Dne quia tam
forte certamen mihi committis, quod et inter
magnos et electos tuos milites velis computare
me indignus. Si igr' Dne est tue voluntatis, ut
hec tentatio dura me lapsifer n' recuso labore,
sed suppliciter rogo ut tribuas seruo tuo virtutem
iugnandi et vincendi; ne ei unquam in eternum
consentiam. Gerson in Remedijs e' blasp. p. 3.

De Exercitijs deuotorum simpliciu'.

Cap. XIX. Patia. et Jacula e peccata. 373.

Jaculum 7um.

Est, ridere, non curare, contemnere, non respondere
aut litigare multis, cui Diabolo aut eis suggesti,
omibz. Superbus nimis est Diabolo, non manet
ubi non colitur; fugit, si irridetur et conpuitur.

Contra desperationis cogitaz:

Jaculum 1um.

Quod Catharina Senensis in Diabolo, obyeictz
perseuerare eaz in bono non posse reuertit.
Suis in Vita, mensa Aprilij.

Ego non meus, sed Dni nri Iesu chri uiribus
nitor.

Jaculum 2um.

Mentiris Diabole, aliter ego credo, et spero.
In nomine + Patris et + filij et spiritus + scilicet.
Pro Jaculis hic seruiunt flammule. Spei supra
posita c. 7.

Contra Luxuriam.

Jaculum S. Ecclesie.

Reigne S. spūs renes nrās et cor nrām Dnē ut tibi
caroqzē seruiamz, & mundo corde placeamus.

374. Lib: 2. De Remed: 2° clas. Pro Tentativis.

Jaculum 2^m. Brigittae,

quod à D. Virg. Maria accepit.

Jesu fili Dei omnium cognitor adiuva me, ut in
cogitationibus uanis non delecter. lib. 6. Revel.
c. 94.

Jaculum 3^m

Satharino Senensis, quod Demones dixerunt; Impu-
ros ignes ipsius cordi subire se niqua, sed daturus.

Mihi non solum has sed et alias molestias pro
nomine Saluatoris perpeti, iucundum et delectabile
est, quatenus quidam ei uisuerit Maiestatem.
Suius in Vita.

Jaculum 4^m Davidis.

Cor meum crea in me Deus, et spiritum rectum
innoua in uisceribus meis. psal. 50.

Vel.
Quid. Fiat cor meum immaculatum. ps. 118.

Vel
Fiat cor meum et corpus meum immaculatum tibi Domine.

Jaculum 5^m.

Neque Anulorum, neque molles, neque masculorum
conuictiores regnum Dei possidebunt. 1. Cor. c. 6.

Cap. XIX. Patia. et Jacula c̄ peccata. 1. 375.

Vel.

Omnis fornicator, aut immundus, n̄ habet hereditatem in regno Chr̄i et Dej. ad Ephes. c. 5. v. 5.

Jaculum 6^m. Gersonis.

Cum contemptu diabolo dicas: Immunde spiritus, siquid potes, amplius et faceres; Ego te non curo, quia Dnm̄ Deū meū, ne tibi unquam consentiam in adiutorem inuoto.

Dicit Gerson se nosse personam, quae per huiusmodi irrisionem facile uiceret.

Contra superbiam.

Jaculum 1^m.

Scriptum est, dic: Deus superbis resistit. Jacobi 4.

Jaculum 2^m.

Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos Luca. 1.

Jaculum 3^m.

Non habitabit in medio domus meae q̄ facit superbia. ps. 7.

Si tentaris unā gloriā!

Jaculum.

Non nobis tne, n̄ nobis, sed nomini tuo da gloriā.

376. Lib: 2. de remed: 2° class: Pro Tentatis.

Si tentaris in facto bono.

Jaculum.

Servus inutilis sum, quid debui facere, feci. Luc. 17. v.

Si de pulchritudine superba sit cogitatio!

Quid superbis terra et cinis? ^{Jaculum.} Ecl. 10.

Vel. Pulvis es, et in pulvere reverteris. Genes. 3.

Vel. Comparatus sum luto, et as similatus sum faville et cineri. Job. 30.

Vel. Omnes homines terra et cinis. Ecl. 17.

Vel. Fallax grā es vana ^{et} pulchritudo. Psal. 31.

Si de ingenio!

Jaculum.

Stupidus est: Stultissimus hū vinctus. Psal. 30. v. 2.

Si de sapia et scientia!

Quid dicit sapiam, et nō nō scit, serm. 1. d. 3.

Vel. Stultus factus est omnis homo a scientia. Jerem. 51.

Vel. Siquis videt inter vis ^{et} sapiens in hoc mundo,
stultus fiat ut sit sapiens. 1. Cor. 9. v. 18.

Cap. XIX. Patiã. et jacula c̄ peccata. 377.

Vol. Sapiã huius mundi, stulticia c̄ ap̄ Deu. ibid. v. 19.

Vol. Dñs nouit cogitões Sapien̄t̄ qm̄ uano s̄. ibid. v. 21.

Si de aulex̄is uestibus?

Abminabun̄i me ^{Jaculum.} uestimenta mea. Job. 9.

Vol. In uestitu ne glories unqua. Eccl̄i. 11.

Si de diuitijs?

Jaculum.

Diuitias si effluant, nolite cor apponere. ps. 61.

Vol. Mortuus est diues, et sepultus est in inferno. Luc. 16.

Vol. Ve uobis diuitibus qui habetis consolõs. Luc. 6.

Vol. Diues difficile intrabit in regnum celorum. Mat. 19.

Vol. Qui amat diuitias, fructus n̄ capiet ex eis. Eccl̄i. 2.

Si de natalibus, et nobilitate?

Ex nihilo nati sumus. Jaculum. Cap. 2.

Vol. Nunquid n̄ filius femini eȳ s̄ul̄ (ait Saul) de
minima tribu Israël, et cognatio mea nouissima,
inter oēs familias de tribu Benjamin. 1. Reg. 9.

Lib. 2 Peremes. 2^e class. Pro Tentatis.
378. Si de dignitate et officio?
Deposuit potentes desere et exaltavit humiles. Luc. 1.

Contra Avaritiam.

Jaculum.

Multos perdidit aurum et argentum. Prov. 8. v. 9.

Jaculum.

Vel. Neq. Avari regnum Dei possidebunt. 1. Cor. 6.

Vel. Avarus, quod est doloris servitus, n. habet hereditatem
in regno christi et Dei. ad Epist. c. 5.

Vel. Avarus nihil esse celerius. Ecclesi. 10. v. 9.

Vel. Nihil est iniquius quam amare pecuniam. Eccl. 10. v. 10.

Contra furti tentorem.

Jaculum.

Neq. fures, neq. rapaces regnum Dei possidebunt. 1. Cor. 6.

Contra Invidiam.

Jaculum.

Invidia contaminatus erubescas. Ecclesi. 31. v. 16.

Cap. XIX. Patia. et Jacula e' peccatu. 379.

Vel. Caruul' occidit Inuidia. Job. 5.

Vel. Vita carniu, suauitas cordis, putredorsium
inuidia. Prov. 14. u' 30.

Vel. Inuidia Diaboli mors introiuit in orbz terraru:
imitantur autz illud q sunt ee parte illius. Sap. 2.

Contra gram.

Jaculum.

Gra viri iustitiam Dei non operatur. Jacobi 1.

Contra gulam

Jaculum chii.

Scriptur. Non in solo pane viuunt homo; sed in omni
uerbo quod proierit de ore Dei. Matth. 4.

Vide et infra. fol. 387.

Contra vini appetitum.

Vel. ebrii regnum Dei possidebunt. 1. Cor. 6.

Vel. Ne intuearis vinu qn' flavescit, cui spectaueris
in vitro color ei: ingredi' blandè sed in no uisims
mordet ut coluber, et si regulus uenena diffundet.

Prov. 23.

380. Lib: 2. Veremed: 2^a class: Pro Tentatione

Vel. Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnis
meam. Eccles. 2.

Vel. Vinus et mulieres apud stultos faciunt sapientes
Ecclesi. 19. v. 2.

Vel. Quam sufficiens est homini erudito Vinus exiguum
et in dormiendo n' laborabis ab illo. Ecclesi. 31.

Vel. Ve, qui potentes estis ad bibendum Vinus et Viri
fortes ad miscenda ebrietatem. Jsaie. 5.

Vel. Nolite inebriari Vinis, in quos est luxuria. Epist. 5.

Contra lingua tentoes.

Si tuas matericere!

Regi materici regni Dei possidebunt. 1. Cor. 6.

Si susurrare.

Non appelleris susurro, et lingua tua ne capiaris
et confundaris. Ecclesi. 5.

Cap. XIX. Latia. et Jacula c̄ peccata. 387.

Si esse bilinguem!

Jaculus.

Insuperbia et contumelia hereditabit bilinguis.
Eccl. 6.

Si multa loqui!

Jaculus de quo

Quaest. Beata d. Virgo Dei parens. Revel. lib. 6.
c. 94.

Si te delectat loqui, dic: Jesu fili Dei, qui coram
Patre tacuisti, tene linguam meam donec cogitem quae
liter et quid loquar.

Davidis

Vir bilinguis non diviget in terra. psal. 17.

Pol. In multiloquio non decet peccatus. Prov. 10.

Pol. Siquis autem putat se religiosus esse non verum.
Scribens linguam suam, sed tenens cor suum, huius
vana est religio. Jacobi. 1.

Pol. Mort et vita in manibus linguae. Prov. 18.

382. Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tematib: 1.

Si loqui turpia, scurrilia!

Jaculum.

Nec nomines in vobis turpitud, aut sceler
loquens, aut scurrilias, que ad rem non p^otinex
W Ep^o Ser. 5.

Si loqui otiosa!

Jaculum.

Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homine
reddere rationem de eo in die iudicij. Matth: 12.

Si detrahere proximo!

Jaculum.

Detradens, secreto proximo suo, hunc p^osequer. ps. 37.

Vel. Remoue à te os pravus, et detra sentia labia
line pravul à te. Provib. 2.

Vel. Abominatio hominum detractor. Provib. 29.

Vel. Nolite detradere alterius fratres, qui
detradit fratri, detradit legi. Jacobi. 4.

Si murmurare!

Jaculum.

Custodite vos à murmuris que nihil p^odest. Sup. 1.

Cap. XIX. Patia. et ducula c. peccata. 1, 383.

Contra Acediam et pigritiam in bonis.

Jaculum.

Clausa est ianua, nescio vos. Matt. 25.

Vel. Vade ad fornicul' o piger. Prov. 6.

Vel. Crecentes semper mendaces, mala bestia,
ventres pigri.

Contra nimium timorem.

Quae de spe supra sunt allata, seruiunt.

Contra curiositatem oculorum.

Noli circumspicere in vicis civitatis. Ecl. 10. 9.

Vel. Averte faciem tuam a muliere compta, et ne
circumspicias speciem alienam. ibid.

Vel. Oculus meus depredatus est a nimal meo.

Ahren. 3. v. si.

Vel. Averte oculos meos ne videam vanitatem. ps. 118.

Contra curiositatem aurium.

epi aures tuas spiritus, lingua nequam noli
audire. Ecl. 28. 1.

384.

Lib. 2. Veremed. 2^a class. Pro Tentatis.

Si tentaris ut aliquid opereris, vel,
quiescas, vel comedas.

Hi

Quod S. Brigitta B. V. Maria docuit, nimirum:
Jesu fili Dei, qui ligatus fuisti, rege manus
et omnia membra mea, et ipse mea tendant
ad bonum finem. Revel. lib. 6. c. 94.

Si ad locum, vel negotium, vel hominem
eundem ubi, in quo, apud quem,
sit periculum peccati?

Jaculus

Vide fol. 257. De actib. Charit. Periculum 2°.

Fiat D^{ns} cor meum, et corpus meum immaculatum.

Contra vanam in re aliqua
delectationem et gaudium.

Jaculus

Delectare in D^{no}, et dabit tibi petitiones cordis tui.
psal. 36. v. 7.

Vel. Ego vero delectabor in D^{no}. ps. 103. v. 34.

Vel. Anima autem mea exultabit in D^{no}, et delecta.

Cap: XIX. Patia. et iacula è peccata. 385.

Vivit super salutaris suo. psal. 34. v. 9.
Vel. Ego autem in Dño gaudebo, et exultabo in
Deo Jesu meo. Habuc. 3. v. 18.

In firma memoria iacula hoc seruentur,
que expedite figendo inimico deprimas si
opus fuerit. Ita Christus ipse tentatus in deserto
tribus talibus iaculis insolens horrem con-
fudit et confudit, pauculis scilicet ex Scrip-
tura versiculis in ipso revertis.

Caput XX^{um}.

De Virgine et Optima hominum pec-
catorum matre, D. V. Maria.

Demonstrat summa eius misericordia; et
quomodo ab ea quidvis à quovis impetrari
possit, presentim per Salutationem Ange-
litum, per Rosarium, per Psalterium.

Remed. ordine 15um

386. Lib. 2. Peremes: 2^a classis. Praesentatio

Incredibilis ^Imiseri cordia Mayne Matris
eius peccatores.

Revelatio 1^a.

Ex lib. 6. Reuel. S. Brigitte c. 117.

Nullus est tantus peccator (ait Dei mater ad matrem
Brigitteam) nec in tam uili opere positus, quin si in-
uocauerit me in adiutorium, ego iuuabo eum. Quod
enim opus est uilius quam curare caput scabiosum
Siquis inuocet me, ministrabo adiutorium ut munder.
Quid u' uilius instrumento illo, aut horridius quo
crassitudo terre eicit de stabulo super currum!
Siquis inuocauerit me, ego iuuabo eum. Quid
uerò uilius quam lauare plagas leprosi! quicumq;
inuocauerit me, ego non dedignor tangere et
ungere et sanare plagas suas.

Revelatio 2^a.

Ex lib. 4. Reuel. S. Brigitte c. 32.

Nullus est (loquitur ipsa Dei mater) talis ac tantus

Cap. XX. De misericordia D. Viry: 387.

peccator in mundo, qui dicit corde, quod filius meus
Creator et Redemptor omnium, est sibi amicissimus
in corde et intimo, quin non statim parata sum
venire ad eum, sicut mater charitatis ad filium
amplectendo eum et dicendo; Quid, inquit, fili placet
tibi? Quin etsi promerisset profundissima inferni
poenam, haberet tuam voluntatem nihil curare de
honoribus mundi, nec de cupiditate et voluptate car-
nis, quam detestatur Ecclesia, nihilque desideraret
nisi solam sustentationem suam, tunc ipse et ego
statim esdemus bene concordet. |.

Revelatio 2^a

Ex lib. 2. Revel. c. 23.

Sicut cor de membro corporis infirmo non gaudet,
antequam iterum receperit sanitatem, et receptam
sanitate plus letatur. Sic ego quantumcumque homo
peccat, si ex toto corde, et iura emendat ad me re-
versus fuerit, statim parata sum recipere reuer-
tentem. Nec attendo quantum peccaverit, sed cui

388.

Lib. 2. Veremed: 2° Class: Pro Tentatus.
quali intentione et voluntate redit. Ego uxor
ab omnibus mater misericordia, Verè filia,
[ad Prigitta' huius] misericordia filij mei fecit me
misericordem, et misericordia eius uisa compati-
entem. Sed miser erit, qui ad Misericordiam
tuam possit, non accedit.

Visio B. Gertrudis, quam habuit
festo Assumptæ D. Virg. in Cœlum.

Ex lib. 7. Intinuat: diu. piet. c. 29.

Sub sacro Missæ officio ad Collectam hanc: Deus qui
Virginalem aulam B. Mariæ Virg. in qua habitaueris,
eligere dignatus es, da quæ, ut scia nos defensione
munitos, iucundos facias suo interesse com-
memorationij e. Vidit Virgine' matrem benignè
expandere palli' suu', quasi ad suscipiendos oes
ad se confugientes in speciale patrocinium.
Adducebant Angeli et stabant eidem omnes
personas, que se speciali deuote uel orationibus
ad idem festu' deuote preparauerunt, in specie
Iuuenularu' speciosarum. e

390. Lib: 2. Veremed: 2° Clas. Pro Tentabit.
dixit: Maria Virginiti filij mei gloriosse
genitrici à bonitate mea concessum est pp
incarnati verbj reuerentiam, ut quicq̃ et
peccator ad ea, cu' deuota uenero recurrit
nullo modo diripi ar' à Diemone infernali.
Hec enim à me est elata, parata, et posita
tqm' esca dulcissima ad capiendos homines
et precipue Animas peccatorum. f.

S. Bernardus serm: de Assuptione.
Nileas misericordiam tuam Virgo beata, qui te
huis in necessitatibus inuocata, sibi unquam
meminerit defuisse.

S. Thomas Aquinas,
Pauca ante mortem diebus asseruit; Nihil
à Deo petisse per B Virginem, quod non im,
petauerit. Philip. Doultreman ep. Ritu: 7 Marty

Thomas Kempensis de disciplina
Australium c. 17.

Quicquid habere desideras, per manus B Mariae

Cap. XX. De misericordia D. Virg: 391.

humiliter roga, quia per eius gloriosa merita
iuuantur, qui in purgatorio sunt et in terra,
Ecce principium capituli. Nisi Maria quo-
tidie cum sanctis in Caelo pro mundo oraret,
quid Mundus adhuc stare posset, qui tam multis
peccatis Deum offendit, et tam parum se emendat!

Ipsius Virginis de peccatores

Proximiissima

Per os Thome Kempensis in soliloquio
Anime c. 27.

Ego sum inquit, mater misericordie, plena chari-
tate et dulcedine. Ego peccatorum scala, reorum
spes et venia. Ego mortuorum consolatio, et sanctorum
specialis letitia. Venite omnes, iusti, et pec-
catores, rogabo pro vobis Patrem, rogabo et filium,
ut respiciat vobis per spiritum sanctum. Nullum
peccatorem despicio. Ecce, ego sto inter Caelum
et terram, inter Deum et peccatores, et ne Mundus
insepereat, precibus meis obtineo. /

392. Lib: 2. Verem: 2^a clas. Pro Tentatis.

Reuelatio

Prouello cuiusdam Marice sponsi facta.

Ex Alano Rediviuso Andrea Copensteini
p. 2. c. 7.

Mundus iam pridem defecisset, nisi B. Maria
suo cum sustentasset patavinis.

Alia.

Deo deamat salutem cuiusq; peccatoris, ut parata
esset, si uellet Deus, quotidie proas Mundi
et Inferni perpeti (abiq; peccato) pro cuiusq;
satisfactione.

II.

Omnia aq;id Deus Mariam posse,
et per eam omnia impetrari
scijsdem dictis de Misericordia, quib; liquet, sed
eadem unâ et alterâ Reuelatione eleuentur.

Reuelatio.

S. Maria, quicquid à Deo petierit, protinus
impetrabit; quicunq; quantu m unq; quoties,

Cap. XX. De misericordia D. Virg. 393.
et quicumque obtulerint petendo contrarium.

Altera.

Sic ordinavit Deus, nulli se misericordiam
facturus, nisi ad plenum votum S. Mariae.

III

Per Salvationem autem Angelicam, ea
facillime ut quisque voluerit, habebit, et ab ea
nihil non expectabit. De qua nota quae
sequuntur.

S. Anselmi et Bonaventurae senso, ut supra
c. 8. de Praedest. fol. 267. dicitur Virgini devoty
perire n' potest, sed signum suae salutis habet.

Huius devotus eris, si hepi Angelicum illud
Ave dixeris. Tibi de Salute Angeli sic haec

Revelatio

Ex Alano Radicius c. 11. p. 2. Novello
sponsa facta.

I. Scias ex securi' iltigas, quod ex In' mora alijs
patefacias: quod signum probabile est,

394.

Lib: 2. Veremē: 2° class: Pro Tentatis,
et propinquū æternæ damnationis,
horrere ei atq̄ diari, et negligere salutatio-
Angelicam totius mundi reparatiuam. 1.

II. Habentib. uen̄ deuō ad hanc, hym̄ est
ordinationis et prædestinōis permagnū ad
gloriam. 1.

III. Propterea, qui tenet me in hac salutē,
semper me teneat, donec ad me in paradysum
pueniat.

Glorius uem in Canone Vice spualis. c. 18.
Fieri non poter, ait, ut pereat, qui Mariæ
seculus et humi lis cultor fuerit.

Ista esse vno ex millibus iucundissimis
Exemplis ad maior, tua consolation, probat;
In narra, Douthroman in Pedagogio Epiano
c. 26. de Cultu B. Virg. fol. 563.

Foernerus, Ep̄i deinde Bambergensis suffraganeus,
de suggestu palam clamauit, perire non
posse, quisquis Rej matris deuoty q̄tūdie

Cap: XXX. De misericordia D. Virg: 395.

Angelical aliquoties salutem recitaret. Inter,
fuit Concioni hereticis, dictum notavit, observavit,
et ab eo die et tam nova sibi sed expectata, doctri-
na, secutus Virginis frequenter quibus potuit
horis salutavit. Cypro post triennium ipso
suo Conceptionis festo Diva adest, ad peccatorum
confessionem faciendam divinumque epulis catholicorum
ritu humendum hortatur, quorum numerus describi
poteo illo erga se cultu meritis ceteris. Nihil de
reliquis timere iubet, occursum se à vita
abitu, animamque exceptura die et hora
quam filius reperisset. Ut dixit, factum est
Anno 1607.

Nota 2° et pretium unius Ave
Mari.

Sacra Deo Virgo, vitam totum fine conclusit, sed
septem ipsos dies tam graue sustinuit cruciatum
ut cunctae sorores admirarentur. Haec eundem
post obitum sorori sibi familiari apparuit, et

396. Lib: 2. Veremed: 2° clard. Pro Tentatis.
aperuit se esse in statu gratiae, ad id quod, si postea
redire ad corpus, et unum duntaxat Ave Maria
orare, transeundo, et in magna devotione, Ego
propter meritum illius unius Ave Maria
vellem adhuc sustinere tantum cruciatum per
dies septem, quantum sustinui ante mortem meam.
Oppenheim in Alano suo redimus. p. 5. c. 72. in fine.

Reuelatio.

unicum. Nulli dicuntur pretiosius se quam sub Colo
quicquid; aut quam, vel illud donum corporis, Animi
Vite, temporale. In Alano p. 2. c. 7.

Si paucis et exiguis numero repetita saluatio
tam valet et potest, quid poterit putas, Rosari
um, ut dicimus, quid psalterium quod die
ardentissimam mente oblatum? Supra fidem
ferè est quid consequantur quotquot hanc diui
na consuetudine tenent. Vt aut Rosarium
reciter cup. 27. de Orone vide fol. 485.

Cap. xx. De misericordia D. Virg. 397.

Sibi lesse in terra quod gratius sit Virgini
quam illud Angelicum Ave.

Quia quod Virgini placet, nunquam illa quod
tibi in votis erit tibi dummodo non contra
Deum et salutem, deprecabitur.

IV

Adpono tuæ pietati tres alias precatunculas
plene cælestes, duas S. Gertrudis, 3^{iam} S. Bri-
gitte, que plurimum pro illa Gabrielis saluta-
tione, Virgini placent, meritiq; et virtutis sunt
admirabilis ualde si bene cres.

Oratio
S. Gertrudis ad B. Virg. Mariam, in simili-
tudine candentis lilij sibi apparentis.

Aue candidum lilium fulgida, semperq; tranquille
Trinitatis, rosamq; præfulgida cælicæ ameni-
tatis, de qua nasci, et de cuius lacte pasci Re-
celorum uoluit; diuinis influentionibus Animas
nostras pasce. Ita Diua et Imagin Diuæ q; salu-
tavit. Promittit Virgo Mater tibi morituro

398. Lib: 2. Veremed: 2° Class. Pro Tentatis.
sua, presentiam et iucundissimū aspectus,
aliasq̄ mās grās. lib. 3. c. 19. Intimat. Divi p. 2
Gillm. Bredenbachy.

Oratio 2^a.

Laudo et saluto te mater beatitudinū, dignissimū
mū spūs hīi sacrarium, per dulcissimū cor filij
Chri, Dei Patris tuiq̄ amantissimi filij, orans
ut in omnibus indigentis et in hora mortis nobis
hucurvas, Amen. Videri cor filij hīi ad potan.
du' porrigi, quobis sic salutar' Virgo. Ita lib. 9.
Ins. di. piet. c. 46.

Oratio 3^a. S. Brigittie
ad D. Virg. plenissima laudis.

Gloriosissima Regina optendentis Cœli, ita quondam
Brigitta affata est: Ego sum Regina Cœli.
Insollicita es quōdā laudare me debes, scias pro
certo, quod omnis laus filij mei, laus mea est.
Sic ergo laudare debes me.

Benedictus sis tu deus creator omnium, q̄
in uterū Mariæ Virg: descendere dignatus es.
Benedictus sis tu deus, qui cū Mariā

Cap. XX. De misericordia D: Virg: 399.
Virgine esse sibi grauamine voluisti, et de ea
inmaculata carnis sibi potes sumere dignatus es.

Benedictus sis tu deus, qui ad Virginem
cum gaudio anime eius et omnium membrorum
uenisti, et cum gaudio omnium membrorum eius sibi
peccato de ea procedisti.

Benedictus sis tu deus, qui Mariam Virgi-
nem matrem tuam, post Ascensionem tuam crebris con-
solationibus beneficiasti, et per te ipsam eam conso-
lamouisti.

Benedictus sis tu deus, qui corpus et alia
Mariæ Virg: matris tue in celum assumptisti,
et super omnes Angelos iuxta Deitatem tuam
honorificè collocasti. Miserere mei propter
preces eius. lib. 1. Reuelat. c. 8.

Satis huc esse puto, nam singulari selegi
tuo quo te Virginis faciant Amatores, et
cultores; qui si fueris optimi tibi fiet.

400. Lib: 2. De remed: 2^a class: Pro Tentatis,

Cap: XX^j^{um}.

JESUS **M**ARIA
Sacrosancta haec nomina

In ore et corde

^{habere,}
Semper saluberrimu; ⁱⁿ mōtē qn̄ tentōes in-
fertant, aliōq̄ miseria. ^{et} Animi et
Corpus premunt.

^{Remediu' indigne i' hunc}
Laudo Pictores qui dulcis ^{ima} Nomina JESUS
et MARIA in sole pingunt. Sol tenebras dispel-
lit, illustrat et serenat via, recreat aegrotos,
calore Terra' fouet. Sic haec Nomina, contra
tentōes, scrupulos, Daemonz, et Animi quorū
mala, et corporis, cum primis valent.

^{Reuelatio}
Ab ipsa Virgine B. Alano de Rupe facta, de
^{utroq̄ nomine.}

Haec nomina JESUS, MARIA, duo sunt forma-
tes Charitatis, quibus torrentur et distorquentur
Demones: At piūm̄ mentes ijs purgantur, faciendū
deuotio, Caro castigat. Ex p. 2. Alan' ^{Mediū} c. 7.

Cap: XXV^m De nominib. Jesu, et Maria. 401.
Thomas Malleolus à Kempis in soliloquio lib.
c. 24. de ijsdem: Sit Jesus et Maria, inqt,
in tua semper memoria, et non timebis Inimici
iacula.

Quem, Diua sic tibi loquent, inducit eorū c.
Audito nomine meo, exulta in corde tuo, inclina
reuerenter, meq̄ saluta libenter.

Et paulo post: Pone me et Jesum sicut signaculum
super cor tuum; sicut signaculum super brachium tuum.
Stans igr̄ aut sedens, orans aut legens, scribens aut
operans, creber in ore, semper autē in corde JESUS
uerset et Maria.

Et in libro de disciplina claustralium c. 14.
Ut filius legis percussus ad suam matrem confugit,
ita ad Diua hanc Deij matrem uult te confugere.
Nam, ait, dulce nomen Mariae fiducia donat
inmoranti et nominanti.

De nomine Jesu S. Bernardus
pneclare, serm. 15. in cant. Cantic.
Nomen Jesus, ait, cibus est. An non toties

Lib: 2. De remed: 2° Class. Pro Tentatis.

confortaris quoties recordaris? Quid equi mentem cogitantis impinguat? quid ita exercitatos reparat sensus, virtutes roborat, Vegeta mores bonos atq; honestos, castas fruct affectiones Aridus est omnis animae cibus, si non oles isto infunditur. Insipidus est si non hoc sale conditur Si scribas, non sapit mihi, nisi legero ibi Jesum. Si disputes aut conseras, non sapit mihi, nisi hauerit ibi Jesus. Jesus mel in ore, in aure, melos, in corde iubilus.

Nomen Jesus medicina, cui idem Bernardus eodem serm. Si tristis es, si laboris in peccato, si desperatione tentaris, si cor durius tibi est, si ignavia, torpor, rancor Animi, Acedia te inuadit, pronuntiare nomen Jesu te uult. Est sua cuius ab hoc nomine salus.

Joannes Nider in suo Formicario lib. 1. c. 2. Cuius ex Imperiali oppido Sueuice Alhy à latronibus captus, et undenam eei quesi, ex Alex respon,

Cap: CCCXIII. De nominib. Jesu et Maria. 403.

dit: Bene; subintulit alter ex latronibus, Ergo
captus es. Ad hoc Viator: Ita sit in nomine
Jesu. Sed iterum latro; Nonna, quò ad nos, captivum
fortuna non sequetur. Nihilominus captivus
vixit ad m' nebulones, miro modo cautos ualde
elusive, acasie, et saluis rebus et corpore redijt
domum. Factus, ut erat, nomini Jesu, quò
uerà fide inustauerat, adscripsit. Quidni aliò
latrones hoc nomine, ex illorum aures eludere

Prohis!
Saluet nos nomen
JESU;

saluet
MARIAM.

709. Lib: 2. De remed: 2° class. Pro Tentatis.

CAP: CCXCij^{um}.

Passionis Omnia quotidiana memoria, efficacissimum remedium, vniuersum omnino Anima morbis et vulneribus sanandis, et Virtutibus reduendis sufficere: hoc nihil in toto orbe gratius ab homine fieri Deo: et nullus prorsus opus, nisi sanguine

Chri purpureus, multum placere.

Remedium numero 17um.

I Terra, mundus quod sciam, rerum alioqui omnium ditissima parens, mundus protulit Serbam, que una omnes sui nata corporis affecti male, aegritudines emendare. At inuenta est, aia que medetur malis omnibus. Atque primum in Caluarie beatissimo monte in summa, nam felicitatem, qualis est, uisa fuit, nunc toto spectabilis orbe, et uicina omnibus Amabilis sui copiam facit, passio christi est. Ita claris uerbis Thomas de Kempis: Passio Chri, ait, est tamquam nobis quedam Serba

Cap: Cccij^m: De passione Dni. 1. 405.

Aromatica, optimi odoris, dulcissimi saporis q̄
diligenter in corde præcoçitata tgm̄ in mortari:
oleo bene trita fortissimè spargit odorem, omnium
vitiarum morbum sanans et languorem.

In hac siquidem inuenies medicamentum Alio
tue, et plenus solatium cuiuscunq̄ presurae.

Sed oportet ut frequenter te in ea exercitas, et ee
toto corde te illi studeas conformare. Conc. seu medit:
26. de Chri: passione. 1.

Consentit S. Bernardus: Passio, ait ad Chri: tua,
ultimè refugium, singulare remedium. serm. 22.
super cant. Cantu.

Ludouicus Blosius Abbas Lotiensis in Canone
Vite spūatis c. 19. Consuls, ut an' omnia mentis
fideliter exerceas in his que Dni nr̄ Iesus Xps̄
pro nobis fecit, pro nobis locutus est, ac pertulit.
Nunquam enim inuenies tam presens remedium
aduersus Vanitatem et illecebrarum blandimenta,
aduersus passionum, affectionumq̄ vitiosarum
corruptelas, aduersus tentorum et calamitatum

406. Lib: 2. De romed: 2° class: Pro Tentatis.
procellas, aduersus trinitie ac pusillanimitatis depressiones. 1.

Numero, quas habet Virtutes ex potissimis, attende. 1.

Prima Passionis Inice
Virtus.

Sola Dæmonis vires potenter frangit.
Ipsius Orci confessio est, quem sic aliquis S. Ed.
mundus adiurauit: Adiuuro te per sanguinem
Christi, edic, quid illud est, quod plus tibi semp
nocet, et imperium tuum hominibus infertum
premi, vires frangit, et iniquos retundit ausus.
Illud ipsum, quod modo nominasti, respondit
Acheron.

2^a.

Liberat à tentationibus, et quibusuis
Dæmonum infestationibus.

Fuit, in quem nescio, sed fuit in homine sceleris
omnino purus audacior neque, Mhegethon:
quidlibet audere, moliri tentator, territare in
uisibili larua, in quiete præseuim nocturna

Cap: xxxij. De passione domini. 407.

dormituriem. Penè fuit ut uictoriam caneret
nigerrimæ hortis. Sed reperit alter quàm luderet Artz.
Sanguine Chri purpurauit serati partes omnes,
dicendo; Per uirtutem sanguinis Christi
nervanscas hunc terminum. Dixit, uicæ:
Styx reuersa antiquus lusura tuus seratum
aduertit sanguine xpi notatu. tentat huc et
huc accerum; huc et huc nequiquas agit,
et frustratus clamat; huc totum sanguis e;
huc totus sanguis est. Abijt nec redijt unquam.

3.
Valet contra desperationem.
Ita nræ felicitatis hortis Infirmi omis, S. Ca,
tharina Senensi nequiter cui diceret; Inutilis,
falsa, peruersa tua uita est; uelletq, animo pusilla
facta ut desperaret: hui unum uirgo mendacij
fabro obiecit: Ego, dixit, aperte Creatori meo
confiteor, me quotidie in tenebris fuisse, maleq,
uixisse; ueruntamen fiducialiter latitabo in
plagis Dni mei Iesu xpi, et omnium iniquitatum

Lib. 2. Veremad: 2° class. Pro Tenda dis.
 mecum maculas pretioso sanguine eius abluam,
 atq; tu scio desiderio iugiter gaudebo in ipso
 Creatore et Redemptore meo. Glorioso fugavi
 Nebulnem Viny. Plotius in Monib. c. 1.

4^a.

Est certa spes remis bonis peccatorum,
 Ita Chr^o S. Gertrudi. Quilibet proterit respirare
 in spem venie. (quamlibet et graui pondere
 peccatorum se senserit depressum.) Offerendis Des
 Patri meo mecum innocentissima passionem et
 mortem. Plotius ibid. et Salmar. Gra. in p. sinat.
 di. piet. lib. 4. c. 25.

5^a

Est Gymnasium Patientia. 1.
 Ita Elzearius Comes, rogatus cur iniurijs
 lacessitus et laesus subinde non irasceret?
 Statim respondit; Cogito Jesum passum. 1.
 Alianus scribit: Adolescens quidam diu
 Phum vendem ut Alianus scribit, audiuit.
 Reuersus in patrias aedes, quæsitus quid didicisset.
 Ostendam dixit, et nihil aliud addidit: Iratus
 genitor, filium flagris tædidit. Puer æstimate

Cap: xxxviii De passione Dni. 409.

tulit: Sarcus querenti patri; Hic inquit e Phi,
lorophia fructus tui, ut patris ira cominde possim
perpeti.

Ma tu in aduersis, te collige, et offensus ab
alijs tibi dic: Jesus meus, Deus meus passus
est, hoc ipse quid ego, tulit: patiar, feram
et ego. In hac Phia Chri, hoc fructus meo.

6.
Est materia sanctae Compunctionis:
Elisabetha, muliebri mundo regie splendida
ingressa templus, deposuit coronam, intruita
Chri caput incinctus spinis. Jesus meus
in spinis, et ego in auro? c.

7.
Est magna satisfactio pro peccatis
quidam.

Quidam in tremo align Chri: Siquis in re
condatione passionis mee lacrymas cu
deuote fuderit, ac si pro me passus sit, susci
piam. At sed oculus, ais, mihi nimis siccy
est, nec si tepas mille comidero, lacrymabo;

710. Lib. 2. Veremad: 2^a clas. Pro Tentatis.
Habet et voluntas, si oculis fons nullus sit,
Vndas hinc. 8^a.

Et optima fiducia in mortis articulo.
Terissini Vertinus: Si cupis bona mortem, singu-
lis diebus cogita passionem; quia nunquam Reg-
deserit in morte eum, qui in vita sine eum morte
admonuit.

9^a
Liberat à purgatorio.

Haec ille apud Caesarium mortuus frater Piori
huo apprensus refert: se recta relicto corpore
Lector imitare. / Caelum petivisse, idè quod vivus transeundo
Crucis Imaginem dicere hanc orationem
solenne habuisset.

Oratio si transis Crucem.
Domine, per illa amaritudine quam sustinu-
isti propter me in Cruce, mæxi qu' dia tua
egressa est de corpore tuo, miserere anime
meae in egresu suo.

Ex monte Philippi Botquien Franciscum

Cap. XXXⁱⁱⁱⁱ De Passione Dni . . . 411.

praestantissimi huius Montius in Evangelio
laminando operarij, potest aliquis tanta pie-
tate, tamq[ue] ardentem h[ab]ere certum meritum
passionum scilicet Christi accedere, et inde merita,
satisfactione[rum] Christi supererogationis et redunda-
tie tam religiose sibi usurpare, de offensa
dolendo, Passionem Sani unicum remedium ac
opem profitendo, adhibitis t[ame]n pro opportunitate
Sacramentis, Confessione sacra et Communionem,
et annis certis mille purgandus omnino
absolvatur et liberetur.

Scribit ei fuisse, cubitum eundem, et surgentem e
strato recitare solitum JESUS NAZARENUS
REX JUDAEORUM. In nomine Patris et filij
et sp[iritus] scilicet mortuus, defensus subito ab hostibus
Angeli ministeris, et vitae restitutus parentibus.
Borger de Passione Dni Cap. 2. in Corda Evangelica.

10^a
Est signum futurae beatitudinis.
Bonifacius Papa, VIII. cui assignat ante Cruci-

412. Lib. 2. De remed. 2° class. Pro Tentatio.
fixum oraret, cupidus scire, si eēt saluamoru
albo inscripius, et beatis aliqⁿ adnumerand
Crucifixi copiosissimus sanguis de latere fluuit,
et edictā voce Chri dicit; Sanguis iste tibi
sū in signum. Ex Rouij Annatibus in Baron
Condubito, padum amauit et coluit Deum,
et audire quod uoluit, inde promeruit.

Alias virtutes et grās in cumulu mitto.
Est incentiuū diuinij Amoris. Solatium in
tribulatione. fuga dissolutionis. Vitis recuperatio
temporū matorū praeeteritorū. Reuincitatio diui
me districtiois in iudicio futuro. mitigatio
ansie turbationis, et sustentatio durce in
crepationis. Plures uide in Enc. seu meditōe 25.
Kempensī de Chri passionē.

II.
Natiui huius herba Passio Chri ad oēs
Virtutes paranda sufficit.
Ad uitā melioris puritat, uis contendere, et

Cap. xxxij De Passione Domini. 413.

propius Deus tuus in hac terra per amorem
venire volestem! spinsa terere virtutum semitas
pretâ illâ fallacibus instratâ visis, mendacibusq;
floru' varioru' picturis ad omn' voluptat' peccat.,
totu' latis tritissimâ viâ! suâ tibi rosea carne,
purpureo sanguine, humanitate suâ ~~revertitur~~ ^{revertitur};
ma et tristissima passione Chri' Viam straviâ
et ianua' prœvit: per hanc eundus ad cetera
salutem pura. Den audis! erras, aberras
à Coelo quàm longis dimi. Sute malo sapere
faciat Sacerdos ille, quem Thaulerus, ^{de qua loquimur, passion} rem vile,
spinsam, pretiosa' minimè habuisse scribit, ~~proinde~~ ^{proinde}
occupari ⁱⁿ considerando Deo-homine nato ex patre
nunquam voluide, sed Aquile instar in divinitatis
solum se temerariu' duntaxat fixisse oculu', hârisse
in sublimibus, ea que sunt Dei solummodo, n'
ei Dei-hominis caligante mentis lumine con-
templari soliu' fuisse, sed frustra. Jeariu', addit,
viru' ruse suo frustra, in celus quod nescio
subitò delapsu', suo illi deinde casu humiliter

414. Lib: 2. De remed: 2° Class: Pro Tentabis:
sentire et ad passionem confugere didiciste, et in huius
verba ad Deum ~~verba~~ commotus orasse: Deus aeternus
et misericors, nunc tandem sero licet agnosco et
sponte confiteor me male nimis egisse. Ego te
hominem, miserimus homo lequi volui, sed homo
Deum, id est ad te neque Deum perungere mihi facile
fuit. Itarus infelix, scio, non dedidi semper tuam
ut hominis vitam, mortemque uiuendi mihi regulam
statuissim. In sermone de deo uis huius uerba: Beati qui
habitant in domo tua Domine. 1.

Ita tu perpetuo ut uerbum aliquod ex Euangelio
sanctum et certum habe, si displicet intueri, legere,
audire, memorare, colere, imitari vitam et
passionem Christi sepius, imo quotidie; celo
caput illud uideat tuum, uideat te simillimum fidei
Baptiste; in momento deturbaberis, et hoc uideat
Per hanc tuam uiam contende ire contende, hanc non
aliam Virtutes ambulent.

Alia S. Bernardus: quotidiana lectio Christi,
passio debet esse. Fuit hoc certe sanctis uita

Cap: cccij. De passione. bñj. 1. 415.
in hac o hñ terra, non horaria, sed continua, sed
æterna, inde docti, inde cœlestes euaserunt. 1.

Orbis ille totius Ecclesiastes Paulus. 1. Cor. 2.
Nihil arbitratus sum ~~ut~~ me scire inter vos, nisi
Iesum chrm̄ et hunc crucifixum.

S. Stephanus Eremita pluribus plura edifi-
cando animo doctè et disertè docentibus, solus
tacuit. Inuitatus ad dicendum: Nihil ego scio,
respondit, neq̄ vos audiri; nihil diu nœcruq̄ cogito
exiudes quàm Iesum crucifixum. e.
Satis multo nœuit, qui hoc uerè dese
dicere nœuit.

Joannes Durus Landspergius. Tom. 1. Anicæ
sermonum sub initium fere præfationis in Passi-
onem bñi hæc uerba habet:
Homo per meditationem Anicæ passionis
maiores utilitates consequitur, quàm per aliqua
alia exercitia corporalia in Dei acceptione.

Item de ex S. Bonauentura. Si uis homo de
Virtute in virtutem, de gratia in gratiam, de bono
in melius proficere, quotidie quanta potes deuoc̄

416.

Lib: 2. Peremed: 2^a Class: Pro Tentatis.
mediteris Dni passionem. Nilhil enim in Anima
ita operatur uniuersalem sanationem sicut
meditatio Passionis Christi. 1.

III.

Gratius et charius nihil est Deo, quam ipse
natum et passum animo uersare semper, in-
tueri ubiq; et imitari.

Lexander Albertus Magnus in Tractatu de
Missa, quem Landespergius memorato loco allegat,
qui profectio audacter ait, plus ualere uel sim-
plicem aliquam recitationem seu meditatio^{is} passio-
nis Chri, quam per annum qualibet feria 6ª ieu-
nare in pane et aqua; uel tergum conscindere
flagris, uel dietim psalterium recitare.

Imò opus non placet illud, sermè dixistis inutile
est quod in sanguine Chri non bene purpuratur,
absq; huius scilicet intuitu si fiat.

Hor scio, uel minimas cogitatio^{is}, uel uerba
et opera, ex corde Chri^m passu uolente, si profi-
ciscuntur, in uolentem referri librum: notari
minime, q; absq; memoria passionis Dominice

Cap: xxxij. De Passione Domini.

407

vel cogitas, uel operaris. In tilmannii Breiden,
bachij lib. 4. Innuat. di. piet. c. 16. lego, Chrm Dnm
gloriae suae throno sublimem uisui fuisse Gertrudi; et humilitatē
ad eius sacrosanctos pedes doctorem diuinij amoris Joan.
nem Eglistam, sedentem, consignare singula obsequia
impensa Deo, inpendente hebdomada diebus à Cygre,
gatione cui Virgo Antistes erat; alia nigro rotare
ex cornu q manu tenebat, hucro; rosed alia liquore
ex latere Chri hausto, ^{et ex his} a liqua partim atro, aureo
partim distinguere colore, uerū alia purū signare
auro, et inter haec et illa uacuas ubiq' relinquere
partes: Hoc extremū quid sibi uellet royanti
sponse, talia sponsus refert: Cum moris sit apud
Vos mihi tempore isto clouitis semper desiderijs et
Orationibus in memoriam mee passionis adesse,
singulas cogitōes et uerba quibus mihi deseruitis
diligenter feci conscribi. Locus uerū uacuus designat
quod opera bona que facitis, facere in memoria
passionis mee, non habetis in usu.
Rem nota; et q' seyn's cupus cloues, accipe,
ad rem hanc singularia.

418. Lib. 2. de remediis: 2° clas. 3. Pro Tentatis.

CAP. CXXIIII^m

Surca exercitia, quae quotidie à quolibet
in honorem et memoriam amarissime
Passionis Iesu Christi Dei nri

Pia ergo tibi et Sanctis iam olim an secula, hodie
multis recepta Viris et feminis subycio exercitiorum
in quibus diligens omni hora et momento esse pot
Semper erit ut in vno ex ijs, quicunq; et ubicunq;
his, Religiosus, Mundanus, Vir, mulier, sanus,
infirmus, quietus, occupatus, dormi, foris,
Vigil, dormiens ei, facillimè exerceas in ullo
tui aut operis tui quod pro manu fuerit, in omni
modo, inter ipsas ei Mundi risus, ferivitates,
convivia, alio nemine in te advertente.

Si ut omnes quos attulimus fructus, et insuper
alios plenà mensurà capias, illud te pramones,
quo practice in considerando aliquo Christi dolore
facto aut ubi requirunt, in quolibet tu subiecto
laeratio, et in vnica vniq; huius formae obserua, et
intende.

Cap: xxxij. Exercitia unice passionis. 419.

Via autem meditandi passionem
aut mysterium ex ea, sunt necessaria.

Primum. Audiendo quasi et videndo q̄ circa Christum
fuit, que facit ipse et suffert, ipsi compati et
condolere velis quanto potes affectu. Ad hoc
inuabit intueri Christi patientis Imaginē. Vel, imagi-
nare et viuere quasi corq̄ intueri ut plerumq̄ pingit.
Hoc si facile n̄ poteris, uel saltē n̄ s̄n̄ periculo eua-
gationis, nullo modo coneris corporali presentia
oculo tuo hincere presentia, Christum quia plus obicit
quā proderit. Potius spiritu spiritum cogita pre-
sentis. Multi enim personarum imaginatione et
Imaginationis aspectu plus turbantur et confunduntur
quā mouentur.

Gratiam lacrymarum si habes, utere.

Si durior es, hanc ipsa duritiam tuam patienti Christo
expone humiliter, et dolo dolere quia n̄ potes.

Plerumq̄ gratior ille Deus est, et plus prestat qui
dolere desiderat, quā qui se ipsa sensibilibiter com-
patitur quando et quantum uult. Cresce autem
dolor et compassio, si ique corpore exteriori, que

420. Lib. 2. Veremod: 2^a Class: Pro Tentatis.

interius a^o sensu, cu^m suis circumstantiis perpendi
Fieri potest simpliciter ordine illo historico, quo
quidlibet contigit.

Secundum. Cum charitatis affectu tanta in
te Dei tui charitatem attendas. Excepta totis ai tu
viribus amoris reddere vires. Sis paratus et promp
eodem modo quo ille pro^{te} quidlibet, et tu pro illo
patienter, amanter excipere, sustinere.

Augebis amorem si attendis quia propter te,
et tua n^o sua culpa tanta tulit, ut te in libertatem
vite caelestis assereret, solumq³ tibi antea clausu
rectuderet.

Tertium. Imitari studeas. Ne sis inter illos,
qui post multas et prolixas meditaco^{es}, post lacrymaru^m
et languissimas imbres magna sua cu^m dulcedine passu^m
recolunt Deum, sed in ullo proposito efficaci, sine
studio et singulari voluntate sequendi doctrinam
et exemplum a^o chris^{ti} datum.

De peccatis eni^m doleas, abstinere ab iis proponas,
constitutus preceptis divinis parere, imitari scisci:
ma charitatis, obedi^o sumilitatis, pacis^o exempla.

Cap. XXXIIII. *Exercitia Dnicæ Passionis.* 421.

Tota enim vita et passio Christi, vix quada[m], et durissima
est quam sequamur oportet. Neg enim triginta
tribus annis viscit, ut plurima tibi ferret, sed ut
ferre nos, et uiuere bene, doceret. Hoc ergo tu
Animo, studio, proposito, dolore, affectu accede.
Nunc ad ipsa accedimus Exercitia.

Exercitium primum.

Crebrius interdum signate ^{se} signo Sctæ Γ Crucis.
et ea que agis, trahas, que cupis, comedis, bibis.

Exercitium secundum.

Crucis aut Crucifixi, aut aliter dolentis Christi
et patientis imaginem frequenter cum deuota
intentione aspiciere. Hanc,
Incubiculo, in triclinio, in Musco statuere;
Suspensa de collo gerere, et ubiuis positam
transiundo si uideris, Christum ex ea pendens alloqui,
salutare, orare, reuereri, vel audire quasi de
Cruce salutaria loquentis.

Alloquere: Sic quodam die S. Petrus
inuita Crucifixum alloquitur est: Eia dulcissime

422. Lib: 2. De remed: 2° clas: Pro Tentatis.
creator meus et Amator, quanta et qualitate
pro salute mea hodie pertulisti, quod ego infide-
lissima, deus! uilipendens sic diem istum alijs occu-
pata praeteriui, quod hanc die tu deus ad memori-
am non reuocari, quod tu aeterna salus pro me sis
passus singulis horis, et tu uita uiuificans omni-
amore amoris mei sis mortuus. lib. 9. Inimul. c.

Saluta. Salue cruce preciosa, in qua deus
meus Iesus chris pro me uita, posuit.
Vel. Salue Iesu pro me pade. c.

ORA. siue dicendo laudes, siue petendo gratiam
aliquam. ut ille Eremita supra. c. 22. fol. 710.
Virtute passionis. 9°.

Audi, quid de cruce loquar tibi.
De cruce chris quid nobis loquar ut cogitare et
auribus mentis audire de beamy, Gerardem sua
dormit ipse chris his uerbis: Ecce! tui hic causa,
tam longus ab hoc tristi ligno, tam omnis opimenti
nudus, tam despectus, tam nulla in parte sanus
sed toto corpore uulneribus et discentibus perdes! Etia

Cap. cccij^{um} Exercitia Omniae Passionis: 423.

is est cordis mei in te Amor, tam immensus, tam
eternus, quod si è salute tua esset, ut que olim,
eadem et hac hora pro te ferrem, et alia nulla tibi
ad me uia foret, pro te sola, que pro toto Mundo,
subire promptissimè uellem. 1.

Reuerere et honora. Incurua genu. pone
pileum. humilia caput. suspira. da pium gemitum.
ad blandire. ut S. Gertrudis. Hæc ferreos clauos
de imagine crucifixi quæ, propè lectum semper habebat,
nocte aliqua in honno cui eei, extraxit, et illorum
toto redolentes caryophyllos inficit cui ardentis
amoris affectu. Tandem in amplexus capiens lignea
rucem, fixus in ea Deu' diu suauicauit, atque
ad m' pectori inflammato adpressu blanditijs
quibus potuit, amantor' delinuit; cui demum
ex uigilia fractior factu, prouide dormitura;
Vale dilecte mi, et habe bonam noctem, et
permittè me dormire ad recuperandas vires
quas in meditatione tecu' penè totaliter expendi.
lib. 3. Inuimat. c. 46.

424. Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tentatis.
In ipso ergo lecto habere ei tu potes, quod Sanctus
hanc fecisse uides.

Sunt Maria in quibus receptus est, ut in terra
lignas cruce inter brachia noctu teneant et dormi-
miant, hoc omnino fine, que huius abste fieri vol-

De collo suspensaz cruculaz gesta.

Exemplis S. Genouefa. Parisiorum et totius Gallie
proclurre sidus. Erat huius Virgo nimis cruce
signata, perforata, appensus collo circumtulit,
quem huius forte inuentus et sublatu inde S. Ge-
manus Epus Parisijs ipse tu iuuenula in
religiosu pignus gestandus donauit. Suriq 3. Janua

Faciliam huius ceus rui pre alijs Mundo
crucifixi Cappucini, apud quos grandiusculas
uideas e polito ligno, uel ad pecus, uel ad precarios
globulos ~~de~~ pendentes. Quamtu non orote penes
te habeas, sed ut memoria crebra eius q in cruce
prote huius, refricet.

S. Macarius, n' ille siluaru, sed vrbis et Ectie
Antiochene presul et Patriarcha, Scipioni quem

Cap. cccij. Exercitia dñice Passionis. 425.

manu gestabat, ut refert Surius X^o April. paruum
crucē imposuerat, quae illi ex iter agenti, et vigilantē
et dormienti, et quolibet agenti temp^{or} prestō erat.

Quidni tu idem cū postis facias.

Exercitium Quin.

Fundere certas et statas omni die preces, nunci
quinque honorandis plagis, nunci his et illis dolorib^{us}.
unde sacro effuso sanguini.

Singulis ergo diebus ad aris campani meridi:
anu, pulsū solis ardentius memento passionis
aliquid orare.

Ora quinque Pater et Ave, in honorem
quinque Vulnerū.

Clerico cuiādam regula et methodum uiuendi
diuinitus reuelata, S. Brigitta tradidit, et
iussit ad imperiū Dei, ut primū ex plunīs ^{causis ad Mattutinas} ~~tracitō et signis~~
se leuaret, flexis genibus quinque uicibus Paterni
et Aue Maria diceret, memor quinque vulnerū
Iesu Christi, et doloris sue dignissime Matris.
Reuelatō lib. 4. c. 80. Non in seculo persona

426. Lib: 2. Peremeo: 2° Class. Pro Tentatis.
que fundendis in templo precibus, in qua
quotidiana est, semper praemittit V. Pr' et Ave.
salutando Quinas Chri maiores plagas, quibus
gram Scti spūs ad reliquas preces implorat, ut
Deo gratiores locū penetrant.

Ad quinque vulnera Chri S. Gerardi
exercitium hoc fuit, pascendae
toti Ecclesiae utilissimum.

Quod tibi commendo, quotiescunq' quinas
salutiferi vris ditiſſimas plagas pie
ſcruas crucifixi.

Ab osculo pedibus pendens de ligno Dei, leui pedis
hiantem osculata plagam fuit, in emendatione ſcūm
omniū peccatorū, que ab uniuersa Ecclesia unquam
cogitationibus, desiderijs seu voluntatibus prauis
experuersis essent commissa. enixi Domini precatā,
ut dignissima emendatione, quā ipse totius mundi
peccata purgaret, proficua ipsi uellet.

Hinc osculo libavit vulnere pedis dextri, ad
sustentandum omnia quæ totius Ecclesie Christiani fideles

Cap: xxxij^m: Exercitia Divina passionis. 427.
uniuersi omisissent, in exercitatione utilium cogi-
tationum, desideriorum bonorum, ac sanctarum volun-
tatum, orans Deum, ut suppletionem illam quã debitu-
m e trabe pendens persolvat, toti donaret Ecclesia
in eundem negligentie supplementum.

Ad sinistra manus plagam cui osculo deprecata
est, quecumq; uerbis et factis totus mundus cui
iniuria Dei admisisset, cordialiter rogans quod
suspensus pro similibus delictis in cuius arbore pretus
cetero patri numerasset, idem largiret Ecclesia sue
in ueram emendationem.

Dextra, ab hac carissimã basilicã, et petijt
ut pro suppletionem negligentiarum, utilium uerborum
operumq; quos in orbe catholico passim quicunq;
homines contraxissent, sua dignissima pfectione
largiri dignaret in Ecclesia totius supplementum.

Eandem ad Annos ipsius ceteri domi,
alium lateris diuini vulnus, nimis, quantum
amore feruens, et cui osculo cor ferè ipse effudit,
intimè obtestata promptissimè suum in tua pia

428.

Lib. 2. De Remed: 2° class. Pro Tentatis.

Vota Humen, ut ex abundantia diuine pietatis
sue, post digna peccatorum emendatione, et sufficiens
negligentiam suppletionem, et merita sanctissime
conuersationis huius (quibus in seipso dignissime
resplenderet in conspectu Dei patris) ad cumulum
beatitudinis eterne superadderet Ecclesie sponsae
suae sanctae. Vid. lib. 7. Innuat. Di. pi. c. 27.

Eadem Virgo, uniuersa vulnera Christi assidue
salutare studuit; et semel subiunxit quinq; milli-
quadringentis sexaginta sex uicibus hunc Versu
Gloria tibi suauissima, dulcissima, benignis-
sima, nobilissima, Imperialis, excellentissima,
fulgida, semperq; tranquilla Trinitas, pro roseis
vulneribus meo uicem electi Amatoris. ☩

Mirifice delectatus Iesus, sic oranti super quodli-
bet uulnus flores aureo splendore conusos habens
spectabilis adfuit, et uulnerum horum saluationem
quanti faciat, et quomodo remuneraturus sit in
morte, si eadē et tu ita salutes, suauissime docuit
lib. 4. c. 35. Innuat. d. p.

Cap. xxxij. Exercitia dñicæ passionis. 429.

Salutandis tam his quinque maioribus, quam
vniuersis alijs uulneribus accommodatas admet
pysimas formulas seu preces passim in libellis
precurijs, latinis et germanicis esse reperire.

Quis et huiusmodi literis homo, absque multa arte
et ingenio, magno suo fructu quotidie uti uis et
quæcumque placet, singula membra et partes totius
corporis et anime Christi, à uertice capitis incipi-
endo, et ad usque infima planta descendendo salu-
tare, et millies benedicere se, exprimendo dolore,
quo membrum quodlibet affectum fuit, et orando
ueniam, quidquid in suo corpore per id membrum
deliquit. v.g.

Salue millies benedice Vertex Domini mei Iesu
Christi pro me spinis acutissimis coronate.

Saluete millies benedicti crines Domini mei Iesu
Christi, sanguine conpersi et crudeliter euulsi.

Crinibus ego meis attheu. hepe superbiui et
peccari: da, doleam o Iesu. et miserere mei.

Subiunge si placet.

Porra tibi suauissima. heu prima et uulnere.

430. Lib: 2. De remed: 2° class. Pro Tentatis.

Ita front, oculos, aures, nares, genas, os, labra, dentes,
lingua, barbam, collum, humeros, brachia, manus,
pectus, latera, tergyum, corpus, pedes, plantas
singulariter saluta, semper addendo quid quoties
pari passu sit, quid in illa tu peccaueris,
dolendo semper. Da dolea, o Jesu et miserere mei
vel subdendo Gloria tibi suauissima.

Tandem uos cogitões, uerba et opa hri ^{benedi}
dicendo.

~~Ad aternu, mille
prosepe, ut de
intellectu de
cogitationibus
Fi. hominid~~
O Jesu, ego et singulas cogitões tuas, quas ~~te~~
~~uocor~~ pro salute nrā habuisti, milles benedico
et adoro. Quidquid ego totā uitā mea cogitōibus
contra te deū meū, proximum meū et me ipsū
peccauī, uel alijs peccare feci, da dolea, o Jesu
quia te offendi summus bonus, et miserere mei.

O Jesu, ego singula ūba quae unquam locutus
es pro salute nrā milles benedico et adoro. Quidquid
ego uerbi unquam contra te deū meū, proximum
meū et me ipsū peccauī, uel alijs peccare feci,
da dolea, o Jesu quia te offendi summus bonus, et

Cap. xxxij^{um} Exercitia Dnicæ Passionis. 431.

miserere mei.

o Jesu ego singula opera tua ~~q̄~~ ~~et~~ ~~hic~~ ~~omittat~~
pro salute nra operatus es, millicies iudicis et aduers;
quidquid ego dum uiuo, operibus contra te Deum
meum, spiritum meum et me ipsum peccavi, vel alios
peccare feci, da doleam, o Jesu quia te offendi sum,
malum bonum et miserere mei.

Omnibus ego membris meis totius corporis
mei peccando, omnium membrorum tuorum immensos
dolores peperit o Jesu! et heu! singulis momentis
pario. Ecce! Deus meus, omnia ego membra
corporis et proutes animæ meae in obsequium et
laudem tuam perpetua offero, paratam in omnibus
ut te offendi, tibi satisfacere, pati, et tibi seruire.
Da gratiam o Jesu, et uoluntatem meam confirma.
Amen.

Vel, percurre globulos sphaerulas precarias
quibus mysterium dolorum tuorum honores. Potius
Sed dolens aut integrum psalterium offer:
et ut aliquid similiter cum patiente Christo patiaris,

432. Lib: 2. de Remed: 2° class: Pro Tentatis.,
ad quodlibet lue dolorem aliquod tibi inferre
potes, pro ut exercitium quintum infra ponendum
docet. ~~Post hoc nunciamus quod quidam dicitur~~

Relatio

de XV. Pater, et Ave.

Christianis in Anglia primis facta: eadem tibi
alijs diuersis, uno eodemq; tempore in vno pnsca
tibus à S. Iosepho Evangelista aperit, et ut uerissima
certissimam confirmat. Audi:

Siquis annis omnino quindecim in honore fuit à Deo
sanguinis omni die quindena Pater, totidemq;
Ave pie recitet, expletu reddet euoluto ter lustro
memerit, qui fuscus gutturus Romina sanguinis
est, et subiectas grās modo à mortali scelere sit
immunis à Deo poterit impetrare.

1°. Cres per annu Animas de cognite sua, quas
mori forte contigerit, ab eternis ignibus serua bit.

faciet Deus misericordia hanc spes per merita
vrorum oblatam in merita sanguinis fuit à
Redemptore.

Cap: xxxij^m Exercitia d'nicæ passionis. 433.

2^a Non ante h'm et uita' ponet, quia sceleris
omnis purus celo dignus, et Vitæ libro æternæ im-
scribendus h'isti queas.

3^a In partem meritoru', sortemq' gloriæ ueniet,
quæ est Laureola Martyrii, ex quociduna com-
passione cu' passio Chri', meritiq' passionis comuni-
tatione, perinde si suu' pro Chri' sanguine' profudisset.

4^a Quascunq' Animas defunctoru', dictaru'
precul' per modu' suffragij participes e' cupit, mi-
serante Deo purgantibus flammis exemptas celo
inserere potest.

5^a Si dicta XV. Præcæue firmo et fido pro-
posito ipsos æv. annos continuandi, incipit, anno
aut' primo, aliove, aut mense quocunq' in fata
concedat; præcipuas grâs laud' minis obtinebit
pro coepti voto, atq' pro completiois facto im-
petrauet. *St. Andreas Cyprianus in Alano Testinus.*

har incerta sunt,
quia præcæua
revelatione
inhibetur. præcæua
gratia prima
aliter exploranda
videtur

6.30. p. 4. fol. 401

Exercitium quartum.
Quoto mane, aut quâ commodu' est hora, ex

Lib: 2. de remedi: 2° class: Pro Ternitatis.
 Sacra Passione aliquid legere, et meditari.

Exercitium quintum. /

Quod quibusdam sanctis et B. Alanus perpetuus
 fuit, est, ut semper aliquid pro Christo sentias
 et patiaris; Si commode flagellare te non possis,
 pungere, uellitare, comprimere, ledere ungue,
 manus, aut brachium, aut pectus, aut femur.
 Ita docuit D. Virgo B. Alanum.

Exercitium sextum.

Speciali studio feriã 4ta in qua uenditus et captus,
 et 6ta in qua passus est cruci affixus est, ~~Christi~~
 Christi passionem uersare animo: his diebus aliquas
 facere mortificationes. esurire, subtrahere aliquid
 decibus, potui, durius dormire, rariùs loqui,
 abire paupere dextra mensa. audire sacrum,
 de passione Dni. e.

Exercitium septimum. /

Omnia que cogitas, desideras, loqueris, operaris
 intendi, in honore Passionis acerbissime, Christo

Cap: xxxij^m. Exercitia hinc Paschonis. 435.

ferre.

Sicut, ait. Vulturus homines summus dei
amicus, fuit plus quadraginta Annis colendis agris
deditus, nec alia dum vixit coluit artem. Precatur
ex colerem Deum, aperiret, si placeret diuinitati
huc, ut reliqua sibi vitam quietus in templo
diuinus totus transigeret. Cui eterni filius
Paris; Minime, dixit, sed serue tibi per labores
ut facis, quereere panem; et hoc quid in honor,
sanguinis mei pretiosi. Dominica post Pascha.

.Exptm.

Exercitium octauum.

Vericus, Religiosus ad oēs horas recitandas Cano-
nicas utiupare potest. premitendo cuilibet
hora dicendo Pater et Ave, more solito ex
lege Breuiarij: u.g. Dicturus Mattheum
thi;

Mattheina ligat Apm' q' crimina purgat.
Pr' et Ave. Credo. et ipsa hora, huius mysterio
passionis memorando tribuere uelis.

Ad primam.

Prima replet spiritus. Pr' et Ave.

437. Lib: 2. de remediis: 2^a class: Pro Tentatis.

Ad Tertiam.

Causam dicitur Tertia mortis. Pr' et Ave. 1.

Ad Sextam.

Sexta Cruci necis. Pr' et Ave. 1.

Ad Nonam. 1

Latus eius. Nona bipertiti. Pr' et Ave.

Ad Vesperas.

Vesperas deponit. Pr' et Ave.

Ad Completorium:

Cumulo completa reponit. Pr', nr', et Ave.

Exercitium Horum

Est, propter honorem passionis Christi, licetis se priuare solarijs: mortificare oculos, aures, os, manus et reliquos sensus: ea que licet se possit, nolle apicere, audire, loqui, olfacere, gustare, tangere. Proprie uoluntati sensualitati, ei in reb minimis reluctari.

Item deo gratiorem facis, quia, si multos mortuos ad vitam reuocet, ex sententia Blatii in Moni. l. c. 2.

Cap: xxxij^m: Exercitia Dnicæ Passionis, 438.

Habes ergo hæc pauca, sed prestantissima
Exercitia, quorum unum solummodo quotidianum
si habueris, senties profecto gradatim te pro:
pius beata Vitam uenire, impleri gratijs
diuinis, aliumq; fieri hominem. /.

Quemadmodum si farina digitis tractas, fieri
non potest, ut n' aliquantulum deatbes manus;
Aut si balsamum, n' continuo manus ipsa
balsamum spires; ita ex his passionis, Dnicæ
exercitijs nullus unquam **facies**, **Et** quos n'
ingens ad te fructus ^{se peruenitur.} emanet. Sit nullus alij
penitus fructus, ac hic certe mdes eris et presta:
bilis, siquid de Passione legeris aut uaueris
minimè, Animam tuam ad gràm capienda
et alto, dispones. Millieste rogo mi hmo;
colestes puta me thesauros tibi eruisse qui
huc congeri in cumulo: Vere, frequenter, et
si possibile, momentis singulis. Vel in terra Cælu
si tu bebis. /.

439. Lib: 2. de remed: 2° claud: Pro Tentatis.

CAP: CXXIIII^m.

Resignatio proprie voluntatis
videtur: quàm hominibus ubiq; omnibus, et
injurimis Agrotis nris quadrifaria, Classis
distincto Classis, nevaria: Eiusdem Praeceptis, for-
mulis certis et exemplis subijcitur. et quib;
utilis demonstratur. Affinita huius lapini
sunt, q; de Charitate c. 7. de Lenocis et Adm.,
tranquilitate c. 16. de Patia. c. 17. supra
docuimus; et aliqua in c. huius

^{pro uo}
Repetitum online 19^m.
Heliotropij Drexeliani aureus huius de re totus
est libellus, dignus quem omnis homo, ueluti
Virgo gloriosa Cecilia. Elym' Chri, semper in pectore
et manibus ferat. Ego Agrotis huius meis, quib;
satis esse puto, breuiter quae caput is fons pro,
loquar perstringam. .

^I
Resignare suam voluntatem, seu confirmare
voluntati diuine est illud, quod Chri ait
Abnegate me ipsum; tolle crucem, et sequere me
matt. 16. luc. 9.

Cap: xxxiii. De resignatōe voluntatis. 490.

Est uelle quod uult Deus, nolle quod n' uult Deus.
dulcia, amara, prospera, bona, mala, morbos, sanita,
tem, egestatem, opes, calamitates, iacura a' amicorū,
honorū, miserias animi, corporis, scrupulos tuos,
derelationes tuas, tentōes, et quamlibet aliam, quas
tibi putas crucē, tequali mente, gaudio, gratulōe,
u' gratiarū actione, ē manu Dēi capere cū summa
confidentia s' de diuina eius prouidentia.

Et eo esse animo in diuis in aduersis, quo in se
audis.
Est ut amplius dicam, renuntiare omni suo iuri,
opibus bonis, gratijs, ipsi celo et beatitudini, ut pro-
fundius in abyssum diuine voluntatis te immergas;
Non amare celū, nec Infernū nolle et auerfari,
nisi pro honore, placito, et voluntate Dēi; adeoq; n'
curare et perpetuo premi et igne nec ab ipso uel terni-
tate extinguendo uri, si id scias ad ueternū Dēi hono-
redere, nec a alijs premi finiendis malis.

Admirabile hūc Chaulen dicitur esse. Si opus tibi
feret, essetq; in arbitrio tuo, uel omnibus uitijs et defectib;
absolūq; uinctijsq; Virtutibus adornari; uel his carere,

Lib. 2. Jeremo. 2^a class. Pro Tentatis.

non autem illis; deberes ita dicere Deo.
 Domine non meum donum, n' meam gratiam peto,
 non meam voluntatem depono: sed quod tu vis, ita
 libens accipio. Si tibi visus est ut illis carere, ego
 propria voluntate eis potius carere volo. Plus sic
 accipis et habes in ^{vera} mea hac resignatōe, qui carere
 magis eligis hoc pacto, quā si ex propria voluntate
 taperes, et haberes Deum aut quamlibet creaturam.

Est iterum, velle quod Deus vult, nihil velle
 videre, audire, loqui, olfacere, gustare, nec movere
 manum aut pedem, nec saltem unum ducere aliter
 quā ut placeat Deo.

Est, in omnibus velle Deum, hunc unum intendere,
 huius omnia dicta, desideria, facta in honorem, velle.

Fili, ~~si~~ ^{line me} tecum agere quod volo, ait Chrs ap
 Kempensē de Imitatione c. 17. ~~Et~~

Utique mihi homo, hoc Deo dabis ut tecum pro suo
 placito agat, tecum tudeat. Cor tuum vult, hoc vult,
 nisi aliud ita velit. Eius relinque ipsi cor tuum,
 da claud' ipsi in manum ad cor tuum, resignando

Cap: xxxiiij^m. De resignatione voluntatis. 440.

in omnibus perfectè ipsi tua voluntatem.

II.
Necessarium est, si modo vis ut Deus ad te ve-
niam. Ita enim olim Gertrudi: Qui vult ut ad
ipsum liberè veniam, debet michi claud propriè volun-
tatis resignare. Vis habere vera ac stabilem
pacem cordis tui, resigna te Deo funditus, ita,
et n' aliter obtinebis. Mosius in Moniti. c. 9.

Henricus Suso necessitatem suam dicit hoc simi-
li te docet: Indormitus Equus, ait, vehiculo affectus
dum ex nimio labore fatigatus conturbatus evadendi
nullum reperit, remittit et modestius sese incipit
habere. Ita multi qui Deo sua voluntatem
perfectè resignare n' didicerunt, dum adversis re,
lucant, satis graviter affligunt, et tunc eas sustinere
oportet, donec Dominus Deus ipsorum labores et pœni-
tentia consideret, qui eis vult quod experiat eos
liberari. Sed nihil tam necessarium est, quam
humiliter et ipsas afflictiones sustinendas re-
signare et offerre quamdiu Dominus placuerit, eiusq

Lib. 2. De remed. 2° Class: Pro Tentatis.
patient' auscultum implorare.

Optimè et pulcherrimè Necessitas resignandi
Voluntatem tam in prosperis quàm in aduersis
in lib. 6. Reuel: Brigittæ c. 30. docetur.

Chr's ad Brigittam aliqu' Qualis es, dixit, Volun-
tas tua? Angelus tuclaris pro sponsa respondi:
Ere, s'c legi' Fiat voluntas tua s'c in Cælo, et in terr
Cui D'ns: Hoc est quod quero ex volo, hoc est gratifi-
cari mihi obsequi; Adit: oportere sponsam esse
instar Arboris bñ radicate, que mala nulla timeat
presentimtia.

Firmum. A talpis nunqua' perdidit. 2um. Ventorum
impulsiu n' degerit. 3um. Solis ab ignibus n' arescit.
Arbor, Anima est; radix primaria, bona Volunta-
tam Voluntas Dei; dico, Voluntas resignata.

Sed radix princeps de qua a hie succrescunt debet
esse firma, grossa, et altissimi infra humo.

Sic Voluntas debet ei fortis in patientia;
grossa in diuina charitate, et depresta in uera
humilitate.

1° Arborem radice firmâ et grossâ tulpa quidem

Cap: sexciiiij. de resignatione voluntatis. 448.
radix, sed non findit; et ex illa corrosione felicius
radix succrescit, et maiores acquirit vires.

Si Voluntas tua si firma et grossa in aduersis
et prosperis, rodere eam Diabolus, tentare potest,
sed si resistit et n' consentit, tentatio non est
ad hunc licium, sed tibi prodest per patientia ad
maius meritum.

2° Arbor radicis solido, ^{tantum} foli uim, ^{quantam}
quantam secura videt. Venti sunt aduersitates
Mundi, contemptus, opprobria, iniuria illata,
persecutiones, morbi corporis et Animi. Nongi
n' deber in his, si uis quod uult Deus: Omnia
ait Chrs de quada' in hoc ipso p'dicto c. et p'ictu,
tui n' b'n' radicata voluntas eras; facilius tolera,
ret adusa, si sua mihi committeret voluntatem.

3° Arbor talis uiriv' sed n' peruritur a sole, n'
timet nimios ardores. Amor Mundi et que in
mundo sunt uel uidentur delectabilia, sunt calores,
sunt ignes; sed si tua voluntas in Dei voluntate
fixa est, ab Amore Dei non abducunt. Ecce quanta

449. Lib: 2. De remed: 2° Class: Pro Tentaris.
sit necessitas, ut in radice valeat Arbor.
Si radice mala, nihil boni ab arbore expectes. Sed
casus, sed ruinam. Sic Voluntas, si n^o firma sed
inconstabilis; non grossa, sed tenuis sed macra; non
humilis non profunda satis in Uelle diuino; nec
ferret alpas Orci, nec uentos, nec ignes potes, et
t^u ferres, sed sine fructu.

III.

Praxis, seu formulæ practice sanctis usitata
quibus omni momento, nunci Deo te resignes est
nunc offeras diuine eius et conformes voluntati,
in omni re, sinistra, secunda, Animi, corporis.

Formula prima.

Spūs Christi in trinita sua in horto ad Patrem
resignatio voluntatis hæc fuit:

Non mea voluntas, sed tua fiat. Luca 22.

In omni re eadem uerba frequenter in ore et corde
S. Gertrudi fuerunt: Aliqn' 365 uicib dixit; Non
mea sed tua voluntas fiat Amantissime Jesu. lib 4

Cap: xxxiiij. De resigno^e Voluntatis. 450.

Inimicitia c. 23. Supra et inuenies c. 7. De Charitati
formulis.

Refert et Molus in Moniti. c. xi.

In eadem uerba Sta Brigitta diuinitus edotta
fuit, quamlibet sua orationem concludere; Volo
tuam fieri voluntatem o Chre, n^{on} meam.

Reud. lib. 1. c. 17.

formula 2°.

Quidrum hominum est quoidie; Fiat de me et
meis, id quod uult Deus.

Et

Quod placet Deo, id mihi placet.

formula 3°.

Virginis cuiusdam factu^m est, quo diuino pmissu
incredibili pressura correpta, iⁿ inferni cruciatu
lentire sibi uisa, toto corde conuersa ad Deum dixit:

Dulcissime Deus, memor queso esto, be-
nigneq^{ue} considera, me pauperem creatura tua
esse, te uero Dnm^{um} et ^{esse} creatorem meum. Ecce! ego
me in aequissimo iudicio tuo offero, et gratissime.
Voluntati tue integre resigno, paratq^{ue} sum
perstinere hunc infernal^{em} cruciatu^m quamdiu tibi

451.

Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tentacis,
placuerit: Vtere me sicut vis in tempore atq^{ue}
aeternitate: Dixit, et deus illa^m suauissimi sibi
uniui, et in amabilissima^m diuinitatis hae
abyssu^m immersit. Abbas lutiensis.

Formula 4^a in quacunq^{ue} re.
Lutiensis Abbatis in speculo spuali c. 9.

Faciat Deus te permittente, de Anima, de corpore tu
de Amicis et rebus tuis, deq^{ue} cunctis negotijs ut ipse
placet. Sic Des:

Domine sicut ipse ab aeternitate voluisti, ita
fiat, et non ut ego uolo: fiat in me et de me, atq^{ue}
hominibus ac negotijs omnibus gratissima Voluntas
tua, nunc et in seculu^m sempiternu^m.

Formula 5^a.

Et eundem Abbatij, et plati aurea morituris, De
vitiis in omnes horas usurpanda. Non vult Abbas
tu^m morte te agis, te scire et perscrutari, vteru^m te
Deus post fatu^m tuu^m missurus sit ad finiendos ignes,
an max^{ime} admitturus ad beatos in celu^m. Vult si
tibi iudicia Dei placeat, ut n^{on} displiceat illij iustitia.

Cap: xxxiiij. De resignatōe Voluntatis.

452.

De hominis benè resignati hæc est, inquit:
Domine deus meus, si in tui teneres laudem,
ut post obitū meū Annis 50 flammis purgatorij
cruciarer, illicio me sub pedes tuos abjicerem, et
in tui honore pœnas illas animo paratissimo
exciperem. Hodie mundo vale ultimum dicitur
radicere poteris, si modo heri incepseris (et inter bonos).

Mirum videri potest et multis insolens hoc dicitur;
sed in verbis acutius oculis si figas, in ipsius sani
Solem, nō in tenebras subvertitur. Non est optare infernum
eo quo modo putant homines, Infernum et alia
mala ad gloriam Dei sibi optare. Hoc ut fiat vide
Cap. de Contit. 28 fol. 52j. Hæc voluntas in inferno
sibi licet, nō infernum sed Cœlum habebit.

Sanctorum Patrum affirmatio est, eorum qui
Iustitia erga se Dei, perinde ut viam ad cœlestem
eiusdem gloriam exoptet et amet, tam facile peccati-
torum sudorū omnium et pœnarum his debitum plena
venia obtenturum, quia, facile una Aquæ guttula
in ardenti fornace consumitur. Intpectus sicuti. c. g.

Huius idem ab eodem sed ex alio libro. et alijs
quidem clarioribus verbis tibi gratioribus.

453.

Lib. 2. de Remed. 2° class. Pro Tentatis.

Pro summa Dei gloriam se ipsum uelut hostiam uiuam
 (de Morituro, in Consol. puill. fol. 379 ^{lyr.}) offeret
 ipsi D^{no}, ad perferendum pro acceptissima eius volun-
 tate patienter ex uero amore omnes languoris acer-
 titatem ipsa ei mortis, et quidquid sibi D^{ns} in t^{pe} e-
 ternitate immittere voluerit: Hoc si reuera facere
 poterit, si inquam sese ex pura dilectione cui perfecta
 sui resignatione ad omne p^{en}am pro honore diuine
 iusticie toleranda animo spontaneo obtulerit, ipse
 neq^{ue} infernus, neq^{ue} purgatorius subibit, et si solus
 omnia totius mundi peccata commisisset.

Item post pauca: Fieri, nequa, quin is, qui in
 huiusmodi uera perfectaq^{ue} resignat^o uel s^{er}uata erga
 Deum fiducia ex hac luce exit, confestim ad regna
 caelestia euolat. e.

Chaulerus et serm. feria 2. post Letare. ed. gem.
 Quantum Deij misericordiam, tm^o Deij iusticia queras et
 ames: Ores ei ut eam ad sua gloriam in te exercet.

Formula 6°
 Remansis est de Jmit. Chri c. 17. In aduersis.
 Domine libenter patiar pro te, quidquid uolueris

Cap. cxxiiij. De resignatione Voluntas. 454.
venire super me. Tandem uerè resignes te.
Semper corde et ore quicquid tibi eueniat, presertim
duri, dic; Deo gratias. Vide Prædicatorum Breueli:
anul. c. 2. §. 47. fol. 248.

Recte et resignata voluntas non est, si
Dei tibi uoluntas dulcis est, quia sanus, diues, prope es,
si honoraris, si n' tentaris, si amicos et charos habes,
Et si tristis es quia te uult infirmus, si auferit bona,
si uult egenus, si despiciendus, si tentandus, si auellendus
ab amicis; si montantis ob huius tibi contraria grās et
laudes dicas, quantum ob prospera: si pro tristitia
remissior in bono es. si semper uis aliter contingere
vel n' factus es Deo, quod factus est.

Merumq; in ^{his} contrarijs nra^{rum} malum Voluntas
in corde, frigidissimo ore diuini uelle nra^{rum} dicimus.
Vera proci, reseruata; non recte et resignata Vo-
luntas est. Erat aut uera et resignata si in
scrupulis, si tentatus, si aridus, si quomodocumq;
afflictus grās agis Deo, sustines, patienter pugnas,
paratus maiora semper et in eternum ad laudem Dei
sustinere, confidenter, cum plenissima resignatione.

Lib. 2. De remed: 2° Class. Prudentis.
 tui uelle, si Deum benedixis, et à bono nihil mi-
 dimittis incepto, sed fortius insistis et recte per-
 agere, nihil prius optando quàm ut id semper
 Velis agere, facere, pati, dimittere, amittere,
 quod uult Deus.

Altissimi ^{hæc} auribus tuis inlamo quod
 olim Satharine Senenti Deus: Omnis pena
 in voluntate tua consistit; que si esset ordinata
 et concors cu voluntate Dei, si iniqua, hæc tibi
 Scrupulose, tibi tentate, Arde, Afflicte, Calamitate
 persuadere possem, ut Animi tui Vicem, præhu-
 unà et tui uelle Deo resignares, et libenter quod
 Deus ita uult, et, aut immisit, aut permisit, sed
 impatientia ex querela inuidica ferres, quam
 diu te premi cupit, sed poena, sed dolore quodam
 modo exes, sicteres lacrymas tuas inanes, ponere
 modum querelis. Labor fiet si et dolor, quod fer-
 si tu amore d ei fers, dulcius portas, et sine
 onere pondus est. His subijcio,

Cap: xxxij. De resignatione Voluntatis 456

Resignate Voluntatis
tuo^{dis}issima Exempla.

Exemplum i^{um}

Quam sua semper Voluntas, extreme mendicitatis
homo, ipsissimus Iesus si spectes extrinsecus; si intime,
supra Croesus opulentus; diuine resignavit et con-
forme perpetuo tenuerit, scribit Vaulerus in Juxta.
huj pag. 109. Item idem in sermone germanico
in feria 2^{am} post Latrare ad finem fol. 191.

Ex hoc Autore R. Hierem. Drexelius suo calamo
elegantem sane et iucunde rem scribit eand. lib. 2.
c. 1. Heliotropij.

Hanc iterum, sed ex Alberti Magni lib. de adhaerendo,
des. R. P. Georgius Voigt in libro suo Agri et Mori-
turis in flama scripto, cuius inscriptio Christophorum
Marius And. Jof. lib. 1. c. 9. exemplo 19°.

Facti tu summas tribus his cape verbis.
Ex Theologis unus fuit, qui ~~annis~~ ^{annis} ~~otto~~ ^{otto} bis quatuor
saeculum fatigavit, ut inde cognosceret, qua illuc
veniendi, viam omnium esset compendiosissima:

Lib. 2. De remed: 2° Clad: Pro Tentatis.
 ius Dux est aliqn' à uoce coelesti in templu
 pergere, quò doruit euenturus, ut an' fores sacra
 edis homine' hie reperiturus, à quo discere pœt
 optata' tot ~~annis~~ ^{Annis} à superos uiam breuissimam,
 tritissimam. fuit, et quæ à celo monstratus repit
 Magistrus, mendicus erat, scabiosus, ulcersus, et à uel
 uig' hñ' triobulari teccus; La faru' rediuius dipistes.
 Bonu' hui' Medogus precari diem; ille negare, se unquã
 uidiſſe malũ diem: Eius fortunatus Doctur iubet esse:
 fortunatus se fuisse semper, et infortunatus nunquam
 ille ierũ respondere: Tandẽ Thebysus: Neasute uelit
 Deus: quin mirus tu mihi homo es: Eia, me doce, n'
 capio quædicit. Ius hie promptus: Ma ne' mihi
 bonu', cui malũ nunquã fuit, precatus es: Audi q' m's:
 Esurio! laudo Deum: friges! laudo Deum: laudo Deum
 si à celo, laudo h' ab homine iniurijs petor. Fortuna
 uoluiti in secundam, et ego sinistra' me a'igna' sensisse
 dixi: Tecte: quidquid uelentis mihi Pater indulſit et
 tribuit, euenire mihi quicquid permisit (gratu),
 ingratu, prosperu', duru', uelut optima dona lecty
 de manu Dei semper accipi, inde nullu' contraria

Cap: xxiiij. De re signoe' Voluntatis. 458.

expertus sum fortunam. Tertio, tu me beatum regnasti,
qui me alius nunquam an' illa tua vota credidi. Divinus
ego me voluntati perpetuo addisci, et voluntatem meam
in divina immergi penitus, adeo uerè et integro, ut
aliud nunquam uoluerim, quam quod uoluit Deus.
ita beatus semper fui, qui ipsius ego voluntati me
totum, tantum quantum commisi et tradidi, et nullo
modo ipse rectissimus uelle, supra uelle meum
habui. *Uedolus*: Sed quid, in Tartarus precipit,
si te agat Deus? *Quid!* ait *Mendicy*; ad Tartarum?
me mittere Deus ad Inferos? *Deus!* mittebar; hinc
hæc illi potestas, sua voluntas; at mihi sunt brachia
hæc duo; humilitatis alterum; hoc illi subycio; *Placit*;
tatis alterum, hoc illud arctissime ad me adstringo
et complector. Vel in inferis (ee, malo, dum modo
habeat Deus, quæ recipi in uoluntate, et deopriuari. &c.

Exemplum alterum.

Ardens aliqu' febris. Gertrudem ut plurimum
decepit; dubio quadam nocte de morbi remissione
adfuit Christi Amator altera manu Sanitatem
altera infirmitatem ferens: optiones dedit,

459.

Lib: 2. Veremo: 2^a class: Pro Tentatis.
 utram uellet, eligeret. Sed, durus Virgini fuit,
 audire, faceret quod suo placeret voluntati;
 auertit à Dm̄ Deo faciem dixitq: Ecce, nuni
 Qn̄ faciem meam auerto à te, toto corde uideras,
 ut n̄ mea respicias voluntatem, sed in omnib; ^{tuis}
 circa me laudabilissimus beneplacitū perficias.
 Inimul. diu. piet. lib. 3. c. 53. Mosius in Monili. c.

Cap: XXV huius.

Sub gemina Imagine S. Hildegardi in Viso
 oblata, lyrū nrm̄ sanescentis, qualis hacten; feri
 potuit et excederet, sistimus; et eund; ad constan.
 tam in bn̄ceptis ardentē finiendis, ne forte re,
 mittat et egrescat, breuiter perurgendo,
 feri perficimus.

Gemina Hildegardi ^{8^{ta}} Sanctimoniam femine
 uisa quom̄dā Imago fuit; utraq; hominis, sed utraq;
 parte aliquā manca. Altera truncis manibus,
 in fronte oculū nullū; sed palla quo lobi uolue
 miri pulchra illa circumdā ~~te~~ mātte plus mille
 uerū oculos. Altera p̄ni hanc amicta tino

Cap. XXV. Visu B. Hildegardis admirabile. 460.

sub pallido, spansis in celum manibus sine capite
est, sed supra se Deitatem in aurea luce cupitis
toto in se defluentem habet, et stat ut illa nudipes.

Hic simillimus institui, qui esse debes, te dactery
facere, nunc et ferè perficere uolo.

Caret imago prima oculis. Et te tuis priuatu
cupio. Explico:

tui ipsius obliuiscere; non uide si alius te amet,
suspiciat, uel despiciat, prober uel carpat. Herodotus
c. 10. ad Humilitatē te quod dupi.

Caret manibus. Vult liber sis ab omni
affectu in summi tui ipsius depressione, nulli rei
tor tuus adglutinando, sed id uni Deo reservando
possidendum. Didicisti c. xi. De morbo curando q
ex uita rumpi ortu dabet. puncto 3.

Palla habet ut Coelus uolatum. Glor. Caeli
constantia in rebus bonis seruanda docet. Si pulcrum
fuit heri incepti se recie pugnasse contra frugulos,
tentos, fecisse alia qd sani turpe erit hodie à bello
refugere, et an' pugna' uictoriam hori cedere.

Standum eni, pugnandum, durandum, perseuerandum.
Oculus in toga mille circumagat. Acutissime

46i. Lib: 2. de remediis: 2° classis. Pro Tentatis.

disce te ipse semper, et ubiq; obseruare in cogitationibus
in uerbis, in singulis actionibus. Confule c. 10. Humi
et c. 17. Deiaculis contra quasuis tentas. 1.

Altero Imago sri capite est, et caput supra se
Deum habet. Statu caput tuum tolle, et Deum tui
capitis loco habeas, qui se tibi insinuet, et Anima
tua influat. Nihil scilicet nisi Deum queras. hic te
regat, ducat, tecum ut ipse placet sri tua displicetia
agat. Prescripsimus in c. 7. de charitate. et c. 29. De
Resignatione Voluntatis.

Ballido amicta lino est. Assiduum scilicet et
diligentem in prescriptis exercitijs te uult esse, in
operibus penitentiae, in pugna contra prauas
affectiones, et studio uniuersi tecum Deo.

Bandit in celum manus. Monet ut sis
paratus agere, facere, pati, quaecumq; Deus aut
immitteat, aut accideret tibi permitteat. Tradidimus
c. 29. De Resignatione. c. 19. de Passio. c. 23. De exercitijs
Dni c. Passio: c. 18. De utilitate aduersarij.

Curus utraq; stat nudapiede. Siare pede nudo,
est uestigia patientis Chri sequi, et eius sanctissima

Cap. CCCVI^{um} De Melancholicis scrupulosis 462.
Viam imitari. Et hoc ipsum copiose satis praerudens
c. 22. et c. 23. De Passione dñi, et hinc Exeritijs.
Has ergo imagines animo praesentes esse uelis, quib.
quam simillimus ego ipse tecum fiam uelit et faciat
DEUS. /

Cap. CCCVII^{um}
De Scrupulosis Melancholicis. Quos
iuuare possis, quos non. et quibus artibus.
Scrupulosus in 2ª classe inter tentatos u. c. 2.
Signa uidisti, quem posuimus, si prodigiosus ut ibidē
aliquas recensuimus imaginēs et opiniones habet,
si u. g. se putat possessum à Syge, si se similem
Diabolo, uel Diabolo ipsū, si hereticū, si hereses
cogitat et hēre loquitur, si brutus se alij, et uerū
Romine, uel se mortuū opinor; Vel, si ad eō tristes
et deiectus ut penitus contabescat, ep̄e ex aīo
deficiat, durissimus que consolari possis.
Primum erit quod uisus; Nimirum;
In omnem partem oculi mitte, fortuna, status,

463. Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tentaculis.

institutionem, studium, et aetatem personae diligenter
discere et bene cognoscere. Si semper talis sit, si habeat
interualla, quae et quanta; si adhibuerit remedia
si non, et quae illa; corporalia an spiritualia? si
Medicos? qui illi? et quales? corporis an Animi.
periti, imperiti?

2° Discere, quae hominis forte sit Complexio; si
Melancholica in excessu, crebra, inueterata subicit
Et quantum fieri potest de omnibus his certus esse forte
inquire aut legere ipsius aut alius, si non in
graues aliquas cerumnas, miserias, calamitates
fuerit uniectus? Si quis narrat, perge et quae
quod inde dicit fuerit et manserit? nisi ab illis
morbus suus fecerit principium, uel saltem incre-
mentum? Si hoc; non male hypochondriacam
passionem suspicaberis et e familia Galeni
aliquae implorabis.

3° In hunc finem prouerit esse nosse quid de
nati Complexione talis tui Aegypti ab Hippocrate
aliquo sit aliquando promuntiatum.

Cap: CCXVI^{tuus}: De Melancholicis Scrupulosis. 464.

Si nec Melancholiâ nimîâ, aut manîâ nati
corruptus, nec accensus sit ab hypochondriaca,
qua flatulenta est flatuosa alijs dicitur, nec ipsa
Conplexio enormiter peccet, uehementer et in
modo laborandus, ne scrupulosus talis, qui
tristis ferè semper est, uerè et extremè Melan-
cholicus, hinc Manicus, aut hypochondriacus
fiat, qualis reuera fiet si consilia que partim
tradidimus, que daturi partim sumus, non ad
amissim sequatur.

II.

Aliquos sub aspectu proprio Melancholicos, ma-
nicos, hypochondriacos, ut miseros spectes, et in
singulis causas miseriarum singulares: quibus
uisis et probe cognitis mala preuenire facili erit.
F. Joannes Nider in Formicarij sui lib. 5. c. 12.
de sex sibi misissimis personis, que breuibus ego
perstringa ubi scribi.

Exemplum primum.

Domina quædam Noriberge sanguine et ætate
florens, opulenta iuncta viro quadrionniæ totus

465.

Lib: 2. de remed: 2° class: Pro Tentatis.
 se possessam à nigro spū putabat. Conscia tam
 perniciose persuasionis unica sed presso lingua
 famula fuit. Et quia timuit Matrōna uivus hinc
 fertilem p̄videre, ne sibi natisq̄ quos elegantes ha-
 bebāt probrofa pareret notum, imprudens continui
 et corpore ipso ita defecit, ut miserā nulla fuerit rati-
 voluptas nulla, qua seruaret. Ex uultu, uerbis,
 gestu, conditione et humore presentim ad Diaboli nomi-
 Johannes Pindus uerbu' deprehendit, et misere, quā
 ad portam conuentus ~~francie~~ ad se uenisse pro
 consilio scribit; Dnā, dixit, si ueritatem fateri
 uolueris, secreta tua tibi reuelabo tentationem,
 quam tu me celas. Illa uerbu' admirata, Omnin-
 ait, si rem tetigeris, uerū quod ex. pandam. Et ille:
 Cūputas te esse possessam à Genio malo. Stupuit
 ubi, quod erat, audiuit; et affirmavit. Cum Miderus.
 Secura sis, possessa n'es: Sed aux tentatiō ex;
 nota causa primari; aut, nota causa secunda,
 Naturalis manie passio. Ad haec uerbu, serenata
 abiit, et totam ad montē breui p̄tē rediit.

Cap: ~~xxvi~~^{xxvii}. De Melancholicis scrupulosis. 466.

Mania, Melancholie naturalis pessima
proles, et matre sua deterior est.

Melancholia merul semper habet et timores, et est
quedam mentis abalienatio, que si nimia et
diuturna sit, Mania fit.

Augere potest utramq; Complexio prava ipsius ho.
minis. Et non raro eand; creare solet Inimicus

Demom. Exemplum secundum.

Scriptura eximius Professor infesto instinctu pressus,
suo se cultro iugularet. Rebus adhibitis diuinis
a Medico tandem liberatus fuit.

Exemplum tertium.

Ita Gornie multarum literarum et celebrati nominis
Vir, ex morbo aliquo decumbens, u bicunq; se inspicit,
geminus sibi uidebat homo: se unum scilicet, alios ex se
duplicem esse hominem putauit. Cum uocatus Medicus,
rem aperit. Medicus maniacus uidens ad diuina
sacramenta recipienda suaseret et auerit. Contigit
sicuti ubi fuit, subsecuta est mentis sanitas.

467. Lib: 2. De remed: 2° class: Pro Tentatio,

Exemplum quartum.

cautionem quamdam Viennae vir patricius candidi-
mente, in qua nescio causa produxit firm et cha-
ractere peruetustam, quâ radijs aliqui oppositâ
solis, rasura aliqua notârunt, et falsam iudicârunt
Fuerunt, qui fraudis ignaro et hinc viro, hinc
intimârunt: Vir immorens erubescere, et perpetuo
ratus se infamia contraxisse, diu nesciq; cogitare,
credere, et supra modum dolere, nullâ admittere
consolationem, à mente penitens amoveri.

Sacram à sordibus animae purgationem, et epulâ
suadere ^{Diurâ} Medici, agere omnia, perinde si
moriendus es Rex; hoc ideo ne a lijs forte, à uita deservit
In sacramentis, aut n' satis bonus Christianus, aut
à malo Genio occupatus crederetur. Perarunt
futurus, ut se mortuus crederetur, tñ' cibum et potum
ueller, qui postea deinde potusq; perstantia sua
uidens unus se inter mortuos prandere et cenare,
reflexâ cogitâ quia mortui nil gustant, multâ
sua deprehenderet, siq; priore p hanc corrigeret
opinionem. Sed miser se mortuus quid credidit, et ut

Cap: xxvi. De Melancholicis scrupulosis. 468.

mortuus humere nec mica voluit. In sud sic morbo
fame perijt, frustratus Optimos Medicos, qui alij
hac arte, simili malo laborant, felicissime sana,
uerant.

Ecce! Causam tertiam, que Animi partio est.
Amor nimirum infamie, et ingens inde trivitia.

Hunc non manicum sed hypochondriacum fuisse
scito. Idem morbus est, sed n' ex ijsdem causis.

Hypochondriaca passio habet pro causis, Calamitates
subitas, cerumnas, iniurias graues, et
alias externas miserias et aduersitates; Imagines
ingentis alicuius mali fortiores, quas in animus
admissas ratio si non satis ceque ferat, mentem
ut naturalis Melancholia excessiua, et Mania
conturbant et inuertunt.

Melancholia hypochondriaca, ut ea mihi nup
Argentinenfis celeberrimus Medicus, quem tui sup
reconsultui, descripsit, Non fit in succo frigido,
sed fumis acrioribus et malignis ad cerebrum elatis,
quod scilicet Venae mesaraice inter Ventrículum
et hepar ardore quoda' efferuescunt, et obstructione

Lib: 2. Peremio: 2° class: Pro Tentatis,
 aliqua laborant, un̄ humores trudi ex melancholico
 illic conclusi flatus multos procreant, et ad caput
 elati, melancholica symptomata ac difficultatem
 anhelitus, pp densitat, spirituum inducunt: per
 cipitur rugitus et murmur quoddam circa hypo
 chondria, modòq̄ incipit à liene, modò ab hepate,
 cum humor ille inter liene et uentriculum sub
 sistit in Venis, somnia turbulenta cum metu et
 tristitia hant. Melancholicos timor nunqua
 deserit, quia cum timoris secus in corpore cir
 cumferunt.

Exemplum quintum.

Copiosissimus homo, Mydae aurei filius totus aureus,
 inter ipsas has uix numerabiles opes miserri mus
 sibi imaginatus est, se n̄ satis auri habiturum temp,
 futurum ut ad inicitas sic redigendus. Ita cogitauit,
 credidit, et hoc solo timore futurae egestatis qua
 timere rationabiliter n̄ potuit, in hunc modum delapsus
 frustra medicum exoptans, se ipsum cum uita perdidit.
 Ecce causam 4^{am}. Amor immodicus alicuius rei,
 ut alicui, hinc timor ne, q̄ nimis amat, amittat.

Cap: xxxvi^{um} De Melancholicis Serupulosis. 1470.

Exemplum sextu.

Idem F. Joes Niderus ad mechanicæ artis homine se
vocatum refert, qui de salute sua desperatus multa
loquebatur, et arma quibus vita sibi adimeret sepius
deponerebat. Monitus expiaret animus, nihil audi-
vit, spreuit, nec ullis sacre scripturae sententijs
adductis fidem habuit. Peccatum se quoddam,
(satis id paruum erat) commisisse, idemq; sepius
reperitum, ides se saluari n' posse, perperuis se
addicendum flammis; oculis et experientiae n' ubi
credendum, Orcus a se uideri hiantes et flammam
ad se inde terribiles aduolantes identiq; uocifera,
batur. Medicus acutus, mox dedit quod homini
prouocauit. Altero die cum rediret F Niderus
inuenit a liu' et que uolebat compstem sui
factum. Sena huc Exemplu ap' Nideru' huc
citato alijs quib' ubi teo re ead' habes.

Fuerit in hoc ultimo homine aliquid in
Complexione uitiu'su; fuit tñ ex illa ex potissimis
causa, quia peccata ex infernu' modo satis

47i. Lib: 2. Veremed: 2ª class. Pro Tentatis.
terribili sibi imaginari, ut facilis coniectura e
consuevit, et modo nimis reali. Atq; uia causa
quinta habes.

Fuit anno 1600 qui partes ad sedendum natus ex
uitro sibi conglatas credidit. Lubens hiles humane
et huius.

Anno 1605 ex terra alius se factum putauit, et
obuiantibus cecidit religiose uatē ne collideret.

Testā huiusmodi capturus indutus fuit, exporge fudit
ea' frexit, et sic se sibi redidit. Et hū huius
hiles.

Anno 1607. in Heluetijs nahum sibi quidam
longissimi et plane prodigiosi esse persuasit
destantis propterea equare, et patinis huiusmodi
innocentem pro certo tenuit. Medicus aduocatus
ridiculo primum modorem aggressus est, fuscime
hū longum dexterrime naribus admouit, et acuta
nouacula, apprehensa nonnulla parte carnis
ruius, imaginariū nasu' absidit, superferā deinde
potione et prescripta salubri dicitā omne mali
motu' ademit. Sio, ubi contigit.

Cap: cccviith De Melancholicis scrupulis. 472.
Filius erit, si, qui paulim hac miseria flebiles extiterunt,
Indieq; uiuunt, numerabiles uelis. Sed tot producere
uolui, ut qualis sis futurus, mi me audias, uideas,
et caueas, ut uisisse prodesse potest.

III.

Ad morbum talem melancholicum, hypochondriacum
in proxima dispositione sunt omnes scrupulosi,
timidi, in amore nimis uehementes siue ad re
aliqua siue ad personas exardescant. Insuri ama
tores, si re amata uel potiri n' pnt, uel qua potiti
sunt priuant; et qui alios animi sui motus
irae, tristitiae, doloris in calamitatibus premere
sufficienter nolunt, et ab ijs facile uinunt &
sternunt, qui deniq; apprehensione forti possunt.

Quos animi Samaritanus si aegritudo hypo,
chondriaca inualuit ad Medicos remittat; si
leuis est, principijs obret, uixt causas.

Cum Melancholicis naturalibus, et in Com,
plexione mala, seu leuis seu crassus sit affectus
Medicus agat.

473.

Lib. 2. de remed. 2° clas. Pro Tentatis.

IV.

Nefias quis Melancholicus, Maricus, hypochondriacus; vel si quis inceperis esse, ut curas serues que prescribimus media;

^{jun}
Cum Melancholicis non sis et uerseris

^{2^{um}}
Contra Passiones et motus Animi viriliter certos.
presertim Contra iram nimiam;

quia huius plurimum perturbat, effera, et accendit.

Item Jaculis. et Patia. c. 19. Et;

Audi monitum illud Chri. P. Brigittae dicitur:

Peruratus ad iram non loquaris donec ab animo
Sensu fuerit. Sedato motu causam diligenter
vestris tui pensata cum mansuetudine loquere.

Serua ei c. 22. et 22. De passione Dni. c. 19. de
Patientia. c. 18. de Adueritatibus.

Contra Tristitiam.

Non quilibet te res, n' quod uis uel, factu moueat.

Eadem huius capita q' de ira, iurant.

Cap: xxxvi^{tm}. De melancholicis scrupulis. 474.

Contra Amorem.

Pulli rei aut homin^{et suo}, non filijs, Amicis, n' auro,
opibus, via adhaere animo indiscretè et tenaciter,
ut separari n' possis. Pico aut, ~~ad~~ sensualitatē
et carnem. Hoc idè uelut uolo, ne priuatus re
illâ aut personâ quam in summo excessu ad insa,
nia ferè amasti, aut frui si nequeas, et Animâ
tuâ quasi tuâ priueris.

Lex que de Amore tali c. 8. attribuitur.

Quantu' aliquid amas, tm deinde doles si perdis
aut habere n' potes. Prædict c. 22. et 23. de Pass. dñi.
c. 24. de Verignd. c. 18. de Quæsitib. c. 9. de Charitate.

Quintum

Detractores, Inuidos, Curiosos, uites, nec sis ipse
talis, nec tales audias, ne occupatio, sumas te per,
turbandi, commotiendi.

Maximè, n' cupias nec queras scire quo de
te alij dicant, sentiant.

Tristia, terribilia, ^{et} horribilia, atrocia, nec legas,

475. Liber 2. De Verbo: 2° Class: Pro Tentatis.

neq; uideas, neq; audire cupias, neq; cogites ipse.
Libros, Imagines, tabulas in quibus & alia sunt,
ut Inferni cruciatus, terribiles maligni spiritus,
Orbi monstra, tollas aut serponas. Nulla omnino
rem ita stupide, crasse realiter apprehendas &
imagineris.

In laboribus, negocijs, studijs literarum, in vigilijs,
ieiunijs nimis nunquam sis, sed cu' moderamine
mens omnia fueris.

Capita in hoc libro legat sepius quo solantur
et suavis utilitate legentis detinent, qualia sunt
c. 6. peccata hepi multis proficere ad maiora, peccata
c. 7. de fide. c. 8. de spe. c. 9. de charitate. c. 10. de modoru
no. c. xi. de misericordia Dei. c. 16. Insecutus homines facili
saluari. c. 20. de misericordia B. Virg. c. 21. de nominibus Iesu
et Mariae. c. 22. et 23. de Passione Domini. c. 18. de aduersitate
c. 17. de re ipsa voluntate.

Deuites perniciosam et tibi n' necessariam sititudinem
tui maxime si pugnantem contra surgentem passionem.

Cap: xxvi^{um} de Melancholicis Scrupulosis. 476.

In promptu habeas si animus quid uenet, quote
animas. In hunc finem Facula pia, Aeus Charita-
tis. Spei. Resignatio. utilissimus eia memoria
dare.

Quo
Et, quod lib. 1. libri Samaritane scitissimus et
inviolabile uolo, egrotum ueluti te ipsum in
omnibus uelle, querere, Deo commendare, in
precibus, in sacrificijs quotidianis.

Usim dicere si hoc pauca fideliter obseruent
easdem egroti tui, in quacumq; tua Classe, aut
ei in singulis collatandi; Jure, ij qui iam fere
hypochondriaci facti, et spemi desperationi
peruenit.

Tantum est ut Samaritanę egregie munere suo
fungatur, in hietq; leuor anime, tm̄ ut Jerichon.
tinus tunc quocumq; morbo depressus candidi
Medici audiat, et sincera sequatur. fide. /

Lw Classe tertia.

Cap: XXXVIIII.

De Ariditate in Orone et opib alijs bonis uicioza
 que ex culpa nra, et an Oron, corrigenda. De optimo
 modo orationis faciende: Et in hac Ariditas altera
 que est in culpa nra si eueniat, quid agendum?

Imo potestatis nre non sit ut sapore et gustu
 orare. ~~Utiliter et~~ ~~Neario~~ et salubriter nobis, uti
 sanatis omnib contigit, inter orandum, huiusmodi
 spūs subtrahi, orantes uario tentari, turbari.

Veram deuotionem n' continere in sentibili

deuotione. I.
 Remedium dñe. I.

Ariditas que et Insipiditas, Amaritudo, paupertas
 spūs, Ieiunium anime, defectio, subtractio seu
 carentia dulcedinis in oratione uel alio opere
 bono; est, qn' non pro placito, uoto et uelle nro
 facili pij, attenti, precibus, ~~intenti~~ ^{et} rei culgete
 interna, ^{intenti} et aī Deo presentes inter orandum esse

Cap: xxxvij: De Ariditate, et modo orandi. 478.

possimus; sed inter orandum alia atq; alia nobis
occurrunt, hec videmus, illa audimus et clausis oculis
et auribus, hec exur et illa incidunt; vel, alias
nescientes quomodo, sive omni gustu, sicuti, vel fuscidio,
vel amaritudine oramus, legimus, vel mediamur.
Est molestus vel stare, vel flectere genu; Crux est
gravis per hora durare, audire conciones, in lecta
vel libris pijs sedere et colloqui, nunc moras, pende,
nunc credere mensam Angelorum.

Accidere hec solent culpa plerumq; nostra,
si causas ex nobis ipsis oriri solitas fusuri preces non
abtinuimus, et inter orandos tales quales sumus.
Quas quia supra de causis sanguinolentis c. 3. non
tetigimus, sed ea tantum quae de devotionis et Aridi-
tatis merito ex, hic adponimus.

Causa Ariditatis vitiosa quae
ante orationem cavenda.

1^a Lepiditas et laxitas Animi: Ita sunt qui nihil
agunt vel industria, nihil serio, et devotiones
suas semper adscribunt Deo, raro aut nunquam ^{grat} ~~grat~~
sibi metipsis.

479. Lib. 2. de remed. 3.º class. Pro Avidis.

2.º Cor amore praesertim carnali, desiderio, affectu
ei alterius cuiusq; rei, negocij, studij, graue, et
amati continuã memoriã inquietu. Vel ei ir
odio, inuidiã, tristitiã ex recenti malo, aut
imminente seu uero seu uano perturbatu.

Turpis amator, auarus, quidiã detraher,
Inuidus, maritus homo uitiõse auidus est.

3.º Crapula, ebrietas, si factus nimis et potus
oras.

4.º Si an' oratione scurrilia, tractasti, si locutus es,
si audiuisti, aut alia que cor occupant.

Verbu' Abbatis Isaac ap' Castriam' Ell. g. est:
Quidquid an' orationis horam Anima nrã accipi
necesse est ut orantibus nobis per ingestionem
recreationis occurrat. Verè: qualis ante
oratione es, talis es, dum oras.

Inter orandum.

Si negligenter custodis sensus, orulo aut ei pãe hinc
inde uagaris, ambulas, aut migaris dum oras.

Culpam habes hor' grauior, quò grauior hinc negligentia

Cap: xxxvij^m de ariditate, et modo orandi.
et maioris est iacturae.

480.

Sunt et aliae causae, sed aut nullius culpe, aut
certe leuiores et facilius uenia. Ut natura incorri-
gibilis mobilitas, loci et ipsius et temporis molestia
quadae et incommunitas, dolor aliquis aut animi
aut corporis.

ergo uide qualis ad orationem uenias. Caue,
ex dicis si habes casus. Non est quod tibi blandiaris
de diuina probatione clicendo; quod neus tibi
sua subtrahat gram, ut probet. Vitiosa Ariditas
est; Vera et meritoria, si euitatis allatis
causis, in praesentibus ^{quem} ~~que~~ nuni dicam tradas
orandi modum.

II.
Modus orandi optimus. 1.

Seruanda
Ante orationem.

Tactus orationem, dum uigilas librum, uel Rosarium
capere, uel adire hanc orationis breuiter haec
obserua.

1° Flice actum fidei, spei, charitatis, contritionis

481.

Lib. 2. De remed. 3^a class. Pro Aridis.

cum proprio confitendi, satisfaciendi huiusmodi,
reemendandi in presenti.

Fieri hoc potest in momento quatuor, breuiter simpliciter et expedite in spiritu ueri sentiendo, uel uoce sic dicendo:

Redo te Deus, tibi Deus, in te Deus (Actus Fidei)
At, si te nunquam in uita mea offensissem! Actus
Contritionis! Sed doleo. aliter uiuam.

Firmiter spero et confido tibi in omnibus, et
quia mea uis saluor. (Actus Spei.)

Ad tuum honorem, ad tua gloria, uocab. pro tua
passione! Vel. ad agendum gratias. Vel ut te amem.
Vel, ut me tibi recomendam.

Si odium foues, si amorem, si aliena habes dixi:
Sum paratus dimittere, excludere ex corde omnia creatura
aliena restituere.

2° Resigna teorum et tua deo.

Ita multi ante orationem uis
exerceant Actus fidei
Orant Symbolus Apostolicus deuote et attentè.

Cap. xxvij. De Ariditate, et modo orandi. 487.

pei. quoniam uentilator ex psalmo ut supra cap. 8.
Pete daber. Vel Pater nr. et Aue maria.
Rariatis. alio ^{aliquid ex iis} quibus ~~dicendo~~ quae c. 8. posuimus.
Contritionis. Confiteor. uel alia Cronz congrua
trant. Vel tundunt pectus. ☩

^{Alij} Quiq; Pater et Aue in honore Passionis consuetis
precibus faciendis premitdunt, ut eo modo, corde,
uere possint, quo maxie Deo placere queant.

Et bene ores.
Ecce! praeloquor, tu uel mente
uel uoce sequere.

^{Actus}
Fidei. Credo te Deum, tibi Deo, in te Deum meum.

^{Spei}. In te ego totum spero. Tu es spes mea.

^{Charit.} Ego te super omnia amo, et amare cupio.
ex hoc amore

^{Charit.} Doleo quia te unquam in uita mea offendi.
uolo confiteri in tpe. et me nunc spem firmit,
emendare dimittendo tibi te. Veritatem tibi. qd meum de, habes.

^{Propri.} Ecco! cor meum ab omni creatura separo, tuus
Resignis. totus et unq; me tibi dono, et Resigno
paratus pro te facere, pati, qd tu qd me pulsus es.

^{Intentionis} Placat tibi uis mea, quia laudis tua uolo.
qa tibi grās ayam. qa gran' petas, ut a petis
abstineq; tuaq; voluntateq; in omnib; facia. ☩

483. Lib: 2. De remedijs: 3° class: Pro Atrid is.

Inter orandum servanda.

- 1° Sicut alijs es, habitus et gestus tibi sic, qui alijs communis est, et non singularis.
- 2° Si alij ^{sedent} sedent, stant, et tu quoq; stes. flecte si flectunt.
- 3° Brachia pandere, osculari terra, tunde pectus crebrius, altius respirare, nisi in publico, si recessus sis sic orare n^o sic quibuscuq; es; aut si potius offendi, quam edificari, distrahi quam moveri alios putes.
- 4° Si solus es, vna ut potes, eo habitu usurus et gestu qui te movere potest. Alij plerumq; ferventius orant sedendo quia, genua flectendo; alij stant, et modestissime inambutando preces suas melius fundunt, ait Plotinus in hoculo huerati c. 10.
Tu amplectere quod tibi magis convenire et prodesse ad conservanda deoq; sentis, ita ut in omnibus discretione servies.

Ne mens facile uager sed
attenta maneat
Alij in templo si sunt, present, Deu fingunt

Cap. XXVII. De Ariditate et inodoroandj.

à dextera Arce maioris, stipatu seruitoribus
Angelis et laudatoribus summa cu' reuerentia;
Pauca Virginem Matrem à sinistra:
Aut certe hinc et hinc ad huc stare latera.

Orationis uba, vel purissimas rosas, vel
preciosissimas gemmas, uel ex auro rarissima
moneta imaginant, et singula uba quasi
singulas rosas, aut gemmas, aut nummos
aureos in manu numerant Dej et Virginis
astantib et conyacentibus cethereis ministris,
distinctè pronuntians cu' affectu et ardore
singulari quascumque syllabas.

Sic multi Religiosi Horas suas peroluere
hoc modo solent.

Si Sancti aliquid festus dies est, Sanctus
sibi imaginant eam formam quam pingi solet et
sibi ab Ecclesia. idemq; faciunt ut supra
Chr' et Virgini Marice. /

Et hac ratione oculos, uultus, totumq; corpus in
modestia summa continent, firmissimam imaginem
Dei p'nt' uidentes, et Angelos, corq; quibus eru,
bescunt esse immoestiores, /

485. Lib: 2 Per remed: 3^{ia} class: Pro Atridis.

Alij orationi congrua Imaginē Chri sibi hauri
aut imaginant. V. g. Orant Lazarum dolensum!
Ad decadem 1^{am} representant sibi Xpm ut pingi
solet in horto sanguinem tuans.

Ad 2^{am} ut pingit flagellatus. Ad 3^{am} 4^{am} et
5^{am} ut coronatq spinis, ut Crucē baculans, ut
Cruci affixus.

Alij animo se SS. Trinitati hauriunt, et sancte
vires accendere faciunt, humillimā mente, cu tremore
se habent in spiritu.

Alij an Jonz Crucifixi pial, aut B. Virg. orant
Alij, quoties mens auocari sentiant, signant se
signo S. Crucis. suspirant ad dolore. tundunt pectus.
diguum aut brachia uellant ut sentiant dolor,
tam dextrē ut nemoralis aduertat.

Præterea orationis ūbu bn et distincti præferunt,
et attendunt ut illyant quod dicunt.

Ita edux actu hęc coneris prestare quātū potes
quamquā n' obligeris ad utuat, hanc Inuenti
onē et hunc Optimum modum.

Cap. xxxvij. De Aritiditate et modo orandi. | 486.

Simplex, sufficiens et bonus

orandi modus

Est, eos saltem, animo si accedas ad orationem, facturum, quod debes Deo, et Ecclesie: Sufficit haec Intentio, et tu hac auspiciari quodlibet opus bonum.

Sed ego suades ut qui cales, et ardeas, qui ardes et totus ignescas. Pulchrum est, qui bonus est si contendat esse melior; si melior, esse optimus.

Ita de modo hoc bono et illo optimo. |

III.

Ad praescriptum modum orantis officium egregie si facis, si cum fide, spe, charitate, Contritione, Veritate, natione tui ipsius, Intentione recta ut in modo Optimo dicitur; aut sicut in bono et simplici modo docui tu Intentione faciendi quod debes Deo et Ecclesie ad orandum accedis; et inter orandum, intentus Deo Animum tenere cupis et ad laboras. Vno ubi, la viribus quod potes, facis: et tu aridus es, tu non succedi; sunt haec sunt illa quae invidunt, quae videntur, impediunt, auerunt, cor et cogitationes alio trahunt; non gustus n' succus esse ullus,

487.

Lib: 2. De remed: P^o class: Pro Aridis.

sunt omnia que supra sub initio c. 2. fol. 177.
memorauimus mala.

Ariditas hęc, quia n' ex tua culpa, bona est,
est meritoria.

Tutantum perge orare, et conare quantum vis tu' labor
et bello. Resigna te ex cor tuu' des. Patientiam habe
serua bona voluntatem. Oret huc modo corpus,
est aliquid satis, patienter flectere genu, stare aut
sedere in templo, in cella. Etiam parietes custo
dire, ait ille, multu' est, et Coelus meretur.

Ita D. Virgo S. Brigittę in Oratione uehementer
tentate et perturbate hoc documentu' dedit.

Quacunq' tentor' tentaris in oratione, nihilominus
ora, et conare ad orandu', quia desideriu' et conatu' bono
reputabit' pro affectu oronis. Et, si seruida adueni
entia menti, eijcere n' poteris, tunc ille conatus rep
tabitur tibi pro corona, dummodo tentationibus
non consentias, et sint contra voluntatem. lib. 6.

Reuel. c. 92. in Additione.

Pedi et B. Adam eadem, documentu' fere id
ab hac ipsa tempestate et agitudine animi deicit,

Cap: xxxvij. De Ariditate et modo orandi. / 488.

cum psalterij quotidianus pensus, frigidissimi, et
insipida nimis ariditate mentis devaluisset magis
quã, peroluisset, ait Cyprienstein p. 4. c. 33. in Alano
Adriano, iamnamq̃ tædio succumbens templus
egredi uellet, apparens Diua: Quid, dixit, te fili,
pedes? Non ita sugeris mihi. Et inter alia hæc:
Nañ putido ^{te ledere} tædio, aridaq̃ succumbere
menti? Id dulcibus assuetum? Nonsic amabo.
fortem uolo. idem non sñ me tentatio ista tibi AB.
uenit; quam in satisfactionis meritu' et uir-
tutem patientie uertisse oportuit. Ergo ita,
persta, et tanto in statu, infra quid supplicas diffi-
cilius: Nam regni' Coelorum uim pativ, et uolenti
rapiunt illud. Cuius Psalteriu, unquam om̃is
quia frigidus inuitusq̃ oras, sed eò fortius urge.
Ergo sis inuitus, ac non inuolutarius es. Quia
inuitè inuitus es; acceptior Deo es, et ego tibi
propior. Hæc Diua ad Beatum Alanum.

Cogitare huc triate uolo.

1um Non esse tua potestatis et tuarum uirium, cui
sensibili pace et succo spūs orare semper et agere recte.

489. Lib: 2. De remedijs: 7ta class: Pro Aridis, .
2um. Sanctissimos quosq; in oratione variè tentat
perturbatos fuisse; tam duris et laboriosis ipsis
fuisse orare, quàm tibi. Hoc fieri omnibus ne aride
et viliter. . .

3um. De oratione vera et pietatem n^{on} consistere
in sensibili suavitare operis alicuius n^{ostri} boni. . .

Admirandum: Non esse in n^{ostri} potestate
ut volumus, orare. . .

Suavitas, dulcedo, pax, tranquillitas, promptitudo,
et tota illa serenitas in oratione, in operibus alijs
n^{ostri} omnibus bonis, quam pleriq; semper expetimus,
et quaerimus, est donum, munus est et gratia Dei
singularis; et in n^{ostri} potestate n^{on} est, hanc quoties
volumus, habere.

Et quia Deus à nobis plus n^{on} exigit, quàm ex nobis
prestare possimus, non est cur culpam putes, si colere
illo rore non madeat. Da quod habes; Voluntatē,
conatū, laborē, patientiam, oblationes, resignatōes tui ipsi;
et operis et laboris tui.

Servius Deus ex tuo proprio, tuis impensis, aeternis
Sani servus aliquis, qui negocium Domini sui facturū

Cap. xxxvij. De Aritiditate, et modo orandi. 1. 490.

in itinere est, si de cere Dni sui quidquid fundendum
est, nihil de suo, nisi cui iure reservato repetitionis,
expensis, multa fere licet tude et alycat; nondum dico
quod preclarus illud et rarus sit obsequium, ingentisq;
in Dnm suum amoris et observantiae testimonium.

Dicerem si de cere sua cui aliquantulo nummi proprii
dispensio ad heri sui placitum et honorem, quid elargi-
retur. Et uni sane egregium, fidele, servum optimum
et dignum quod in oculis Dni ferat, servum dicerem.

Quia Nos preclari nobis videmur servi, si oramus,
si ieiunamus, si in negocijs Dei humus, rem divina
ad hunc aliquos suavis libenter, tu quiete, ^{pro} uoto
nro si audimus et facimus. ^{hoc} As, aurum, nummus
ex marsupio et thesauro ^{Dei} est. ^{Dei}.

Sed tuis tu viue des impensis, tuos cere servi des,
ira, lege, meditare, audi que celi et salutis sunt.

Hoc facis si subtracto cere diuino, rore illo dulci
anime tua, celeriter nimirum inspiratione et gustu
oras, si oras patienter, fortiter, uoluntario, constantier,
sic, si places Deo, sic rem magna prestat, laudem
tibi, sic nomen et premium cumulas.

491. Lib: 2. De remed: 3° class: Pro Aridis.

Contra, serui sunt et amplius nihil, sunt serui, qui
nihil Dno su Dni ipsius vere agunt. Sic nos, si
sunt serenitate, coelesti ~~inuisitoe~~ ex consolatione
Dei seruire volumus.

Qua stultissimi facimus, siq'n nris impensis, ut dicunt
seruire debemus, ab ope, radio affecti, cu' murmure,
cu' impatiã resiliunt, libru' aut Rosariu' abijcimus,
vobis inaniter persuadentes, turou' inuitu' et duru'
ad preces nras ceris nri Deu' ce, non audiri et
acceptari quod facimus opus.

Hoc ipsum conquestus est Deus aliqn' S. Gerardi
lib. 3. Inimul. c. 17. fol. 238. Vellem, dixit, ut Electi
mei me tam crudelem non aestimarent, sed crederet
quia probum, imò pro optimo acceptarem, si hyper
expensis suis mihi aliquod seruitiu' exhiberent.
hoc fieri, si negato deuotionis sapore, nihilominus
Deo in orationibus et alijs quibus seruirent, confi-
dentes de benigna Dei pietate q' plaudẽ acceptes.
ex libro citato ad ubi.

Pulcherrimè hoc ^{et} D. Vingo B. K. lano loco supra
memorato in similitudine exposuit maxis aliam

Cap: xxxvij. *Ferviditate et modo orandi.* 1. 497.

cui tres filij, Natus maior, et huius eloquens; minor, adhuc
balbutiens; Vagiens infans, tertius.

Mater singulorum peritiones itaque, proque facultate sub,
venit, Infanti tamen minimo prius et affectu suus.

Ita Deus, exultantes huius et psallentes audire
pro re et usu; simplices amat et procurat: gementes
neque lese sat intelligentes, miserari, et, ac in humeros
hauripit gaudens.

Ad secundum: Optimos et sanctos,
simosque, tentationibus in agendis iuris
operibus, in oratione tunc, probatos, et turbatos
suis De, probarique hodie et tentari, demonstrant
Exemplum.

CHRISTVS IESVS

In horto quam non perturbatus, quia, n' trivis,
oravit aeternum Patrem? que n' illi tunc obiecte
species, quoniam in ea, tua, quoniam totius Mundi singula
peccata preterita, punita, futura an' oculos tuos,
deformia monstrum tuos, terribilia insperari? quoniam
dolores, cruciatus impendentis necis? Immo cum

493. Lib. 2. de remed. 3^{io} class. Pro Aridis.

sapore ad succo et dulcedine orauerit, cui timor
inmensus sanguine elicuit? In orauit, et
ipsius oratio placuit Deo Patri. Magister
docuit, sequere si discipulus es; Quid tu melli,
saccaro, mollibus assuetus visis, homo ipsis ro-
mollior, delicatulus, bombycing, homo Christianus,
uel Chris^tus tuus in extrema paupertate huius
orantem qui iudes, salus uis summa semper
dulcedine fuit?

Deus meus, deus meus, ut quid dereliquisti me! in
Saluator clamauit. dum orauit.

Hic est hebreus nimirum Pater qui probris ad tempus
dereliquit: si filium suum filium ipsum Deum hominis
deseruit, non eum te deserat!

Si deseruit leniter et deserit optimos eum huiusmodi
quosque gratiam suam et faciem subtrahit, quam
subtrahit in ore frigida Syrens tor nram habet, et
Diabolus audacior artibus nos impugnat suis.

J. Macarius

Ille celebratus Sylicotarus Pater, iudicet aliqui
Aethiopes nigros in domo diuina fumentibus

Cap: cxxvij. De Ariditate et inodo orandi. 494.

orationes fratribus, ut Acces hinc inde celerrimo
discursu ferri rapi, et uariè detudere orantes:
Alijs digito prestisse palpebras, digitum alijs ori
indidisse; illos confestim dormitasse, hos continuo
oculasse: Monsatis, Ora induerunt mulierum
speciosarum, et se quorundam animis mendaci specie
insimulantes unà venerem uenenam instillarunt.
Fuerunt, quibus tecta, domos, Arces, castra moliri
et architectari sunt uisi: Alij, alijs libros et vo-
lumina grandia, Twices ingentes orientarunt.
Et quocunq; Demones per hunc representarunt,
sua ea orantes inter preces cogitarunt. Vno pp.

S. Pachomium

In oratione feruentem ut auerterent et ad risu per-
mouerent, Scurviles Orci Muncij an' orantis oculos
unicui quendam et leuissimum culmum, eo quo aliq;
ingenq; trabem aliquam trabem, labore anhelantes
summus mentis unus, trahabant. Sed ingenua
Vir Sanctus et ineptos ludiones confudit.

Illus ille nigellus puer, qui per fimbriam
uestimenti in choro stant; Monachus foris seculi

495. Lib: 2. Veremel: 3^{io} clas: Pro Aridis. 1.
ad quas nescio nequas et vanitates trahit,
quem S. P. Benedicij betula sanavit acrimonia.
Gregor. et Suriy in Vita S. P. D. Benedi.

Qua et illa nigerrima Stygio emissa rivo
merula, quo ^{sub} loquentis ^{sub} vultu
impudente et multis raris alarum tundo turbas set
in castissimo integerrimo ^{viri} pectore mox elegantissim
mulier quae puer aliqui innocens oculis attigerat
simplici, sterili, et turpissimum incendium excita uidi.
Sic, ibidem.

Souisti illam S. Antonij post ingentem
demonibus conflictum, et ab inuidis monstris, plagis
sax multis affecti, ad chum, vorem? Vbi eras
bone Jesu, ubi eras!

Et illam Catharina de Senis: Vbi fueris mi
one, cum esset cor meum tot spurcijs dirupatum!

Posti ei Chri ad illum et ad hunc responsu:
Ad illu: Antonij, hic eram, sed expectabam videre
tertamentum.

Ad hanc: Inconditus eram Suriy in Vita uirij.
Eugnatum sic in oratione fuit.

Cap. XXVII. De Ariditate et moderanda. 496.

Non inuenies ex Coelicibus unum mihi, non unum
ex hominibus hodie uiuis, qui unus idemq; fuerit
semper, et sic in orationibus suis, in alijs Deo
loq; dignis actionibus, serenus, facilis, ardens;
qui non senserit, sentiatq; hanc Ariditatem. 1.

Ad quibus potissimum temporibus,
quæ salubriter et necariis tñ, quantumuis et
studiu' adhibeamy, tñ deuoti pro desiderio nro
esse nequeamy, sed ut plurimum, firmus uari, difficilis,
inuiti, aridi, conturbati, iam dico, audi:

Tempora sunt, plerumq; fesciuitates summa
Christi, B. Virg: Sanaorum. Sunt tempora Confessionis,
B. Communionis, et alia huiusmodi ubi ob graues caus
maximè cupimus animo uersari in altis et esse
celestes. His sanè temporibus sunt aliqui soliti
morosiores, facili in leuibus offendunt. 2.

Sed ita esse Aridum,

In bonum nrm' mæm', idemq;
multiplex cedit.

Bonum in
Einhumilitatis, et patientie occasio exercendæ,

497. Lib. 2. De remed. 3° Class. Pro Aridis.

quæ duæ conseruant vèr alias virtutes. Ita enim agi
noscis te nihil in Deo posse, et nullitatem consideras
teq̄ indignum tali gratiâ aestimas. Et hoc, mirum,
quantum placeat Deo; quem nihil tam quàm quod
humile, delectat.

Primum secundum.

Studium bonæ voluntatis et magni desiderij
auget. Cupimus enim et maxè desideramus sereno
 corde ad Deo agere; hoc si tum nequimus, dolemus,
angimur, et prode vobis millibus exoptamus. atq̄
sic mirificè placeamus Deo.

Primum tertium.

Hæc tua humilitas, patientia, hoc desiderij tuu
et labor, plus tibi ad coronam et meritum confert, quàm
vix unquam deuotionis gratia. Ita S. Gertrudi
Christi ipse lib. 3. Innuat: c. 18. fol. 239. et c. 9. 2
B. Virgo D. Brigittæ ut supra puncto 3. fol. 487.

Primum quartum. 1.

Et probatio Amoris tui in Deo, et eiusdem ^{intè} si que
vultimus, es, testimonium preclarum. Habes et vobis
Christi ad S. Antonium paulò ante adductis.

Cap: xxxvij. De Ariditate et inodoro andi. 498.

Faci Deus quod nos nobis in infantibus olim matres.
Ludunt cum natis subinde matres, et sunt miro modo
suaves et dulces; sepe experi solent quantum à
filijs amantur; subito simulant abiu, uel facie
occulunt, uel oculis nati se subducunt et ex angulo
tere licet filius obseruant. Puer, ut matris, querere
matrem, currere, discurre, clamare, Mater! Mater!
lacrymari. Vel, si praesens, et humis lingis, eum
morem, uollicare, excitare, omnia agere, dolere,
lamentari. Sani matris lacrymis delectatur,
et durum tuum habet, qui tanto filiorum uel dolore,
fit: subito adese, et nudens filiorum lacrymis am.
pleatur, basiat, demulcet.

Quoni ipsud modum nobilitatis christus.
Submiss et amens est filius, et Amantis, si ita christus
uel, omni uel abiu fingit, uirtutes monstra.

Sonum quintum .1.

Satisfactio peccatorum est, et uenialia inxi
tollit. Constat ex uerbis D. Virg: ad B. Alam supra
ritatis, si modo illud tuum sensibile dolore, que ex
subtractione mentis ex opem tui suauitate habes,
cequi fenus ut dormimus.

499. Lib: 2. De remed: 3^{io} class: Pro Avidis.

Bonum sextum.

Ipia experientia uidere potes, si gratis eras, et quantum da-
ames.

Bonum septimum.

Et in remedium superbiae, vanae complacentiae, qua in
tuis virtutibus ferre habuisti, vel, habere potes ut ne
habeas aliqn.

Stilicidini Cassianus lll. 5. c. 20. de homine ambidepo
Spirituale hinc legi potest.

Vide ergo quia paris, in rem anime tue facias, quia non
ittigas commodum tuum, et quidem tantum, ta, uarium,
tamq, multum, qui mox, si oratio non feruet et ipus
boni molestia uictus ab incepto desistis.

Quam procul ab illo es, de quo Chauterius et Plotius
qui cum Deo sibi familiarem internam mentis illustrationem
quodam sentiret; O Deus, orauit, neq, hoc neq, illud
potuisset; omnem a me consolationem accipe, eo quod
Dux et dolor mihi sit. Auditus est: caruix integro
quinquennio omni solatio, et derelictus fuit in magnis
tentationibus, angustijs, et desolationibus. Plenstem
aliqn' amarissimi Coelestes Episcopi duo, consolari
cum uellent, Nullus o Dne, dixit, nullum uolo et

Cap: xxvij^{um}. De Aritiditate et modo orandi. f. 500.

Acto solatium. Sufficit, ut in me tua gratissima voluntas
fiat. *Mofis in Moniti. c. 10.*

Nimirum tutius est semper cum Magdalena sedere
ad huius pedes, flere peccata, dolere, humiliari, amplecti pedes,
quam Joannis insistere super peccus recumbere canantis Rej.
Super hoc nota quae sequuntur. f.

Ad tertium. f.

Spiritus illo cui succensus, et ad votum desideriumq' tuum
subpabilis quateruor, devotionis nimirum ~~gratia~~
tuties, signum pietatis, et diuinae gratiae uerum nomen;
ficut et signum ~~uocet~~ ^{ire} diuinae iudempriuatio:

sed melius et securius est omni illo dulcore carere, et
amurescere quam dulcescere. Ratio est, quia

Angelus tenebrarum in Angelus lucis se sepiissime
transfiguratur, et non raro ad bonum homini auctor est,

ut incautus in manus deturber malum. et creare
sepiissime multis, superbis in anima praesertim in

dulcedine illa, quam tantopere ignorantes querunt,
permissu Iuminis confucuit, hodieq' p't ut ad ocula
o. v. de duplici voluntate demonstrauimus.

Quid aliud Arido faciemus c. 4. clatte 3. fol. 202.

Et de sempubto in bono ibid. uide. f.

Vide Cap' 17
De duplici Voluntate
fol. 342.

501. Lib: 2. de remed: classis. 7^a. In Conficientib:.

Pro Classe quarta.

Cap: xxxvij^m.

De Scrupulosis in Confessione. et
quibuslibet anxys de peccatis suis uel a
Confessione, remissione et salute. 1.

Supra c. 4. in Syllabo remedium pro Scrupulosis singulis,
Scrupulosis in Confessione ad hoc prius caput ire iustum.

Breuius ergo que sunt necessaria ponimus.

1^a Quoties examen Contri^o faciendam huius Scrupuli

2^a Quoties faciendam Confessione?

3^a Quomodo instituendum Examen?

4^a Quomodo intente mouenda Contri^o?

5^a Formulas Contri^onis minime: et perfectioris.

Scrupulosus in Confessione
quibus de peccatis Examen faciet?

Aduerte discrimen Scrupulosi.

Est Scrupulosus, qui timore et anxietate laborat de
preteritis, sed de futuris non cauet: habet lacum
habenas suis desiderijs et concupiscentijs. Hic
malus est, et n^o ex illis, quibus saluberrimum
c. 2. fol. 168. dixi quod Scrupulosi sint.

Cap: xxvij. De Conciō examine, et Contritione. 502.

Et sic hōpius faciat suū examen. et quidq̄ linguā
examinez quocūq̄ ei minuta. et confiteatur
frequentē. Caveat p̄terea maximo studio
à peccatis, et utatur quae toto feri libro contra
scripsimus.

Alius scrupulosus est qui circa p̄terita
peccata anxius est, cautus t̄m̄ m̄c̄i est ne
de cetero Deus offendat. haec una ipsi et prima
cura est. Et

Hic de Confessione, de peccatis in Confessione
manifestandis nunquam cogitare debet, nisi
illa hora q̄n̄ vult confiteri. Sancti hōi viri
vaticani consiliū est, ait in Porta Salutis Res
pyssimū P. Bartholomaeus Salucius p. 3. c. 8. fol. 274.

q̄n̄ de
peccatis
cogitandū!

Tempus examinis,

Breve sumat. sufficit spaciū, V. P̄ et Ave. quo
q̄s recitet, aut unū Miserere. Satis hoc superq̄
est ijs presertim qui frequent̄ d̄m̄ et singulo
feri otiduo confitent̄ semel aut bis.

Quae examina sūt?

Ea, q̄ à p̄cipua confessione sunt. et n̄ alia q̄,
q̄ apte peccata. n̄ minima quis.

503. Lib: 2. De remediis. claud: 4°. Pro Confitentibus.

II. Quoties facienda Confessio?

Raro: nocet ^{hic} Scrupuloso tepius confiteri.
Saepius frequenter confessionem, u. g. si singulis diebus
in die et saepius, singulis hebdomadae, secularis et
singulis octiduo confiteatur et Scrupulosus talis
est, fouet et nutrit suos scrupulos.

Religiosis sufficiat semel in hebdomada. Seculari
in mense, aut secunda hebdomadae. Confiteatur.
malle tamen pro ut persona erit, in mense singulis,
aut in festis tamen maioribus ^{secularis} faceret et confessionem.

Quae confitentia sint, et sequenti de ipsa
Confessione dicemus.

III. Quomodo instituenda haec mens Confessio?

Si confiteri statuis, elige quae partes loci commodae: cum
Magdalena, aut cum leprosis ad pedes Christi te ante
Cruicifixi Imaginem si habes uel aliam piam, Genem humili-
titer abice, aut sepe pro ut poteris maiore tuo cum
affectu et facilitate; tum haec observa.

Cap: xxviii. De consuetudine examine, et contritione. 1504.

Primum, Quo potes ipse modo, alioque redem mente
 soluel mente et ore simul, et illius in te beneficia
 communia, priuata memora. lauda bonitatem. et
 quia te creauit. redemit. Saueing conseruauit.
 Admirare misericordiam. quia que potuisset
 obpota, n' sustulit per mortem, et damnauit.
 Speciales grās pariter cogita. et Age gratias.

Secundū. Pete gram, ut omnia peccata tua que
 cogitando, loquendo, operando, et omittendo admisisti,
 ad memoriam reuocare possis, et bn' occurrant.

Tertio. Ab ultima tua facta confessione inipe
 et cogita ubi singulis diebus fueris, que gesseris. Et
 nec ordine seu modo ex his aliquis ad oculum
 possitis.

1. Quae contra Deum.	In sin- gulis	cogitando	Cum numero & Circumstijis Puis.
2. Contra proximum.		Volendo	
3. Contra te ipsum.		quid desiderando	
4. Omittendo faciendo ex officio.		dicens faciendo deliqueris	

Vel.
 Que cogitabis. cum sensu. desideris.
 que solis uerbis. | peccaueris | Contra Deum
 que opibus solis. Confessione. Omissione | | te ipsum.

Lib: 2. de remedijs. Class: 4^a Pro Confitentibus.

Vel.

Seculares plerumq; qui rariis confitentur secundum
Præcepta Decalogi. In quolibet quod cogitè sola,
verbo. quod opere feceris male. Atq; sic perdit ligni
Examen in firma memoria si consignati, et in ordine
sub illis generalibus punctis retines, aut in charta
annotati, tunc quod

Quartum est; Contritionem moueas in
genere super omnia peccata.

IV.

Quomodo mouenda Contritio!

Ad Contritionis essentiam et perfectionem
ut sit sufficiens, tria requiruntur.

1um Intrinsicus dolor voluntatis tuae. qui dolor
est ipsa tua illa displicentia et detestatio peccati,
Velle illud tuum syncerè, ut nunquam peccarèdes.

Et ad hunc dolor, displicentia et detestatio peccati
non Infernus quem ob peccata mereris, non Calculus
quod amittendo peccati speras et cuius iactura peccatum
facis, sed Deus solus qui Deus bonus, et bonus
ipsi summus, et offensa ipsius Dei, te mouere debet.

Cap. xxviiij. De Conscio Examine, et Contritione. / 506.

Si propter metum gehennae, aut fidei, aut ipsius peccati,
aut amore Coeli dolens, Attritio est, non Con-
tritio. Antonius Fernandes de Contrit. et Attritione. p. 3.
c. 6. § 5. fol. 52j. q. 12.

2um. Necessarium est propositum emendationis.
Avarus, detractor, qui debent, restituant; Invidi
inimicitias depellant.

3um. Propositum confitendi, ^{in die debiti et congruo} et uelle absolui à
sacerdote et satisfacere. fugere occasiones peccatorum.

Et haec Contritio extendere se debet ad terminum
vitae, nunquam in perpetuum sed peccare amplius
uelle.

Haec sufficienter ad ueram et perfectam Contritionem
in genere de omnibus peccatis notis, et quae me-
moriam fugerunt. Non est consuetudo, scrupulosis
nullomodo, in singulis diu horere praesertim Carnis,
et dolorem singulare de quolibet habere, ne de nouo
quis tentetur.

Necessarium et non est ad dolorem Contritionis,
Sentire in corpore dolorem, tristitia, lacrymari,
tunderepectus, flexure genu, et similes dolentium
actus exteriores. In gratiam et bonum

507. Lib: 2. Veremed: Cass: 4°. Pro Confitentibus.
hoc, paruulorum, scrupulorum, Aridorum dico nearius
non esse, ne putent se peccasse, aut contritos se non
fuisse sufficienter, si non possint lacrymari, si dolere
se non sentiant.

Ratio est, quia hic dolor sensitivus corporis lacry-
mari, merere n' est in nrā potestate; sed dolor
intellectus et voluntatis. Quod non habemus à Deo, Deus
non exigit. Si gratiam hanc n' habes, non propterea
te infeliciorē puta; non puta, ad intentam seu
summam contritionem peruenire n' posse, n' fuisse
sufficienter contritum. Est aliqui aliquibus maior
dolor, quia pro voto suo dolere n' possunt, quia hic
in ijs qui realiter ut volunt, dolent. Ita Jeron p. 2
in tractatu de preparatō ad Missam, et pollux. nocturna. Considera
NB. 2°. aut aliqui non esse tam meritorium dolere sensualia
de peccatis, sicut uelle dolere et n' posse. |

Tanto autē maior et intensior est Contritio, quanto
maior tua est in Deum charitas; quod plus te ipsi
per fidem, spem et Charitatem coniungis.
Nec obrolam tuam Contritionem, sed per fidem et Conf;

Cap: xxxviij. de Conscie fœamine. et Contritione. 508.
denia in merita passionis Chri, tua tibi tuorum
petri remissionem et omn' aliam grati' diuinam
promittit.

Scripti de hac materia Contritionis, Adm. R. R.
Cur. Dni Balthasary Hammerer Canonie. Constan.
in Salus suo conductu in Celum & quod uir alius hor
deus breuius, clarius, utilius: dignus fani libellus
quem totus Orbis sacra charus habeat. Editus est
Constantie typis Leonardii Straub Anno 1626.

Contritionem veram, vix habent, detractores,
Inuidi, Avari, luxuriosi. quia raro uerè,
ex corde et perfectè sunt parati re ipsa ignoscere,
restituere, abstinere. Videant tales quid agant.
Atq; hic est modus discutienti Consciam, ad con-
fitendum, & parandum breuissimè et exquisitè.

Formule Contritionis formulas sub,
ijimus in gratiam simplicium: Aliquas Contritionis
minime, alias perfectioris, pro Religiosis et per-
fectionibus.

V.
Minime et communis Contritionis, sed
sufficientis, formulæ. 1.
Ad formandam Contritionem sufficientem non opus est
certo tempore, quadrante, horâ. In ictu oculi facillima
et perfecta esse potest, ipsi duntaxat qui bene
sunt voluntatis, qui ex corde à malo declinare cupiunt
et bono adherere. Et ipsi qui sepius bene confitentur.

Formula prima.

Ex corde ergo aut unâ eâ ore dicere poteris
cum firma spe veniæ servatis qua supra sibi
sunt allata.

Forma doctis. Peccavi, o Deus, doleo ex corde quia te hominum bonum
offendi.

Forma prostrati. quamdiu visper.

Forma brevis. Volo confiteri, desidero à Deo absolvi. Satisficiam
perpetua gratiam.

Formula secunda.

Peccavi. doleo. Sed animo adhaerendo, aut ei
expressenda ore ex intimo amoris in deum motus, ad ipsius
confitenti. satisfaciendi. emendandi. spe firma veniæ. Bartholomaeus.

Cap: xxxviiij. De conscientia ex anime et contritione. 1. sio.
Hammerer in Saluo Conductu. lib. 1. fol. 46.

Formula tertia.

Ex Joannis Gersonis Cancell: Parisiensis. quam ex
Pepini Onc. 6. psal. primi Penitent: Balthazary
Hammerer in Saluo suo Conductu lib. 1. fol. 49. uerbis
mirabiliter mutatis sed saluo sensu affect.

Ex eam tibi ex Gersono ipso de uerbo ad uerbum
describo. que est in Opusculo Tripenitito c. 16. fol.
precepta Decalogi fol. 32. in parte Operis 2da
et tribus distincta Veritatibus sic habet.

Ut rem, non uerba cura.

Prima Veritas.

Domine, sic uel sic contra ueram bonitatem peccavi,
quod mihi displicet; ratione cuius et penitentiam
ago; quia Vos offendit qui totus est uenerandus
et colendus, quodq; mandatum urum transgressus sum.

Secunda Veritas.

Domine bonum habes propositum ex desiderium, uero
iuuamine inuicente, mihi in futurum precauendum
ne incidam in peccatum, et occasiones peccatorum
iuxta possibilitatem uirium euitandi.

511. Lib: 2. De remed: class. 4^a Pro Confidentibus.

De Tertia Veritate
Dne bonam habeo voluntatem, peccatorum meorum
confessionem integraliter faciendi pro loco et tpe
secundum vrm et Sanctae Mariae Ecclesiae man-
datum et praeceptum. & Haec: Gerson. 1.

Consilium eiusdem est, ut qui liber Christianus
singulis diebus bis aut semel ad cor suum redeat,
conscientiam examinet, an tres illas Veritates
profere valeat sinceritate. Si poterit, securus
sit se in salutis et gratiae statu consistere, et
Viam aeternam mereri, etsi omnia crimina totius
mundi commisisset. Ita idem Gerson. 1.

Plures alio forma et Orones uerba Contritionis
partim in libellis pijs habentur. In scilicet Conduetu
Hammerij lib. 2. fol. 109. Apud Antonium Capulum
Brasichellensem Presb. Greg: Oratorij de Urbe in modo
commendandi sedes. In officijs Benedictionis. B. V. r. g.
et similib precarijs libellis. Item in Opusculis Blotij.
In ~~postea~~ ^{postea} Saturnij ~~et~~ ^{et} P. V. r. g. h. Salutij. p. 1. c. 9. fol. 54. 55. et 29.
Audiant hic illi omnes, quos ut Agrotu meum
meus Inferni rimmus tenet, et pueri de salute
desperant; ^{et} qui maxie inquieti sunt admissi et leuissimi

Cap: 900 vij^{um} De conscientie examine, et Contritione. f. 517.

peccato, et proinde post Contritionis actum, post ipsam
ei confessionem.

Si peccatum aliquod et infernus illi debitus te angia,
confestim, quod facillimum est, Contritionis remedium
presentissimum arripe, ex dicitis formulis aut in fra
ponendis una ex condicatis secundum supra scriptam
doctrinam. et quiesce. usque ad tempus Confessionis.

Certus omnino sis nec dubites, in ipso momento
quodoles et dolorem corde uel ore exprimis ob offensum
Deum peccata tua, et propius sum tunc Velle confiteri,
Velle abstrui, satisfacere, fugere occasiones peccandi
quamdiu uiuis, cum tunc forte de misericordia Dei et plena
remissione, ab aeterna proposita pena et omni culpa
omnium scelerum liberatus es, et in amicitiam Dei
restitutus: Et, si subita te mors forte raperet, extra
inmedubium, mediante tunc purgatorio, saluus es per
futurus.

Soli deinde multum perturbari metu, et a'is
multum disputare tecum an Deus tibi pepererit,
neque, Ut recei hoc ipsum Antonij Caroli us Bratichel,
tenis citatis libello, documento 2. de Contritione, facere.

Vide l. 6. 1.
c. 8. de spo.
fol. 238.

Lib: 2. Veremad: 4° class: Pro Confitentibus.
 dehortatur. et rationem addit: Hic enim, ait, nihil
 aliud est quam superbia, Vexatio mentis, et laqueus
 Diaboli.

Liberè te Deij committas pietati, et ita bñ agere
 serpe ut instituisti pro uiribus, ac si nulla unquam
 in re quid peccasset.

Periurum semper hoc memineris quod satis inculcari
 n' p' ut dolor sit ob Deum ipsius offensam et ad Confessionem
 se extendat suo tempore opportunè faciendam.

VI. Contritio m'ca.

Contritio teste D. Tho: in suppl: q. 5. a. 2. in Conclur.
 et tota theologorum Schola, ipsa e' experienciã historica
 diuinã reuelatione corroboratã, tanta esse potest,
 siue ex parte Charitatis, siue ex parte doloris sensibilis
 que non tm' pot' p'it' eterna' p'ena' plenamq' culpã
 sed vnã possit delere e' temporalem vel in hac
 vita uel in altera exoluendam. Et hinc ultima
 temporaria n' tam facili tollit' ut aeterna.

Tollit' per Contritionem p'ena aeterna, sed ex mera
 gratia diuina, quia sic Deus promisit. In tollenda

Cap. xxxviii^{um}. De conscientia examine, et Contritione. §. *SIA*
temporalis que restat, equalitatem à nobis requirit
Deus, ut sit tanta in remissione sustineamus, quantum
ille nobis contemnit sine hic sine in purgatorio.)
Exrequiritur ut sit mixta intensa, habeatque suos
gradus sufficientes, quam à nullo adhuc Doctore qua-
liter in ipsa voluntate debeat iuxta intensiōnis suae
gradus esse formata, definita uel determinata. Le-
gishe scribit, quem ut manu nos ducent, hū
sequimur Paltrus: Hamerov fol. 66. in falsis
Contra. c. 3. lib. 2.

Illam saltem autumat esse tantam, quā post
omni possibilem diligentiam adhibitam, ipse penitens
non potest habere maiorem. Et haec illi mixta est,
aīe, et consequenter mixtam habebit efficaciam ut
veniam poenam temporalem remittat. c. 7. lib. 2. fol. 67.
Haec ille:

Contritio semper maioris est efficaciam et plus
quam afflictio ipsa corporis nri. Et si continua
est, continuis de poena delet et tollit, et tantum
semper quantum illa semper est.
Exemplo monstrat. Haisimoretrix, penitentia
postea Magistra à Paphnutio inclusa ad penitentiam,

sis

Lib: 2. de rema: 4^a clas: Pro Confitentibus. f.
et nihil aliud vrare iusta quam; Qui plas
masti me miserere me;

Post trienniu, Paphnutius ad Abbas Antoniu
Effectus est ut regroses si deus peccato Chaiti
dimisisset. Orarunt ergo Antonius, Paulus
Antonij maior discipulus et Paphnutius. Vidi
Paulus in celo lectu pretiosu, que tres clara
facie Virgines custodiebant; Non est, clamaui
hic lectus nisi Patris mei Antonij; Vox ad eum
facta: Non est Pater tui Antonij sed Chaitis
meretricis est.

Ergo reuersus ad Monachum Paphnutius in quo fuerat
incluta; aperto Cella oris dixit; Eyredere, qm
remisit tibi Deus peccata tua.

Ille respondit: Cetero Deus, quia ex quibus ingre
sum, omnia peccata mea velut farina statui an
oculos meos, et non disceserunt peccata mea ab
oculis meis, sed flebam semper illa conspiciens.

Ecco!
Contritio.

Cui Abbas Paphnutius ait: Non propter penitentia
tua remisit tibi Deus sed quia horu cogitatione
semper habuisti in Animo. Ecco! quanti possit
Contritio! Henberg Rosneyous. In Vitis PP. fol. 374. d. 37.

Cap: ccc viij^m. De confitio^e examine et contritione. f. 516.

Exempla contritionis m^{ae}

Contrition, talem habuit illa Romana mulier.

Vide supra c. xi. fol. 289. rem admirandam.

Maria Magdalena. cui peccata à Ep^o dimissa. quia dilexit multum. Contritio fit ex multo et ingenti amore erga Deum, quem doluit offensus fuisse, progenerat.

Habuit et ille, de quo Vincentius Aniciensis in Vita S. Vincentij Ferrarij.

S. Vincentio in carcere quidam confessus est:

penitentia iniuncta Septennij. Tristis ad hunc et delectus ad me penitens, quia iudicij nimis habuit, tanto confessorum dolore affectus, Nunquid dixi, nulla alia exhibens satisfactionem, saluari poterem? Sacerdos dolor, videns: Minor, et faciens saluaberis, dixi. Ille iterum: Nunquid pater, sceleratus homo tam, cui penitentia aeternas flammis euadet? Sacerdos: Et, quamuis non nisi ter unquam dixerit. Audiens diuinam veritatem, orando Deum et Deum obijt, et in Caelum abiit.

Lib. 2. De remediis: 4ta Class: Pro Confitentibus.

Forma Contritionis mixtæ intense
pro perfectioribus, et Religiosis.

Quam ego quidem alijs annibus et consulo, et
eandem discant cordibus suis insculpere, et qua
dura in ea sentiri carnis apparent et uidentur,
per Voluntatem. que omnia p^{er}, superare et superentur.

Ergo dic corde et ore, te toto Deo
et Dei gratia committendo.

Domine Jesu Chré, uerus Deus et homo, tu me ex
nihilis creasti, et preciosissimo sanguine tuo redemisti.
Tu me huc usq; clementissimè conseruasti, et innumerabilia
beneficia in me indignissimum hominem contulisti;

Actus Fidei. à quo s^{olo} omnia habes que possides: Agnosco te
supremum Dnm, Omnipotentem deum, summum et
infirmum bonum, humis amore, honore et uenerè
dignum. tibi meritiò leuiunt, obediunt, et subiecta
sunt omnia in celo et in terra, tibi debent omnia.

Actus Charitatis. Gaudeo te tam potentem, magnam et gloriosum esse.
Te ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente
et ex totis uiribus meis amo, et super oia diligo.

Cap: xxxviii: De Conscientia examine, et Contritione. / 518.

Compellit et cogit me Amor iste, ut ex Animo doleam,
quod ulla unquam actione te offenderim, Vellem Actus con-
tritionis.
toti mi non esse factum. Retracto, damno cunctas
illas actiones quibus te offendi. Vellem istas Acti-
ones, precipue uero consensum illum meae voluntatis
peccami notum et diuinae tuae voluntati sic re,
pugnantem in me nunquam fuisse, Et, si possem
facere ut necem omnia peccata mea plane
facerem. /

Ad dicitur et haec Contritio ad P. Barthe,
Comae Salutis, quae mixta est.

Heu! quid incipiam Dne qui te tam grauiter offendi!
quid miser agam? Doleo et poenitet me ad te Dne,
quod tam atrocia contra tua diuina Maiestatem
perpetrauerim, ut cum meus dolor ob exiguitatem
non sufficiat, vellem me habere omnes dolores, et
omnes Actus Contritionis quos habuerunt omnes
homines, tum Viri tum feminae, quicumque fuerint,
sunt, et erunt in hoc Mundo. Imo non solum do-
lores, et omnes Actus Contritionis, sed et uellem
sentire omnes afflictiones, uel calamitates, omnia
supplicia, quae passi sunt, patiuntur et unquam

Contritio
uolens.

519.

Lib: 2. de remediis: 4^a class: Pro Confitentibus.
patientur omnes uariisq; seculis homines, et Diaboli
in Mundo, purgatorio, et Inferno: praeterca omnia
tormenta, quo passus es tu, tuaq; Mater in Vita
et morte tua, et siquid maius quis potest pati, q
omnia mala uellem penae meae applicare ut per-
fecit dolere et conueni possem de peccatis meis
non solum in genere, uerum et in specie, idemq;
uellem facere pro omnibus peccatis quo facta sunt
fieri et unquam futura sunt. Vos Angeli, vos sancti
sanctaq; paradysi, impetrate mihi hanc sanctam
et perfectam Contritionem, non solum mihi, sed vobis
hominibus tu masculi tui feminei seculis, qui
uiuunt, et usq; ad Mundi finem uiuent. Tu uero
sancta Mater Maria, uel, terraeq; Regina, impetra
nobis huius Actus perfectionem in supremo gradu,
ad S^me Trinitatis gloriam et honorem, ad omnium
Animaru salutem, quod concedat mihi totiq;
Mundo Pater Filius et spūs s^cūs Deus n^r creator
Dⁿs et P^r n^r per immensam sua pietatem.

Propositiu
Emendationis.

Ex toto corde et uiribus meis peccata mea in
poterunt uitabo plus quā omnia uitanda,

Cap: xxxviij: De Conscie fiamine, et Conuisione. / 520.

Detestabor ea in portem super omnia detestanda,
et in hac detestatione per totam vitam meam perseue-
rabo usq; ad mortem diuina adiuuante gratia
fauore, et ausilio. Imò prius tot mortes patiar
quòthomines fuerunt, sunt et erunt, quàm quid uelim
peccare. Cupio et ei deidero ut Deus potius ad
Infernum me precipitet, uel saltem crudelissima
morte me occidat, si uideat me iterum peccaturum,
quàm ut permittat me peccare. Prius gehennam
omnesq; damnatorum, damnandorumq; cruciatus
et poenas sustinebo, quàm quid mortiferè uelim
peccare. Firmiter ei mihi propono, omnes pec-
candi occasiones deuotare, confiteri, omnia
peccata mea commissa, et implere penitentiam
que mihi fuerit iniuncta. Satisficiam
pro peccatis meis, et in satisfactionem peccatorum
meorum, offero tibi o Jesu Chrè passionem tuam,
merita Bmò Marie Virg. semper Virg. et omnium
Sanctorum tuorum, atq; omnia opera mea et totam
vitam meam. Et confido in bonitate et mi-

D. Tho: suppl.
q. 4. a. 1. et 2.
in Concl: p

521. Lib: 2. De remed: 9° class: Pro Confiteantibus,
Misericordia tua infinita, quod per merita pretiosissimi
languinis ac Mortis tue mihi remissurus sis oia
delicia mea, et gratiam uberem largiturus quam vita
sancti instituere, tibiq; perfecti usq; in finem ser-
uire valeam. Amen. 1.

Notandum.

Orare aliquem, ut se uelle prius perditionem, iacturam
honoris, fame, honoris, salutatis, uitae, Amicorum
ipsum ei inferni et quiduis in terra sancti unquam
et homines alij omnes passi fuerunt, passuriq; sunt,
sustinere, quam peccare mortaliter et deo summo
bono offendere; de essentia quidem contritionis non
est; est in se dicere et sentire utilissimum, et sciti-
mis I'ris receptum. Expressis, quae culpam suam pondera-
quanti facias deum, quam omnibus eius proferas.

De pena temporalis plurimum semper tollit. Invenit
Deus iudex nihil esse sic delectabile, ^{nihilia} sive terribile
quod uoluntatem nostram ab ipsius voluntate auertat,
facile creditur, talis affectus, totum purgatorium delere.
Sicut huc impossibile uiribus tuis te uelle cupiam;
Sicere debes, ea per gratiam Dei possibilitate esse, et tibi
nos uelle posse; imo, si ignescere in Amore Dei, et

Cap. xxviii. De Conscientia framine, et Contritione. 522.

quasi immigrare in Ardentes Serapinos, cupimus, nullo
non tempore debere. Laus Virtutis ait D. Tho: 2. 2.

q. 81. a. 6. ad 1. in Voluntate consistit, non in
potestate. Defectus potentatis non diminuit laudem
Virtutis, dummodo defectus non fuerit ex parte
Voluntatis, et non tollit aliquid de premio.

Ex talis Conclu hoc eduxim. Vid. sup. art. fr. 2.
Sanè ut in Charitate nullus fieri potest excessus,
ita neq; in Contritione.

Infirmioribus quibusdam dura res est, huc ita
ex animo uelle. Condeo et libentè condescendo,
nec inuitis hanc offam obijcio. Scio, ut quodam
peccata delectabilia cogitare particulari modo,
moneret periculo, ita terribilia scdm particu-
lares circumstantias, Voluntati si proponunt.

Rellemènt' ut imprimis ex cap. nra de Relig.
natione Voluntatis, infirmitat; huc superare
diferent. Qui totus infirmus est, et horret huc
audire, omittat, si contentus superioribus formis.

lib: 2° de remed: 4° class: Pro Confitentibus.

Et ne uideatur infelicioꝝ, quia hanc intensam
contritionem habere non potest, etiamq; prodi
Purgatoriuꝝ euadere, et omneꝝ poenaꝝ epoluere
temporalem, rectaq; solus inuolare mortuus,
duo restant facillima media.

Alterum, Contritionis repetitio creberrima inter
a quouis tempore.

Alterum. Verum Imulgentiuꝝ, quas qui libet
facile plenarias acquirere potest in Sacra Com,
munione presertim.

Oro singulis quasi horis, aut salt; bis, ter,
in die, quantum fieri potest, adhuescas Contritione
elicere, et breues exprimis aliqua formulam inti
mo cordis affectu et clamore cordis profere, ad eꝝ
modum quod resupra docuimus Contritioni
necessariuꝝ. Ita fiet ut quod intensioꝝ Contriti
onis deest, per iterationem frequentẽ eiuꝝdem
compensetur.

Nihil in orbe praxantius homini hoc Remedio.
Oro te ex rogo millies per sanguineꝝ Christi, qua hanc
et momento hanc legis uel audis, incipe sequi

cap: sexviii. De conscientia Examine, et Contritione / 524.

doctrinam. Quid facilius est quia dicere ^{vel cogitare} ex corde,
Peccavi! vel. o si nunquam peccassem! Vel.

Miserere mei Deus. nolo peccare.

Centies, imò millies hoc in die quantumcumq; et
deus potest prestare potest, infirmo tuo bono.

Contritio unica, uide mi homo! si ex promisso
et gratia Dei pena aeterna tollit cum omni culpa;
quò non est temporalem potest tollere inmensa, et
sapius iterata? Quid repetita centies, quid singu-
lis horis? Ratio est quia in qualibet Contritione
datur nouum augmentum gratiae, quae gratia augetur
et crescit si tu multiplicas actus Contritionis; et
quò plus gratia recipis, hoc minus de impuritate
peccatorum praecedentium manet, et minor pena
purzans debetur; et quoties renouas Contritionem
toties de pena peccati tollis. Sed, quò millies
inculco et repeto, ex charitate Dei fiat semper,
et cu' proposito confitendi. Et in Confessione quae
uehementer neuarium uides, nouum capis emulu-
mentum in penarum extinctione. *Leg. sic*

Vide et c. xi.
fol. 274,
Henricus sup
q' dicit.

526. Lib: 2 De remed: 7° class: Pro Confitentibus.
contentus esse uelis; ad hanc Contritionem
adde alia opera bona, semper plus ultra conare.
Ipse cogitare potes, si solius unius Contritionis locus
et minimè, non intensus tantus potest, et multo
plus repetitus, quid aequaris si alijs unà operibus
animam tuam, completes. si quotidianas adnectas
preces, si passioni Domini deo uotus, si sis B Virg:
addictus et cœlitibus alijs, si diuinis interis,
crebrius animam à peccatis emundes, et cœlesti epul
te reficias, demum in ip[s] te exerceas de quibus
partim hoc libello informare te studuimus. c.

Cap. xxxix^{um} De Confessione scrupulosj.

Quomodo, et quæ conficiri, quæ non, debeat.
Quid, post Confessionem si inquietus sit, agendum.
Ad Samaritanum tuum, ^I accusaturus te de Animi
tuis noxijs, quâ mente, quo desiderio et fine accu
dere debeas, ex ipsa Contritione saxis liquet de,

Cap. XXXIX. De Confessione scrupulosa. 527.

scripta capite ante hoc, propius. Erys uel ut
filius prodigus, spe plenus et fiducia de infinita in
te Dei patris tui bonitate accede; Vel, ut Agyrotus
ad Medicum; Vel, ut sordidus ad fontem, Vel
egenus et spoliatus, ut Jorichontinus Seminiuus
ad Samaritanum, cum humilitate, pudore, cum
desiderio uehementij ut saneris, ut à peccatis
abluaris, in gratiam eam redeas; licet hoc
per contritionem prius quando per Examen Cor
tuis persecutus es, factum sit, factum tum
est quia illa Contritionem ad Confessionem exten
disti, cuius virtuti gratiam peris hinc et per
fectionem adscribere debes, deinde quidquid deest
ad perfectionem et intensiorem Contritionis, sacra
complet et resarcit Confessio. Hanc ita facere
uelis, ut faceres in hora mortis et in conspectu
iprius Dei; neq; enim aliud quam Deum ipsum
Confessione tuam credere debes, qui locum Dei
et à Deo plena in te potestatem in hoc foro
habet. C. C.

528. Lib: 2. De remed: 7° class: Pro Conficientibz.

Confessio autem tua has habeat
quatuor conditiones semper necessarias, et si
una desit, Confessio nulla scias. si omnes
habet, securus de uera Confessione sis.

Sit ergo ^{ergo} ^{1^o} *Inteo*
1° *diligens. integra. fidelis. obediens.*
2° *Conditio prima.*
Diligens.

Conditio haec requiritur an' Confessionem, ut nimirum
adhibeas prius magna diligentiam in examinanda
Conscia. et uideas in quo peccata prolapsus fueris
quo loco, tempore, quo adiutore, modo, quoties
hoc uel illud admiseras. Consideres quoque
circumstantia peccati speciem mutant.

Qui raro confitentur maiorem diligentiam debent
qui sepius minorem adhibere possunt.

Quisq; sibi tempus, mores, et memoriam suam
diligentiam habebit.

Diligentia haec sufficiens erit, si putes certo
omnia per eam, ad memoria peccata reuocata.

Qui in diligentia tali, et in praesens peccata,
imparatq; auctori, absolui non debet. nec potest.

Cap: xxxix^{um} De confessione scrupulosj.
Cōditio 2^a.
Integra.

529.

Integra ut sit quatuor obtrivum.

1um Clari peccata tua explica. nihil occultare,
reticere uelis, aut ita dicere obreuri confuse
ut non intelligaris, sed ut oia capiat et intelligat Confessor.
Si hoc faceres studiosi, nullus plane faceres
Confessione.

2um Sunt, qui nolunt intelligi, studiosi si forte
Confessor rursus, uel sternutat, aut alius aliter
strepitus excitat, petri aliquod tū dicunt,
sed ea mente ut nō intelligant. et tū se confessor
pretant bene. Verè mali, fraudulentè tales
exhibi perniciosi. peccata noua faciunt, tū
abere, ut peccata deleant.

3um Opus est, ut numerus dicar. Non
sufficit dicere, blasphemauj. sed addendus quatuor?
Nec satis est dicere sepius. sed certus numerus
si scias, dicendus est.

Si numerum nescias, coniectura, adhibeas,
dicendo fortassis decies, centies, plus minus.
Sed non recordor, ideo me causs toties, quatuor
Deus nouit me hoc fecisse. doles quia numerum nescio.

530. Lib: 2° De remed: 7° class: Pro Confitentibz

Si peccato alicuj adm'sis affixus et assuetus
salutem nomina et exprime. quod in pecc
hasisti. u.g. Per totum Annum, mense, in hoc
peccat' repissime incidi.

Per totam septimanam animus recitavi ledendi
proximum, hoc et illud faciendi.

Nunquam mutavi mentem. Vel toties mutavi
mentem, contra sui, sed iterum consenti, iterum
malum commisi.

Primum. Si dubitas an peccatum commissum fuerit
mortale an veniale. confitere sub dubio.

Si dubitas num hoc aut illud peccatum feceris,
si in cogitatione hunc et illa consenseris, si hunc
dixeris, scrupulosus quia es, dubium hoc

confiteri non debes, quia ex affectu scrupulorum
tibi oriuntur haec dubia qui timor, et hic ut
in alijs rebus frequenter tibi inveniunt.

Quum Vide, quo peccati sint circumstantiae

Circumstantiae, quae vel omnes, vel quaedam aliq
ad peccatum concurrunt sunt haec in hoc versicu

Cap: xxix^{um}. De Confessione scrupulosj. 53j.

Quis. quid. ubi. per quos. quoties. cur. qm̄. qñ.

Quis. si religiosus. quis ille, cui quopeccasti.

quid. rem dicis. u g. furtum fecisti. dicas

quid fuerit. si panis. si pannus. aurum.

ut sic ex ualore rei sublata de restitutione iudicij
cure possim.

Ubi. quod in loco: si in templo.

per quos. quo instigante quid feceris.

Facilius peccat, qui in instinctu alterij peccat.

Cur? in quem finem, et quam causam?

Curatus es, ex neitate, aut paupertate.

Alcum cecidisti, ut in pcto gloria, ap' malos
si inuenires, uel alios imitares.

quoties. quot uicibus ieraris.

qm̄? quo modo. si nequiore aliquis.

qñ? quot tempore. si die s. Communionis.

hummo festo.

Ob. huc circumstantia qñ, necessaria

sed non est. Nec est semper necessaria

Circumstantia Cur, ubi, et per quos, indicanda.

532. Lib. 2°. De remissis. 7° Class. Pro Confitentibus.
Quing sunt casus, in quibus
~~est~~ circumstantia, una, aut plures necessariis
dicere debes.

Casus primus

Si circumstantia facit, ut peccatum sit mortale,
quod mortale non esset, si non esset illa circumstantia
adueniente, aut nulla.

P.g. Incautus orculus in femina mittis, uel,
uerbis irorsus loqueris, uel manus porrigis, sed
in corde intentio tua est, et finis, ut sic illa
ad amor, moueas, et occasionem peccandi ad ipsa
facias.

Risus tuus, uerbis irorsus in ^{se} aut nulla
aut veniale peccatum fuit, sed in mortale
peccatum in adulterio, in fornicatione, ^{quod direxisti,} ^{directus,}
ob tua praua intentione, mortale peccatum est.

Ita et si quis uerbo leui uexes, sed eo fine
ut irascatur, ut blasphemet, tunc peccatum est
tuum, eo leuissimum uerbum, quantum est omne id
quod fecit, quod idem uexasti, ut blasphemaret.

Cap: xxxix^{um} De Confessione Scrupuloy. 833.

Casus secundus.

Si circumstantia alia, speciem peccati mutat.
u. g. in templo furatus es. non satis est dicere,
Furatus sum, sed addendum, in templo, qui
extra templum furari, simplex furus est; In templo,
sacrilegium.

Ita si peccat' cum femina, dicens, si sit
maritata. et est adulterium: si religiosa, et est
sacrilegium: si consanguinea, et est incestus;
si virgo, et est stuprum.

Casus tertius.

In circumstantia peccatus multiplicat, et cum
ipso est contra alium preceptum.

Ut, furaris, ut possis adulterare.

Ornate, ut mulieri, tuqueas pares, ut pelliceas
in amor.

Quo hinc concurrunt peccata. ibi furus, et adulterus.
hinc aliud peccat', carnis for.

Si Religiosus peccans, ut tm' fornicos' committit,
sed peccat ei contra suum Votum.

Notandum ei siq' cojiv'e sola peccet, ei dicere
debet, si consenserit peccare cum maritata, si cum

534. Lib: 2. De remed: 4° class: Pro Confitentibus,
religiosa, si cu' Virgine, si cu' consanguineu.

Casus quartus.

In Circumstantia mutat peccatu; hoc si nimiru
trahit secus excommunicationem. Ut, si forte percussit
Clericum: duo ~~ita~~ ^{propter} peccata ^{quod est} peccata; Offensio proximi
per se, etiam incurris excommunicatione.

Sota. Dicendus ei si tpe' excommunicationis feceris
sacra.

Casus quintus.

In quo circumstantia ~~nece~~ dicenda, est cu' de restitutione
aut satisfactioe erga alia' persona' agi'. Et si
non fl. sumtus es. centu' confiteri debes; ut iudica
sint Confessor de restitutione, et cui fieri debeat.

Atque circumstantia sunt necesse ut sit Confessio
integra.

Condicio tertia.

Confessio sit fidelis.

Mendacia et res impertinentes non proferantur.

Neg' dicas aliquid, nisi quod certo scias te fecisse.

De dubijs dubie te accusa. dicendo Debito si fecerim,
ac prinde ad liberanda' confesio' meaq' sub dubio
me accuso.

Cap. cælix. De Confessione scrupulosa. 535.

Inditio quarta.
Confessio sic obediens..

Paratus est ut sis ad obediendum promptus et paratus,
et libenter uelis facere et ommittere quecumq[ue] Confes-
sarius pro remedio animæ tuæ et salute iusserit.

Vg. paratus esse debes, restituere rem ablata[m], fugamq[ue]
fugere occasione[m] peccandi.

Accipere pro alio[rum] salute remedia prescribenda.

Acceptare penitentiam pro peccatis tuis illatum.

Quæ sententia multo securior est illa[m] quæ uult
quod in purgatorio differre possis. p.

Finita ad hunc modum Confessione, ut moris
est, inuocato Scrm[ati] auxiliis, humiliato capite acridissimi
quæ Confessor præscribat, percipere, et in effectum monita
sancta quæ dederit, ducere statue, et cu[m] ingenti desi-
derio Absolutionem sanctam expecta, quæ dum
dat extensa supra te manu Dei manu[m] puta quæ
te liberet, pronunciet, et iubeat Amicum Cuiusq[ue]
est de Cælorum.)

536. Lib: 2. De remed: 7° Class: Bro Confitentibz.

Post Confessionem
Si ualde inquietus es, et plerumq; dicis:
1° Confessionem non bene feci, nulla est. hoc et
hoc non bene, non sufficienter declaravi, illud
minimè condipi; iterum confitebor, non accedam
diuinæ mensam.

Id audi me mi scrupulose.
Si nihil ex malitia, sponte, scienter omisi eorum
que aperte sunt peccata, sis contentus et quietus
et plus rationi quàm Conscio tua erroneo credas.
Imperet tibi tuus Confessor ut communices,
et nullo modo permittat ut iterum ad Communionem
confitearis.

2° dicis:
Id ex Antiquis antiquis Confessionibus occurrunt
que non puto me confedum fuisse.

Cape doctrinam quæ Cicerani est quæ in summa
ponit. Scrupulosus non est obligatus confiteri de
omnibus rebus de quibus dubitat an confessus
fuerit, est tñ obligatus de dubijs confiteri qui

Cap: de cōfessione scrupulorū. 537.

Scrupulosus non est.

Sicum moderata preparatione et examine confisio
semel es confessus maneat quietus et non cuius
dubio cor tuum lacerandum tradas.

Si dicitis:
Ex consuetudine et inclinatione ad hoc et hoc,
peccatum scio quasi, quia si illa et illa occasio
fuerit, iterum peccabo. Imò ergo bene se confitetur?
Imò vere contritus. Imò digne communicabo?
Experientia me docet, quod dico.

Ad ego tibi mi scrupulose: Si arimus tibi esse
firmus faciendi quantum est possibile, ut non pecces
deinceps mortaliter, et tu quasi pro certo tenes
te peccaturum. haec cogitatio nec Vera contritio,
nec confessio, nec impedit communionem.

Sic cogitare est signum humilitatis, est agnitio
et confessio propria infirmitatis, sicut est signum
superbiae, dices: pro se certo scire si dicat, te pro
certo scire quia amplius non sis peccaturus.
Vide. fl. 350. quibus Notent hoc alij confitentes &

538. Lib. 2. De remed. 4ta Class. Pro Confitentibus.

Quo dicitur:
Vt et tui periculum cogitabis, fœdis, amaris, talibus
et talibus non inuenis animi quietem. verum
sumere deus, subreine lo.

Quid agendum huius cap. 27 de Auiditate diximus
supra fol. 496. ad ea uerba quibus protissimus
temporibus.

Vide et Cap. 4um. fol. 206. et 207.

Orationes ex Gersono

Inus Operis p. 4. de pacificanda conscientia
ad finem libri habet.

Recitare potes, si uia te inquietus confestus
sentis. Oratio 1^a.

Domine hæc tene tempus meum peridi per vitas
malas et dissolutas; tibi aliud reddere nequeo
nisi cor contritum et humiliatum. Hoc ergo accipias
Dne et ipsum non despicias. Cor contritum et humiliatum
Deus non despicias. Delicta iuuentutis mee et
ignorantias meas ne memineris. p.

Cap: xxxix. De Confessione scrupulosa. 539.

Oratio 2da et ualde
apposita.

Scio Dñe quod toto nisu et conatu meo nunquam
facere potessem Confessionem sicut mea postularent
peccata. Nouisti tñ voluntatem meam et desiderium
meum quod mihi inspirasti, nihil me exelare uelle.
Sed cum Confessor meus sufficienter se existimet
de uita mea informatum hactenus, sufficiat tibi
Dñe. Amen.

Oratio tertia habes supra cap. 7. fol. 206.

Poteris hoc loco aliquos acius Resignationis ex cap. 27.
usurpare. Inuenies profecto quae animas tuas sic
inquietae, angusti, pacatae et serenae reddant.
Petere medijs et securis ad coelest, sumendum parz accede,
dummodo, quod presuppono, penitentis partes
fideliter feceris scdm vires tuas, et nullus habeas
fixum iudicij, de mortifera aliqua labe.

Etiā deinde diem, quā Deus tuus sumptis istis,
precor, bene et sancte exigas; à uerbis et sermonibus
otiosis, à nugis abrine, quibus omnis deuotio &
gustus inficitur et tollitur. Inuise templum,

540. Lib: 2 Jerem: 7° Clasd: Pro Confitentibus.
uel loquere cum libellis pijs, et age, quod aequi-
sit Deo et anime tuae, etiam saluti proximorum.
Ista mihi scrupulose, finem te docendi facio.
Pamarianus tuus sequere, non pro me scripsisse,
non penitebit te auduisse. Impleat votum meum
qui percutit et sanat Deus, qui sic
Benedictus eternum.
Amen.